

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

**Skartační řízení dokumentů s utajovanou informací ve světle současné
legislativy**

Renáta Maliková

Bakalářská práce

2018

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta Maliková**
Osobní číslo: **H132209**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Spisová a archivní služba**
Název tématu: **Skartační řízení dokumentů s utajovanou informací ve světle současné legislativy**
Zadávací katedra: **Ústav historických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Skartační řízení u dokumentů obsahujících utajované informace probíhá specifickým způsobem. Úkolem práce bude tyto odlišnosti specifikovat, popsat administrativní i praktický postup při výběru archiválií a poukázat na problémy související s uchováváním a předkládáním archiválií vybraných z těchto dokumentů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

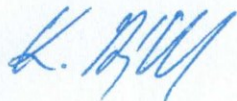
Seznam odborné literatury:

Současná archivní legislativa (zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky o podrobnostech výkonu spisové služby, předpisy v oblasti vyřazování dokumentů obsahujících utajované informace), metodické návody a doporučení odboru archivní správy a spisové služby, praktické znalosti a zkušenosti, odborné články v Archivním časopisu k tématu, *Paginae historiae*, B. Brom: Spisová a archivní služba ve veřejném a soukromém sektoru, Linde Praha, 2013.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Helena Pochobradská, Ph.D.**
Ústav historických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. března 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47 písm. b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Renáta Maliková

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Heleně POCHOBRADSKÉ, Ph.D. za vstřícný přístup při jejím zpracování a také za inspirující náměty.

ANOTACE

Práce představuje oblast dokumentů s utajovanou informací. Přináší ucelený přehled právních norem z období od první republiky do současnosti a dokumentuje tak jednotlivé vývojové etapy související s utajovanými informacemi. Popisuje průběh skartačního řízení dokumentů s utajovanou informací z pohledu dvou základních předpisů - zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění nejnovějších předpisů a zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění nejnovějších předpisů.

KLÍČOVÁ SLOVA

utajované skutečnosti, utajované informace, spisová služba, skartační řízení, změna stupně utajování, původce, ukládání dokumentů

TITLE

Retention management of documents with classified information in the light of current legislation

ANNOTATION

Is work with classified information. Provides a comprehensive overview of the legal standards of the first republic to present and document that related to the developmental stage of the classified information. Describes the process of retention management of documents with classified information from the point of view of two basic rules - Law No. 499/2004 Coll., on archives and the file service and amending certain acts, as amended by the latest legislation and Law No. 412/2005 Coll., on the protection of classified information and security capacity, as amended by the latest legislation.

KEYWORDS

classified reality, classified information, records management, retention management, changing the classification level, producer, saving documents

OBSAH

Úvod.....	11
1 Legislativní vývoj.....	12
1.1 Legislativní předpisy vztahující se ke státnímu tajemství.....	12
1.1.1 Zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky.....	12
1.1.2 Zákon č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.....	14
1.1.3 Trestní zákon č. 86/1950 Sb.....	15
1.1.4 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.....	16
1.2 Legislativní předpisy vztahující se k UI.....	18
1.2.1 Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství.....	18
1.2.2 Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů.....	21
1.2.3 Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně UI a o bezpečnostní způsobilosti.....	27
2 Analytická část.....	30
2.1 Vymezení pojmu "Skartační řízení".....	31
2.2 Vymezení pojmu "Utajované informace".....	32
2.3 Vymezení pojmu "Zrušení nebo změna stupně utajení".....	33
2.4 Skartační řízení u dokumentů s UI.....	34
3 Praktická část.....	39
3.1 Ministerstvo vnitra.....	40
3.1.1 Systém spisové služby.....	40
3.1.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi u ministerstva vnitra.....	41
3.2 Vězeňská služba České republiky.....	42
3.2.1 Systém spisové služby.....	42
3.2.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi u VS ČR.....	43
3.3 Pardubický kraj - Krajský úřad.....	44
3.3.1 Systém spisové služby.....	44
3.3.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi.....	44
3.4 Magistrát města Pardubice.....	46
3.4.1 Systém spisové služby.....	47
3.4.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi.....	47
3.5 Shrnutí.....	48
4 Komparativní část.....	53
4.1 Věcná působnost.....	53

4.2 Pojem „původce“	54
4.3 Sonda do praxe	55
4.4 Exkurz do vývoje prováděcích předpisů	57
5 Závěr.....	59
6 Seznam pramenů a použité literatury	62
6.1 Seznam pramenů	62
6.1.1 Právní předpisy.....	62
6.1.2 Archivní prameny.....	63
6.1.3 Monografie	63
6.2 Seznam literatury	63
6.2.1 Internetové zdroje.....	63
6.2.2 Webové stránky.....	63
6.3 Interview	64
7 Přílohy	65
8 Resumé.....	121

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Trestní zákon č. 117/1852 Ř.z.	13
Obrázek 2 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.	16
Obrázek 3 Zákon č. 102/1971 Sb.	18
Obrázek 4 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby - část definující pojem „původce“48	
Obrázek 5 Poměrové zhodnocení odpovědí ministerstva průmyslu a obchodu	50
Obrázek 6 Poměrové zhodnocení odpovědí České národní banky	50

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AZ	zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů v nejnovějším znění
ZUI	zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění nejnovějších předpisů.
UI	utajovaná informace
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
ETŘ	Evidence trestního řízení
PČR	Policie České republiky
VS ČR	Vězeňská služba České republiky
IS	Informační systém
ICT	Informační a komunikační technologie
ČR	Česká republika
ČSR	Česká socialistická republika
SSR	Slovenská socialistická republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ČSFR	Československá federativní republika
NATO	Severoatlantická aliance
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
U.v.	Usnesení vlády
ČNB	Česká národní banka
MSp	Ministerstvo spravedlnosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu

ÚVOD

Problematika skartačního řízení dokumentů s utajovanou informací (dále jen „UI“), dříve nazývané dokumenty s utajovanou skutečností není záležitostí novodobou, ale prolíná se celým obdobím, kdy se společnost začala zabývat okolnostmi, které by měly být před nepovolanými zraky utajeny. Na intenzitě toto téma nabývá ale až v posledních, přibližně dvaceti letech, kdy se celosvětovým fenoménem stává terorismus a s ním související kybernetické útoky. Jejich odezva může mít nejrůznější podobu, ať jsou to rozsáhlé ekonomické škody ve veřejném i v soukromém sektoru nebo negativní politické důsledky, a to jak v národním měřítku, tak v měřítku globálním.

Nezbytnost ukotvení problematiky v právním rámci České republiky (dále jen „ČR“) je stupňována naléhavostí okolních států Evropské unie a také států NATO. Manipulaci a zabezpečení dokumentů s UI upravuje zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně UI a o bezpečnostní způsobilosti ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZUI“). Další oporu ve věci nakládání dokumentů s UI lze nalézt i v prováděcích předpisech.¹ V rovině spisové služby do procesu vstupuje zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (dále jen "AZ").

Cílem této bakalářské práce je poukázat na provázanost obou shora uvedených legislativních norem a to na základě procesní analýzy skartačního řízení dokumentů s UI u vytipovaných institucí. Dále provést komparaci obou jmenovaných zákonů a prováděcích předpisů se záměrem konfrontace *lex specialis* a *lex generalis* a na závěr vypracovat návrh řešení případných nedostatků.

Před zahájením prací na praktické části je nutné vysvětlit základní pojmy z oblasti správy dokumentů s UI, dále klasifikovat dokumenty s UI, popsat legislativní vývoj v historických souvislostech, následně pak objasnit proces skartačního řízení u vybraných subjektů a definovat případné nedostatky. Nejdůležitější částí předkládané bakalářské práce je komparace základních legislativních norem - AZ a ZUI a souvisejících regulativů.

¹ Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění.
Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, v platném znění.

1 LEGISLATIVNÍ VÝVOJ

Hlavním podkladem pro získání informací o závazných pravidlech nejrůznějších oblastí lidského života jsou právní předpisy, které usměrňují činnosti a zakotvují je v právním systému ČR. Oblast UI, dříve utajovaných skutečností a ještě dříve státního tajemství prošla zdoluhavým procesem s celou řadou vývojových změn, které odpovídaly vnitropolitickému, ekonomickému, hospodářskému i mezinárodnímu statusu naší země. S nastalými změnami po roce 1989 bylo nutné reagovat na přeměnu ústavního pořádku a zásad ochrany státního tajemství, včetně stanovení povinností některých základních práv občanů. Stávající úprava v oblasti personální, průmyslové a objektové bezpečnosti byla nedostačující, rovněž nebyly stanoveny podmínky pro osoby přicházející do styku s UI. Kompetence byly rozmělněny mezi ministerstvo vnitra a NBÚ. Toto všechno bylo nutné zapracovat do nových legislativních předpisů.

1.1 Legislativní předpisy vztahující se ke státnímu tajemství

Problematika státního tajemství byla téměř vždy součástí trestních předpisů a ty také předepisovaly trestní sazbu v případě deliktů. Pouze na počátku vzniku samostatné Československé republiky tomu bylo jinak. Páteří systém byl tvořen převzatým a částečně modifikovaným právním systémem z Rakouska. Trestní právo obsahovalo mezery a nedostatky, které byly postupně ustraňovány.

1.1.1 Zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky

Řadí se mezi trestně právní normy Československé republiky ve 20. letech 20. století. Samotný zákon i jeho novely poskytovaly relativně velké možnosti při omezování a trestání zločinů obsažené v zákoně. Jak ze zákona č. 50/1923 na ochranu republiky vyplývá, byl zdůvodňován především obavami z úkladů o republiku. Jestli byl veřejností přijímán kladně, či nikoli, jak je často prezentováno,² se dnes můžeme jen domnívat. Nesporně je ale jisté, že

² Britské listy [on-line] [cit. 2016-12-31]. Dostupné z <http://blisty.cz/art/17435.html>.
SVATOŠOVÁ, Helena. Utajování versus základní práva a demokratické standardy včetně problematiky zbrání. [on-line] [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: [://transint.xred.cz/utajovani-versus-zakladni-prava-demokratike-standardy-vcetn](http://transint.xred.cz/utajovani-versus-zakladni-prava-demokratike-standardy-vcetn).

se „jednalo o výrazný zásah do svobody projevu a později také do svobody tisku“.³ Poprvé v historii samostatné republiky se zde objevil také pojem utajované skutečnosti, častěji je možné se setkat s termínem státní tajemství.

Prvorepubliková legislativa nezapomínala ani na trestněprávní zodpovědnost tzv. úředního tajemství. Jedná se poněkud o odlišný institut, který byl pozůstatkem z doby Rakouska-Uherska,⁵ kdy každý úředník, za kterého se pokládal *...ten, kdož mocí rozkazu veřejného, přímo nebo nepřímou daného, buď on pod přísahou, nebo nebuď, povinen jest obstarávati práce vlády... měl svěřenou veřejnou agendu a ze zákona měl povinnost ochraňovat téměř celou oblast administrativy. Pokud ovšem úředník svěřeného postavení...“ zle užívá, aby někomu, ať jest to stát, obec nebo jiná osoba, škodu způsobil, dopustí se takovým zlým užíváním zločinu, nechť se byl k tomu svěsti dal zjištěností, nebo jinak náruživostí nebo vedlejší obmyslem* “.... byl mu vyměřen ...“těžký žalář od jednoho až do pěti let. Podle toho, jak zlomyslnost a škoda jest veliká, může se žalář prodloužiti až i do deseti let”⁶... Smyslem uvedeného

Obrázek 1 Trestní zákon č. 117/1852 Ř.z.⁴

ustanovení bylo zajištění šetrného přístupu státního nebo obecního úředníka k informacím, se kterými přicházel při výkonu povolání do kontaktu. Porušením úředního tajemství však nedocházelo ke státní újmě, což je jedno z kritérií charakterizující dokument s UI, přesto tresty byly poměrně vysoké.

Kromě toho se prvorepublikový zákon také zaměřil na jiné ohrožující aktivity, a to zvláště ohrožení bezpečnosti republiky, vojenskou zradu, zahrnoval také dohled nad periodickým tiskem a vražedný útok na ústavního činitele. Ten byl hodnocen těžkým žalářem

³ SVATOŠOVÁ, Helena. Utajování versus základní práva a demokratické standardy včetně problematiky zbrani[on-line] [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: [://transint.xred.cz/utajovani-versus-zakladni-prava-democraticke-standardy-vcetn/](http://transint.xred.cz/utajovani-versus-zakladni-prava-democraticke-standardy-vcetn/).

⁴ ke studijním účelům poskytl PhDr. Marie Macková, Ph.D.,

⁵ Trestní zákon č. 117/1852 § 101, odst. 1.

⁶ Tamtéž § 103, odst. 1.

od deseti do dvaceti let, na rozdíl od Trestního zákona z roku 1852, který obdobný trestný čin klasifikoval jako „*velezrádu*“, za kterou přísluší trest smrti.

Klíčovými otázkám v oblasti UI ale nebyla vždy věnována patřičná pozornost, zejména definici ochrany státního tajemství. V §5 zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky byla označena jako „*skutečnost, opatření nebo předmět, jež vláda tají a v takovém zájmu mají zůstatí utajeny před cizí mocí*“. Nebyl zveřejněn žádný přehled vymezující tyto skutečnosti, opatření nebo předměty, stejně tak nebyla nikde zakotvena pravidla pro klasifikaci nebo její postup. Za vyzvědačství s úmyslem státní tajemství vyrazit „*přímo nebo nepřímo cizí moci, trestá se žalářem od šesti měsíců do pěti let a spáchal-li čin v úmyslu, aby poškodil republiku, těžkým žalářem od pěti do deseti let.*“ V případě hrubé nedbalosti vedoucí k vyzrazení připadal v úvahu trest poněkud mírnější, a to osm dnů a šest měsíců.

O jeho represivním charakteru nemůže být pochyb. Svědčí o tom nejen řada ustanovení vztahující se k vyměřování trestu - od trestů peněžitých a zabavení jmění až po ztrátu občanských práv, ale i to, že se téměř celý stal součástí nového zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.

1.1.2 Zákon č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky

V době komunistického režimu se stalo trestní právo jednou z nejdůležitějších součástí lidově demokratického práva. Podtrhává především výchovnou roli a odvolává se na právo ochrany pracujícího lidu. Právo se tak stávalo manipulativním prostředkem pro dosažení cílového stavu společnosti.

Hlavním záměr zákona bylo pronásledování odpůrců totality, na rozdíl od předešlé úpravy, chránil nejen republiku, ale také socialistický systém. Navzdory tomu, že zákon č. 231/1948 Sb., vymezil státní tajemství pouze řádní definicí: „*Státním tajemstvím se rozumí skutečnost, opatření nebo předmět, jež vláda tají v důležitém zájmu republiky, zejména v zájmu politickém, vojenském nebo hospodářském, nebo jež v takovém zájmu mají zůstatí utajeny před cizí mocí nebo před cizími činiteli.*“ (§ 5 odst. 3 zákona), trestal vyzvědačství trestem smrti či těžkým žalářem až na doživotí. Obviněnému při naplnění skutkové podstaty trestného činu vyzvědačství (§ 5) a ohrožení státního tajemství (§ 7) bylo možno uložit až

trest smrti, což bylo několikrát využito ve známých politických procesech v 50. letech 20. století.

1.1.3 Trestní zákon č. 86/1950 Sb.

Zákon č. 231/1948 Sb. byl nahrazen novým trestním zákonem č. 86/1950 Sb.,⁷ a téměř celý se stal jeho součástí a to jako tzv. zvláštní část. Ta svou pozornost zaměřovala v hlavě první výhradně na trestné činy směřované proti základům republiky, kdy skutková postata byla naplněna formou velezrady, podvracením republiky, pobořování, záškodnictvím a sabotáží, ale také vyzvědačstvím a ohrožením státního tajemství. První část se věnovala především ochraně lidově demokratické republiky a zaměřila se na dodržování pravidel socialistického soužití. Prostředky, jimiž se dosahovalo účelu, byly pohružka trestu, ukládání a výkon trestu a ochranná opatření. Zákon se zaměřil také na práci s mladistvými, kdy stanovoval trestní zodpovědnost na hranici patnáctého roku a určoval také tresty, které nesmí být mladistvím uloženy, mimo jiné se jednalo také o trest smrti. Zákon vycházel z předpokladu zostřujícího se třídní boje a vycházel z kriminalizace společenských vrstev a množících se trestní protisociálních činů, které se chápaly jako projev politického nesouhlasu. Pro československé právo to znamenalo odklon od původní středoevropské právní kultury.

Ve srovnání s represemi následujícího období působí ustanovení § 17 odst. 2 „*Výkonem trestu nesmí být ponížena lidská důstojnost*“ poněkud pitoreskně. V době od 1. ledna 1948 do 30. června 1968 zemřelo ve vazbě nebo výkonu trestu celkem 2 295 osob, z toho podle hlavy první bylo odsouzeno 537 osob, podle retribučního dekretu⁸ 677 osob. Ve stejném období byl absolutní trest vykonán u 414 odsouzených, z toho podle hlavy první u 244 osob, a podle retribučního zákona u 21 osob. Při útěku z vězení bylo zastřeleno 34 odsouzených a v letech 1948 - 1951 bylo 30 civilistů zastřeleno při pokusu o útěk za hranice.⁹

Oblast utajování byla klasifikována v § 75. Zabývala jednak státním tajemství, dále se vyčlenilo hospodářské tajemství a obrodu zažilo také služební tajemství, kterým se rozuměla důležitá skutečnost, která souvisela s činností národního výboru, soudu nebo jiného

⁷ Zákon č. 86/1950 Sb., Trestní zákon.

⁸ Dekret č. 16/1945 Sb. o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech.

⁹ Dokumenty o perzekuci a odporu. Zemřelí ve věznicích a tresty smrti 1948 - 1956. Svazek 1. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 1992.

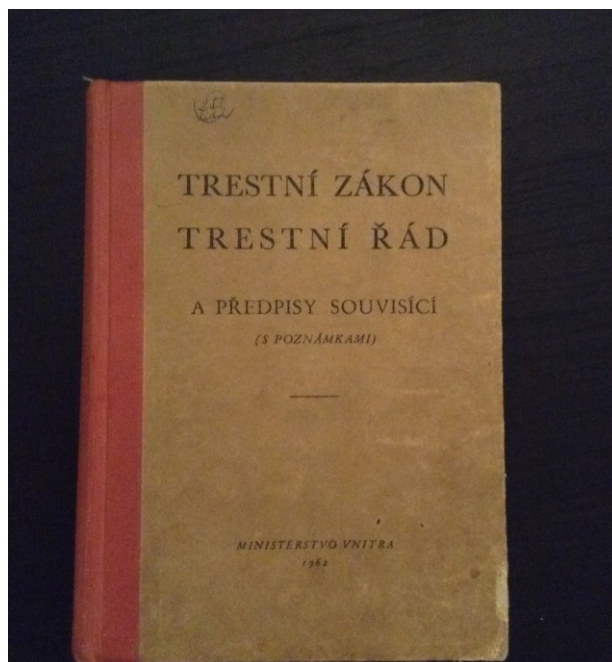
Národní archiv, fond Správa Sboru nápravné výchovy

úřadu, veřejného orgánu nebo podniku anebo lidového družstva a která má v obecném zájmu zůstat utajena před nepovolanými osobami. S touto zásadou se vyrovnal až současný platný ZUI, § 157 odst. 3 „*Dnem 1. ledna 2008 se zruší stupně utajení u utajovaných písemností vzniklých do 31. prosince 1992, pokud odpovědná osoba nestanoví v konkrétním případě do 31. prosince 2007 jinak*“.

Státním tajemstvím se rozuměly „*všechny skutečnosti, které v důležitém zájmu republiky, zejména v zájmu politickém, vojenském nebo hospodářském, mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami*“.

1.1.4 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.

Další právní nornou, která klasifikovala státní tajemství, byl trestní zákon č. 140/1961, s nabytím účinnosti v roce 1962. Jeho původní znění bylo několikrát upraveno a do doby pozbytí jeho platnosti v roce 1989 byl 8x novelizován. Systematika odpovídala době jeho vzniku. Období komunistického režimu důrazně vyžadovalo stíhání skutků namířených proti základům republiky a vychovávalo k řádnému plnění občanských povinností a k zachování pravidel socialistického soužití. Přijetím nové

Obrázek 2 Trestní zákon č. 140/1961 Sb.¹⁰

ústavy v roce 1960 vstoupila společnost do nového stadia. Bylo dosaženo socialismu a začínal se budovat reálný socialismus. V právním prostředí se tento prvek projevoval především změnou působení na odsouzené, kdy násilí proti odsouzeným bylo nahrazeno výchovnými prostředky. Trestní zákon byl pojat velice obsáhle a samotný fakt, že zůstal v platnosti až do roku 2009, dokládá jeho univerzálnost. Je rozdělen do dvou částí. Obecná část je charakterizována především ochranou státního zřízení, prací s mladistvými a také využívá institut podmíněného odsouzení či upuštěním od zbytku trestu. Ve druhé, tzv. zvláštní části

¹⁰ vlastní.

jsou vymezeny trestné činy proti republice, hospodářství a pořádku ve věcech veřejných. Pro oblast utajování využíval i tento zákon zcela totožnou definici státního tajemství jako předešlý trestní zákon (§ 89 odst. 10) a jeho ochrany dosahoval pomocí skutkových podstat trestných činů vyzvědačství (§ 105), ohrožení státního tajemství (§ 106) a vyzvědačství a ohrožení státního tajemství ke škodě státu (§ 108). Přičemž přesnější vymezení obsahu státního tajemství (a stanovení povinností pro osoby) bylo ale nedostatečné - pouze v obecné rovině vyhláškou ministerstva vnitra č. 181/1964 Sb.¹¹ Konkrétní údaje o skutečnostech, které byly předmětem státního tajemství, upravovaly seznamy jednotlivých ministerstev a ostatních ústředních orgánů. Tento „nedostatek elementární právní jistoty z toho vyplývající byl dokonce označen za slabinu i tehdejším ministrem vnitra při přijímání zákonné úpravy státního tajemství ve Federálním shromáždění v roce 1971“³

I po přijetí federálního zákona č. 102/1971 Sb.,¹² o ochraně státního tajemství (příloha č. 1), který odpovídal potřebám konkrétního vymezení státního tajemství, a trestní odpovědnost za jeho dodržování se vždy uplatňovala prostřednictvím Trestního zákona. Za vyzvědačství se i v současnosti považuje zneužití informací, které může „*vážným způsobem ohrozit nebo poškodit ústavní zřízení, svrchovanost, územní celistvost, obranu a bezpečnost ČR nebo jiného státu anebo obranu a bezpečnost mezinárodní organizace, k ochraně jejichž zájmů v uvedených oblastech se ČR zavázala, s cílem vyrazit ji cizí moci*“.¹³ Pachatel může být potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem, je-li spáchán čin ve stavu ohrožení nebo za válečného stavu. Z hlediska trestněprávní odpovědnosti může porušení povinností při ochraně utajovaných informací zakládat skutkovou podstatu trestného činu ten, kdo vyzvídá UI s cílem vyrazit ji nepovolané osobě, kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující UI nebo kdo takovou UI nepovolané osobě úmyslně vyrazí a to rovněž ve fázi přípravy.

¹¹ Vyhláška č. 181/1964 Sb., o základních skutečnostech tvořících státní tajemství.

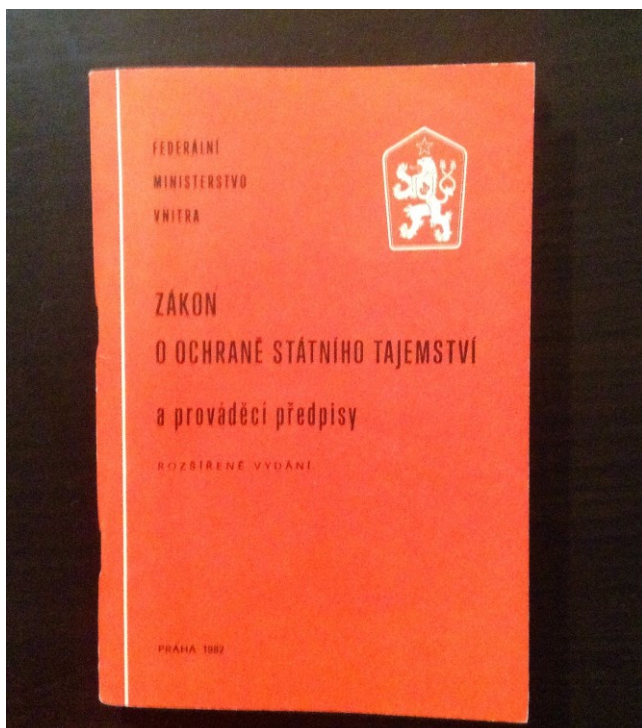
¹² Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství.

¹³ Trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 316 odst. 1.

1.2 Legislativní předpisy vztahující se k UI

1.2.1 Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství

Vydáním zákona č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství se vydělila oblast ochrany státního tajemství z trestních zákonů a vymezil se způsob určení i ochrany státního tajemství před vyzrazením a zneužitím proti společenskému a státnímu zřízení ČSR a jejím zájmům. Současně jeho základní zásady platily přiměřeně také pro ochranu hospodářského a

Obrázek 3 Zákon č. 102/1971 Sb.¹⁴

(příloha č. 2 + č. 3) pak vydávala Komise pro ochranu státního tajemství. Komise pro ochranu státního tajemství zabezpečovala koordinaci opatření k ochraně státního tajemství a byla pomocným orgánem ministra vnitra ČSR. Komise dále zajišťovala jejich distribuci ke všem zainteresovaným federálním a ústředním republikovým orgánům a rovněž zabezpečovala publikování v Ústředních věstnících ČSR a SSR s cílem zajistit informovanost každého občana, aby bylo zřejmé, které základní skutečnosti jsou utajovány. Výjimku tvořily seznamy federálního ministerstva obrany, federálního ministerstva vnitra a ministerstev vnitra ČSR a SSR, které zveřejňovány nebyly.

služebního tajemství. Podobně jako předchozí předpisy se sice nezabýval otázkou personální objektové, administrativní bezpečnosti aj., ale úprava z roku 1971 poprvé dala potřebnou legislativní podobu definici státního tajemství i závazkům z toho vyplývajícím pro občany. V § 2 odst. 1 zákona byly dány hmotně-právní znaky státního tajemství. Na jejich podkladě byl pod č. 149/1971 ve Sbírce zákonů vydán základní výčet skutečností tvořících státní tajemství. Podrobnější seznamy ze všech oborů odvětví ČSSR, ČSR a SSR

¹⁴ vlastní.

Ochrana státního, hospodářského a služebního tajemství byla dále regulována nařízením vlády ČSFR č. 419/1990 Sb., o základních skutečnostech tvořících předmět státního tajemství a nařízením vlády ČSSR č. 148/1971 Sb., o ochraně hospodářského a služebního tajemství.

Dále byly v platnosti směrnice federálního ministerstva vnitra, které plnilo metodický dohled ve sféře zabezpečení ochrany skutečností tvořících předmět státního, hospodářského a služebního tajemství při jejich zpracování pomocí výpočetní techniky (registrované ve Sbírce zákonů částka 19/1973) a v oblasti manipulace a dopravy písemných a jiných materiálů, obsahujících skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského a služebního tajemství (registrované ve Sbírce zákonů částka 6/1972). Metodickými pokyny federálního ministerstva vnitra byl upraven také úsek šifrové ochrany informací.

Vyřazování dokumentů s utajovanou skutečností

Nástrojem pro zajištění správné manipulace a dopravy písemných a jiných materiálů, obsahujících skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského a služebního tajemství byla Směrnice č. 9/1972 federálního ministerstva vnitra. Ta stanovila zásady a pravidla pro tvorbu, příjem, manipulaci, přepravu, ukládání a skartaci dokumentů a jiných materiálů, které obsahovaly skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského a služebního tajemství.

Dokumenty s UI se označovaly stupněm utajení:

- a) přísně tajné zvláštní důležitosti, obsahující UI zvláště důležitého významu
- b) přísně tajné, obsahující skutečnosti tvořící předmět státního tajemství
- c) tajné, obsahující skutečnosti tvořící předmět hospodářského a služebního tajemství

Změnit nebo zrušit příslušný stupeň utajení mohl zpravidla zaměstnanec, který stupeň utajování stanovil. Důvodem ke zrušení stupně utajení bylo uplynutí lhůty stanovené organizací, v níž bylo utajování stanoveno nebo bylo-li stanovení stupně utajování v rozporu se seznamem utajovaných skutečností.

Veškeré UI přijímalo zvláštní oddělení nebo pracovník organizace pověřený příjmem a evidencí. Činnosti a úkoly zvláštních oddělení stanovila směrnice federálního ministerstva

vnitřní pro činnost zvláštních oddělení (odborů). Ty se staly výkonnými útvary vedoucích orgánů a organizací pro zajišťování a plnění konkrétních opatření na úseku ochrany státního, hospodářského a služebního tajemství. Vedoucího zvláštního oddělení jmenoval vedoucí organizace po dohodě s příslušným útvarem Sboru národní bezpečnosti nebo federálního ministerstva vnitra. Hlavním úkolem bylo provádění preventivně výchovné a kontrolní činnosti směřující k zabránění úniku nebo vyzrazení UI. V rámci organizace plnilo úkoly fyzické bezpečnosti, kontrolní činnosti, statistické činnosti pro personální zabezpečení. Směrem k vedení organizace navrhovali preventivní opatření a zpracovávali přehledy nedostatků spáchaných vůči předpisům. Při ztrátě dokumentu s UI byly závazně dané postupy, kdy bylo nutné o případu informovat přímého nadřízeného a vedoucího zvláštního oddělení, tyto sdělení postoupili vedoucímu organizace a příslušnému útvaru Sboru národní bezpečnosti nebo federálního ministerstva vnitra. Stejný postup musel být respektován také v případě vyzrazení utajovaných informací, byť k tomu došlo bezděčně. O každé kauze se sepisovalo kontrolní hlášení a hodnocení celkového stavu se často se objevovalo na programu porad nejvyššího vedení. (příloha č. 4 + 5)

Pracovníci zvláštního oddělení se také pravidelně zapojovali do skartačního řízení. Vždy jeden ze zástupců byl také členem skartační komise. Další dva členy jmenoval vedoucí organizace. Skartační komise zajišťovala dohled nad řádným provedením vyřazování dokumentů. Skartačnímu řízení mohly být podrobeny dokumenty skupiny „A“ a „V“ pokud jim uplynula skartační lhůta. Ta byla stanovena na 15 let pro „přísně tajné dokumenty zvláštní důležitosti“, 10 let v případě, že se jednalo o utajované dokumenty v režimu „přísně tajné“ a 5 roků se stanovilo pro dokumenty označené stupněm utajení „tajné“. Dokumenty kategorie „S“ mohly být vyřazeny i před uplynutím uvedených lhůt, avšak po uplynutí jejich provozní hodnoty, která byla určena skartačními směnicemi dané organizace. Po zaslání skartačního návrhu označil příslušný archiv dokumenty, které byly vybrány k trvalému uložení, zbývající část byla určena ke zničení, které probíhalo rovněž pod kontrolou pracovníka zvláštního oddělení.

S nabytím účinnosti směrnice č. 9/1971 dne 1. ledna 1972 mohly přistoupit jednotlivé organizace k postupnému vyřazování dokumentů s UI vzniklých do roku 1957 včetně. Skartační řízení se vztahovalo na všechny utajované dokumenty, kterým uplynula skartační lhůta, a neobsahovaly skutečnosti obsažené v platných seznamech utajovaných skutečností.

I když byl zákon č. 102/1971 S., ve srovnání s předchozím obdobím, velice pokrokovou normou, tak i přes veškerou snahu působil značně roztržštěně a chaoticky. To bylo jedním z důvodů k vydání nového předpisu. Další argumentem pro novelu této právní normy byla i skutečnost, že zákon byl jen se dvěma změnami využíván až do druhé poloviny devadesátých let.

1.2.2 Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů

Zatím co se novelty předchozího zákona zabývaly pouze dílčími záležitostmi a nemohly tak plnohodnotně reagovat na změny politických, ekonomických a mezinárodních podmínek, vznikal nový zákon č. 148/1998 Sb., za naprosto rozlišných okolností. Byl vystaven na zcela jiných principech a odpovídal podmínkám nově budovaného systému. Dalším důvodem pro novelu zákona byl i fakt, že doposud nebyly odpovídajícím způsobem řešeny podmínky, které musí splnit osoba požadující přístup k UI, stejně tak nebyly upraveny přístupy k UI ze strany právnických osob. Posledním důležitým prvkem bylo, že zákon neupravoval výměnu UI s dalšími státy, což nebylo v souladu s připravovaným vstupem ČR do NATO.

Nový zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, byl specifickou normou správního práva, která upravoval vymezení utajovaných skutečností, režim nakládání s nimi, stanovoval procesní postupy a správní delikty. Oproti předešlé úpravě z roku 1971 byl zaveden nový institut bezpečnostních prověrek, který posílil postavení utajované skutečnosti - dříve státního tajemství. Oproti minulým úpravám výrazně snížil počet skutečností, které měly být ve veřejném zájmu utajovány, stanovil i okolnosti přístupu k UI z důvodu jejich ochrany, vymezil stupně utajení a diferencoval druhy ochrany UI. Pro tyto účely byl zákonnou formou zřízen Národní bezpečnostní úřad (dále jen „NBÚ“) a další orgány na tomto úseku.

Národní bezpečnostní úřad

NBÚ je ústředním správním úřadem pro oblast ochrany UI a bezpečnostní způsobilosti a vykonává státní správu v oblasti UI.

Právní zakotvení

NBÚ byl zřízen zákonem č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů. Ve své činnosti se v současnosti řídí platným zněním ZUI. Ředitele NBÚ jmenuje, příp. odvolává vláda. Předseda vlády je služebně nadřízen řediteli NBÚ a vykonává dohled nad jeho činností.

Působnost

NBÚ zabezpečuje jednotné provádění ochrany UI v České republice. Je vrcholným orgánem jak správní tak výkonné moci v oblasti výkonu státního dozoru a metodické činnosti ochrany utajovaných skutečností a bezpečnostní způsobilosti vyplývající z členství ČR v Evropské unii, NATO a z mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána. Kromě toho např. vede ústřední registry UI, provádí bezpečnostní řízení, v rozsahu stanoveném platnou právní úpravou rozhoduje o vydání osvědčení fyzické osoby a vydání dokladu o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby. Současně zabezpečuje činnost Národního střediska komunikační bezpečnosti, Národního střediska pro distribuci kryptografického materiálu, Národního střediska pro měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování a Národního střediska pro bezpečnost informačních systémů, které jsou jeho součástí. ZUI je NBÚ rovněž uložen státní dozor v oblasti dodržování právních předpisů v této oblasti a stanovuje i odpovědnost NBÚ v případě, kdy zanikne původce UI. Kromě bezpečnostní způsobilosti a kybernetické bezpečnosti se jedná o prostředky ochrany UI a těmi jsou:

- a) personální bezpečnost, kterou tvoří výběr fyzických osob, které mají mít přístup k UI, ověřování podmínek pro jejich přístup k UI, jejich výchova a ochrana,
- b) průmyslová bezpečnost, kterou tvoří systém opatření k zjišťování a ověřování podmínek pro přístup podnikatele k UI a k zajištění nakládání s UI u podnikatele v souladu se zákonem,
- c) fyzická bezpečnost, jež tvoří systém opatření, která mají neoprávněné osobě zabránit nebo ztížit přístup k UI, popřípadě přístup nebo pokus o něj zaznamenat,
- d) bezpečnost informačních nebo komunikačních systémů, kterou tvoří systém opatření, jejichž cílem je zajistit důvěrnost, integritu a dostupnost UI, s nimiž tyto

systemy nakládají, a odpovědnost správy a uživatele za jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému,

e) kryptografická ochrana, kterou tvoří systém opatření na ochranu UI použitím kryptografických metod a kryptografických materiálů při zpracování, přenosu nebo ukládání UI,

f) administrativní bezpečnost, kdy ochrana je zaměřena především na prevenci před neoprávněným seznámením nepovolaných osob s obsahem UI. Řeší také fyzickou ochranu médií obsahujících UI, tedy ochranu proti možnému poškození nebo zničení UI. Tato oblast zahrnuje rovněž zpravidla pro nakládání s dokumenty v utajovaném režimu, resp. s informacemi v nich uložených a tvoří systém opatření při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, vyřazování a případně jiném nakládání s UI.¹⁵

V souvislosti s danou situací bylo nezbytné zpracovat celou řadou prováděcích předpisů.

Prováděcím předpisem může být např. vyhláška nebo nařízení vlády a jedná se o tzv. podzákonnou normu a je určena především k upřesnění obsahu zákona. K tomuto účelu byla vydána celá řada vyhlášek a vládních nařízení, která konkretizovala a rozváděla ochranu utajovaných skutečností:

31/2005 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví seznam citlivých činností pro civilní letectví

385/2003 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví citlivá činnost pro Hradní stráž

137/2003 Sb. Vyhláška o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti

348/2002 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o bezpečnostní způsobilosti fyzických osob

340/2002 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví seznam některých citlivých činností

¹⁵ NBÚ. O nás. *Jaké je postavení NBÚ* [on-line]. [citováno 2017-02-8]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/>.

- 136/2001 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o zajištění kryptografické ochrany utajovaných skutečností, provádění certifikace kryptografických prostředků a náležitostech certifikátu
- 339/1999 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o objektové bezpečnosti
- 76/1999 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o zajištění kryptografické ochrany utajovaných skutečností, provádění certifikace kryptografických prostředků a náležitostech certifikátu
- 56/1999 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o zajištění bezpečnosti informačních systémů nakládajících s utajovanými skutečnostmi, provádění jejich certifikace a náležitostech certifikátu
- 12/1999 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o zajištění technické bezpečnosti utajovaných skutečností a certifikaci technických prostředků
- 315/1998 Sb. Vyhláška ministerstva zdravotnictví o zdravotní způsobilosti seznamovat se s utajovanými skutečnostmi
- 263/1998 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu, kterou se stanoví způsob a postup ověřování bezpečnostní spolehlivosti organizace
- 258/1998 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o objektové bezpečnosti
- 246/1998 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví seznamy utajovaných skutečností
- 245/1998 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o osobnostní způsobilosti a vzorech tiskopisů používaných v oblasti personální bezpečnosti
- 244/1998 Sb. Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností

Vyřazování dokumentů s utajovanou skutečností

Zákon č. 148/1998 Sb., řešil řadu zásadních odborných a věcných problémů, které měly technickou, zdravotní, psychologickou a bezpečnostní povahu. K provádění úprav v

oblasti administrativní bezpečnosti byla § 48 ZUI zmocněna vyhláška Národního bezpečnostního úřadu o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností č. 244/1998 Sb.,¹⁶ která prošla dvěma úpravami a v platnosti byla do roku 2003.

První novela vyhlášky vydaná pod č. 338/1999 Sb., řešila především objektovou bezpečnost v podobě ustanovení o dokumentech v režimu „Přísně tajné“ doručené ze zahraničí, jejich oddělené ukládání od ostatních utajovaných dokumentů, vhodného personálního obsazení a ukládání dokumentů s UI všech stupňů do zabezpečených objektů.

Druhá novela vydaná pod č. 391/2001 Sb., upřesňovala evidenci utajovaných dokumentů prostřednictvím precizního vymezení užití administrativních pomůcek jako je například zápůjční kniha a kontrolní list, stanovuje označování obálek a také případné opravy v administrativních pomůckách. Celý soubor informací je završen povinností uvádět na dokumentech nejen spisovou značku, ale i číslo jednacích a pojednává také o změnách v označování nosných médií a přepravě dokumentů s UI. Zcela nově se zabývala přepravou kryptografickými prostředky nebo informačními systémy, při nichž lze použít pouze ty, které byly certifikovány k ochraně UI stupně utajení přepravovaných utajovaných dokumentů nebo stupně utajení vyššího. Stanovuje, že dokumenty s UI je nutné uchovávat v zabezpečené oblasti a úschovných objektech, které musí být v době nepřítomnosti osob odpovědných za přístup do této zabezpečené oblasti a úschovných objektů uzamčeny. Odpovědné osoby disponují klíči od zabezpečené oblasti a úschovných objektů. Klíče se uschovávají v objektu, kde se zabezpečené oblasti nebo úschovné objekty nacházejí, a to v zapečetěné obálce, případně schránce, nebo o místě jejich uložení rozhodne pověřená osoba. V případě ztráty klíčů musí být ztráta neprodleně oznámena nejbližšímu nadřízenému a pověřené osobě. Současně musí být neprodleně všechny utajované písemnosti umístěny v jiné zabezpečené oblasti nebo úschovném objektu. Není-li to z technických nebo jiných důvodů možné, musí být zajištěna ochrana utajovaných písemností jiným způsobem.

S ohledem na skutečnost, že v tehdy platném AZ č. 97/1974 byly činnosti spojené s předarchivní péčí a skartačním řízením popsány poměrně fádním ustanovením v § 6 obsahujícím pět odstavců a jeho prováděcí vyhláška č. 117/1974 Sb. na skartační řízení

¹⁶ Vyhláška č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností.

utajovaných dokumentů nepamatovala vůbec, tak vyhláška č. 244/1998 Sb., ve všech zněních zahrnovala pravidla pro vyřazování dokumentů s UI. V obecné rovině se odkazovala na již zmiňovanou vyhlášku č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria pro posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení a pro specifika dokumentů s UI stanovila zvláštní postup. Vyřazování dokumentů s UI podřídila skartační komisi, přičemž vedoucím skartační komise nesměla být osoba pověřená vedením jednacího protokolu. Skartační komise posoudila utajované dokumenty, u nichž uplynula skartační lhůta, a rozhodla o změně skartačního znaku V na A nebo S, případně o prodloužení skartační lhůty.

Osoba pověřená vedením jednacího protokolu vypracovala návrh na vyřazení utajovaných dokumentů členěný podle skartačních znaků „A“ nebo „S“. Uvnitř těchto skupin se utajované dokumenty zapisovaly podle čísel jednacích. Skartační návrh se předal příslušnému archivu k provedení odborné archivní prohlídky. Utajované dokumenty předkládané k archivní prohlídce u příslušného archivu musely mít před provedením této prohlídky zrušen stupeň utajení.

Následně byla vydána zcela nová vyhláška o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti č. 137/2003 Sb.¹⁷ Ta reagovala na potřeby zabezpečení výpočetní techniky proti zvyšující se hrozbě útoku na informační systémy, počítačové programy a data. Obrovské množství informací, které se přenáší po sítích, vyžadují zajištění jejich ochrany. Jejich bezpečnost se pak provádí zejména prostředky kryptografické ochrany. Kryptografickou ochranou se rozumí systém prostředků a metod ochrany utajovaných informací pomocí kryptografických metod a kryptografického materiálu. Jejím výkonem se rozumí bezpečnostní správa, speciální obsluha kryptografického prostředku. Oblastí kryptografické ochrany je věnována celá nová část sedmá, vyhlášky č. 137/2003 Sb.

Oproti minulé úpravě se vyřazování dokumentů s UI změnilo pouze nepatrně, ale z pohledu dalšího legislativního vývoje zcela zásadně. **Poprvé se zde hovoří o zrušení stupně utajení pouze u dokumentu označeném skartačním znakem „A“**, pomine-li důvod utajení. V případě, že důvod utajení nepomine, uvede se na utajovaném dokumentu nová skartační lhůta. Ve srovnání s touto informací se další ustanovení vztahující se k vyřazování administrativních pomůcek jeví jako marginální záležitost. Vyhláška zůstala v platnosti až do konce účinnosti zákona č. 148/1998 - do 31. prosince 2005.

¹⁷ Vyhláška č. 137/2003 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti.

Aplikace zákona č. 148/1998 ukázala, že problematika právního zakotvení utajovaných dokumentů je poměrně složitá. Právní norma byla hodnocena jako nepřehledná, nejasně strukturovaná, neužívala jednotnou terminologii a v praxi přinášela komplikace, které byly odstraněny vydáním zcela nové, doposud účinné právní úpravy.

1.2.3 Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně UI a o bezpečnostní způsobilosti

V současné době je oblast utajovaných dokumentů regulována ZUI a kromě toho, že přinesla změnu pojmu „utajovaná skutečnost“ na pojem „utajovaná informace“, upravuje zásady pro klasifikaci informací jako informací utajovaných, podmínky pro přístup k nim a další požadavky na jejich ochranu, zásady pro hodnocení citlivých činností a podmínky pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy. Zákon prošel několika novelami, např. v roce 2014 se v jednom z posledních znění se projevila také například změna soukromého práva v podobě vydání nového Občanského zákoníku, v roce 2016 vstoupila v platnost další verze tohoto zákona, v němž byla pozornost věnována zejména kybernetické bezpečnosti. Mnohočetné změny jsou vyvolávány jednak koncepčními a systémovými nedostatky, ale také směřují ke zjednodušení a zefektivnění systému ochrany UI.

Prováděcími právními předpisy je celá řada Sdělení NBÚ o vyhlášení převodních tabulek stupňů utajení podle mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána a dále

363/2011 Sb. Vyhláška o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti

405/2011 Sb. Vyhláška o průmyslové bezpečnosti

432/2011 Sb. Vyhláška o zajištění kryptografické ochrany UI

522/2005 Sb. Nařízení vlády, kterým se stanoví seznam UI (příloha č. 6)

523/2005 Sb. Vyhláška o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínicích komor

525/2005 Sb. Vyhláška o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany UI

528/2005 Sb. Vyhláška o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků

Administrativní bezpečnost je stěžejní oblastí, jejímž prostřednictvím je zajišťována ochrana UI. Především je zde řešeno vyznačování údajů na utajované informaci a evidence utajované informace. Jednou ze základních a zcela nezbytných zásad je, že každá utajovaná písemnost musí být zaevidována v příslušné administrativní pomůcce, kterou je např. jednacím protokol. Na každé utajované informaci, resp. na jejím nosiči, musí být vyznačen příslušný stupeň utajení. Na nosiči UI je možné vyznačit i dobu, po kterou se bude informace utajovat. Tento princip by měl přispět k omezení utajování v případech, kdy důvod utajení již pominul. Dále vymezuje případy, kdy může dojít ke změně nebo zrušení stupně utajení a stanovuje podmínky, za kterých k tomuto může dojít. Prováděcí právní předpis stanoví podrobnosti zabezpečení administrativní bezpečnosti včetně podrobností, týkajících se vyznačování stupňů utajení.

Vyřazování dokumentů s utajovanou skutečností

Na rozdíl od předešlého prováděcího předpisu Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech UI se již procesem skartačního řízení nezabývá. Příčiny jsou dvě. Jednak legislativní pravidla vlády umožňují vydávat prováděcí předpisy výhradně prostřednictvím zmocnění v zákoně a jsou určeny především k upřesnění obsahu zákona, kterým jsou zmocněny. Druhou příčinou potom je, že problematika skartačního řízení již byla upravena novým AZ, jenž nabyl účinnosti v roce 2005. Proto byla ustanovení vztahující se k vyřazování dokumentů s UI z vyhlášky vypuštěna, resp. nahrazena odkazem v zákoně o ochraně utajovaných skutečností v § 21, odst. 10 „*Při vyřazování utajované informace ve skartačním řízení se postupuje podle zvláštního právního předpisu*“.

Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech UI se proto zabývá pouze způsobem vyznačování náležitostí na UI v listinné a nelistinné podobě, stanovuje druhy administrativních pomůcek, jejich náležitosti a organizační a technické požadavky na jejich vedení a rozsah podkladových materiálů k UI, uvádí náležitosti souhlasu k pořizování opisu, kopie, výpisu a překladu utajovaného dokumentu, způsob vyznačování náležitostí na nich a způsob pořizování výpisu, vymezuje podrobnosti k přepravě, přenášení, převzetí a zapůjčování utajovaného dokumentu a k další manipulaci s tím související, včetně organizačního zajištění těchto činností, požadavků na přenosné schránky a obaly a vyznačování příslušných náležitostí na nich a upřesňuje organizaci a činnost ústředního

registru, registru, pomocného registru a činnost kontrolního bodu, obsah písemné žádosti o zřízení registru, podmínky zřízení, obsah a způsob vedení registru a rozsah změn v registru, oznamovaných NBÚ.

2 ANALYTICKÁ ČÁST

Zatím co se předešlá část věnovala legislativnímu vývoji vztahujícímu se zejména k problematice UI, tato část se zaměřila na analýzu skartačního řízení se zaměřením na skartační řízení utajovaných dokumentů.

Pro lepší pochopení celé problematiky je nutné zdůraznit, že proces skartačního řízení utajovaných dokumentů pojímá dva rozdílné postupy a každý z nich má oporu v zákoně.

Jednak je to proces samotného skartačního řízení, který upravuje AZ, tentýž zákon v §13 upravuje rovněž specifika skartačního řízení dokumentů s UI. Zvláštnost tohoto procesu spočívá v tom, že do skartačního řízení dokumentů s UI lze k výběru archiválií předložit pouze dokumenty navržené k vyřazení a zničení; u ostatních dokumentů lze výběr archiválií provést až po zrušení stupně utajení. Další zvláštností je, že výběr archiválií, u nichž nebyl zrušen stupeň utajení nebo nelze stupeň utajení zrušit, mohou provést pouze příslušné bezpečnostní archivy. Bezpečnostní archiv je oprávněn provádět výběr archiválií pouze z dokumentů vzniklých z činnosti jejich zřizovatelů. Nemohou tedy provádět výběr archiválií z dokumentů (u nichž nebyl zrušen stupeň utajení nebo ho nelze zrušit), které nevznikly z činnosti jejich zřizovatele. Původce, který není zřizovatelem akreditovaného bezpečnostního archivu, nemůže žádat o výběr archiválií z dokumentů, u nichž nebyl zrušen stupeň utajení nebo ho nelze zrušit, jiný bezpečnostní archiv. § 20 odst. vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění, dále konkretizuje, že do skartačního řízení mohou být zařazeny dokumenty obsahující UI, které byly označeny skartačním znakem „S“, bez zrušení stupně utajení; pokud je ale pro účely posouzení dokumentů v rámci skartačního řízení nutné seznámit se s jejich obsahem a k jejich výběru není oprávněn příslušný bezpečnostní archiv, veřejnoprávní původce tyto dokumenty ze skartačního řízení vyřadí, změní u nich skartační lhůtu a zařadí je do skartačního řízení po zrušení stupně utajení a pominutí důvodu pro utajení informace. Veřejnoprávní původce nezařadí do skartačního řízení dokumenty obsahující UI, které byly označeny skartačním znakem „A“, u nichž nelze zrušit stupeň utajení, po dobu trvání důvodů utajení, pokud není k jejich výběru oprávněn příslušný bezpečnostní archiv.

Uvedená ustanovení vyvolávají u původců druhý proces a tím jsou povinnosti směřující ke zrušení stupně utajení dokumentů podle § 22, odst. 3 až 7, ZUI. Zákon také stanoví, kdo může zrušení nebo změnu stupně utajení provádět.

Proces rušení a změny stupně utajení probíhá nezávisle na procesu skartačního řízení. V některých případech je možné dobu, po kterou je nutné dokument utajovat, předem stanovit. V ostatních případech, je nevyhnutelné dobu nezbytnou pro utajování dokumentů sledovat a není zcela vyloučeno, že bude delší, než je doba, po kterou je nutné, aby byl dokument u původce uložen.¹⁸ Nastává situace, kdy proces rušení stupně utajení se prolíná s procesem skartačního řízení a uvnitř procesu skartačního řízení dochází k rozštěpení, při kterém se vydělují dokumenty, u nichž nebyl zrušen stupeň utajení.

2.1 Vymezení pojmu "Skartační řízení"

Spisová služba tvoří spolu se skartačním řízením jeden kompaktní celek. Je to postup, při kterém jsou vyřazována úřední razítka odepsaná z evidence a všechny dokumenty, kterým uplynuly skartační lhůty bez ohledu na to, zda jedná o dokumenty s UI či nikoli. V rámci skartačního řízení jsou dokumenty posuzovány a podle jejich hodnoty a jsou určeny buď k trvalému uložení do archivu, nebo ke zničení. Celý proces je definován AZ a prováděcí vyhláškou č. 259/2012 Sb., o porobnostech výkonu spisové služby a můžeme ho rozčlenit do několika fází:

Příprava skartačního řízení

Způsob přípravy a průběh skartačního řízení musí být popsán ve spisovém řádu. K provedení skartačního řízení se zpravidla zřizuje tzv. skartační komise, která zajišťuje dohled nad průběhem skartačního řízení. Výsledným dokumentem vznikajícím při přípravě skartačního řízení je skartační návrh, jehož přílohou jsou seznamy dokumentů navržených k vyřazení, tedy dokumentů, jimž uplynula skartační lhůta. Skartační návrh je odeslán do archivu příslušného k provádění výběru archiválií u daného původce.

Odborná archivní prohlídka

je nedílnou součástí skartačního řízení, při které se posuzují dokumenty navržené k vyřazení. Archivář posoudí:

- a) zda dokumenty se skartačním znakem „A“ odpovídají požadavkům stanoveným zákonem k výběru za archiválie; pokud zjistí, že trvalou hodnotu nemají, přeřadí je k dokumentům navrženým ke zničení,

¹⁸ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění.

- b) zda dokumenty se skartačním znakem „S“ nemají trvalou hodnotu; pokud zjistí, že trvalou hodnotu mají, přeřadí je mezi dokumenty se skartačním znakem „A“,
- c) zařazení dokumentů se skartačním znakem „V“ mezi dokumenty určené k prohlášení za archiválie nebo mezi dokumenty určené ke zničení,
- d) zda úřední razítka zařazená do skartačního řízení mají trvalou hodnotu.

Archivář dále rozhodne o likvidaci dokumentů určených ke zničení a stanoví, v součinnosti s původcem, dobu a způsob předání archiválií k uložení do příslušného archivu.

O fyzickém předání dokumentů vybraných k trvalému uložení do příslušného archivu se učiní úřední záznam. Uvádí se v něm zejména:

- a) název, sídlo nebo jinou identifikační adresu původce
- b) název příslušného archivu
- c) počet a popis stavu předávaných archiválií
- d) datum předání archiválií
- e) jméno, popřípadě jména, příjmení a funkce fyzické osoby pověřené podpisem záznamu za původce a za příslušný archiv a její podpis.

Dokumenty určené ke zničení se likvidují tak, aby byla znemožněna jejich rekonstrukce a identifikace obsahu a zabránilo se tak zneužití. Ke zničení dokumentů lze přistoupit až po uplynutí patnáctidenní lhůty, určené k podání námítky proti obsahu protokolu o provedeném skartačním řízení, pokud se jí původce nevzdá.

2.2 Vymezení pojmu "Utajované informace"

UI je informace v jakémkoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči, označená v souladu se zákonem, jejíž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu ČR nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu UI.¹⁹ Návrh seznamů UI zpracovává NBÚ a z jeho podnětu pak vláda vydává seznam UI svým nařízením. Zájmem ČR

¹⁹ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění, § 2 písm. a).

se rozumí zachování její ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti, zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, mezinárodních závazků a obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob.²⁰ Újmou zájmu ČR se ve smyslu zákona rozumí poškození nebo ohrožení zájmu ČR. Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu ČR se újma člení na mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu.²¹

UI se na základě možné způsobené újmy či nevýhodnosti zájmům ČR klasifikují do stupňů utajení :²²

- a) Přísně tajné - do tohoto stupně utajení se UI klasifikuje v případě, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům ČR,
- b) Tajné - do tohoto stupně utajení se UI klasifikuje v případě, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit vážnou újmu zájmům ČR,
- c) Důvěrné - do tohoto stupně utajení se UI klasifikuje v případě, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit prostou újmu zájmům ČR,
- d) Vyhrazené - do tohoto stupně utajení se UI klasifikuje v případě, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může být nevýhodné pro zájmy ČR.

Do uvedených stupňů se rovněž klasifikují UI cizí moci poskytnuté ČR, k jejichž ochraně se ČR zavázala.

2.3 Vymezení pojmu "Zrušení nebo změna stupně utajení"

Stupeň utajení na utajované informaci vyznačuje původce už při jejím vzniku. Vyznačení stupně utajení na utajované informaci musí být zachováno po celou dobu trvání důvodů utajení a bez souhlasu původce nebo poskytující cizí moci nesmí být stupeň utajení změněn nebo zrušen. Vyžaduje-li to charakter UI, musí původce vyznačit UI dobu, po kterou bude informace utajována; stupeň utajení zaniká uplynutím vyznačené doby.

²⁰ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění , § 2 písm. b) .

²¹ Tamtéž, § 3 odst. 1.

²² Tamtéž, § 4.

Stupeň utajení odesílatel neprodleně zruší nebo změní po zjištění, že pominuly důvody pro utajování, důvody pro utajování neodpovídají stanovenému stupni utajení nebo byl-li stupeň utajení stanoven neoprávněně. Původce je také povinen prověřovat, zda důvod pro UI trvá, a to nejméně jednou za pět let ode dne jejího vzniku.²³ To znamená, že v případech, kdy důvod utajení nepominul, posuzuje se tato UI v dalším období nejméně jednou za pět let ode dne posledního posouzení.

Pokud pominul důvod jejího utajení nebo důvody pro utajení neodpovídají stanovenému stupni utajení, stupeň utajení se zruší nebo změní a odesílatel tuto skutečnost neprodleně písemně adresátům UI. Adresáti UI oznámí neprodleně písemně tuto skutečnost všem dalším adresátům, kterým UI zpřístupnili.²⁴

Adresát po obdržení oznámení na UI zrušení nebo změnu stupně utajení vyznačí.²⁵

2.4 Skartační řízení u dokumentů s UI

Skartační řízení je postup, při kterém se vyřazují dokumenty, jimž uplynuly skartační lhůty a jež jsou nadále nepotřebné pro činnost původce.²⁶ Provádí se vždy v kalendářním roce následujícím po uplynutí skartační lhůty. Skartační lhůta se počítá na celé roky a začíná plynout v roce následujícím po uzavření spisu, resp. jiného okamžiku, který je rozhodující spouštěcí událostí, v jejímž důsledku začíná plynout skartační lhůta. Tento okamžik i délka skartační lhůty je uvedena ve spisovém a skartačním plánu, který respektuje ustanovení jiných právních předpisů nebo vychází z potřeb původce.

Při vyřazování dokumentů s UI ve skartačním řízení se postupuje podle § 7 a následujících AZ a dále podle § 20, odst. 2 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby.

Příprava skartačního řízení u dokumentů s UI

Veškeré činnosti směřující ke skartačnímu řízení spočívají především v řádné přípravě. Všechny dokumenty, kterým uplynula skartační lhůta, se zkompletují a proběhne

²³ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti, v platném znění, § 22 odst. 1-5.

²⁴ Tamtéž, § 22 odst. 6.

²⁵ Tamtéž, § 22 odst. 7.

²⁶ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 7 odst. 3.

důkladná kontrola úplnosti spisů a všech evidenčních položek v pomůckách k evidenci určených.

Původce k vedení skartačního řízení ustanoví skartační komisi. V případě skartačního řízení dokumentů s UI musí být všichni členové komise prověřeni na takový stupeň utajení, jaký mají UI s nejvyšším stupněm utajení předložené ke skartačnímu řízení.

Jelikož do skartačního řízení lze předložit bez zrušení stupně utajení pouze dokumenty navržené k vyřazení a zničení a u ostatních dokumentů lze výběr archiválií provést až po zrušení stupně utajení, musí skartační komise také zohlednit specifika zákona o ochraně UI, tím jsou zejména ustanovení týkající se zrušení nebo změny stupně utajení na dokumentech. V souvislosti s tímto musí komise rozhodnout, kdo zrušení stupně utajení může realizovat. Zrušení stupně utajení může provést pouze původce podle ZUI, čili ten, u koho dokument vznikl.²⁷

Prvořadým úkolem skartační komise je pečlivé roztřídění dokumentů podle skartačních znaků. Skartační znak vyjadřuje hodnotu dokumentu podle jeho obsahu a označuje způsob posouzení dokumentu ve skartačním řízení. Skartačním znakem „A“ (archiv) se označují dokumenty trvalé hodnoty, které se do skartačního řízení zařazují s návrhem k vybrání za archiválii. Skartační znak „S“ (stoupa) je vyhrazen pro dokumenty bez trvalé hodnoty, které se do skartačního řízení zařazují s návrhem na zničení. Pro dokumenty, které při jejich vzniku nebylo možné označit znakem „A“ ani znakem „S“ je určen znak „V“ (výběr) a komise při skartačním řízení je posoudí a navrhne k vybrání za archiválii nebo ke zničení. Členové skartační komise tak zásadně pracují s dokumentem v ruce a rozhodují o jeho dalším osudu.

Skartační znak "S", resp. "V-S"- označuje dokumenty bez trvalé hodnoty, skartační komise navrhuje ke zničení. Dokumenty s UI se skartačním znakem "S", lze předložit do skartačního řízení i bez zrušení stupně utajení.

Skartační znak "A", resp. "V-A"- označuje dokumenty trvalé hodnoty, skartační komise navrhuje k vybrání za archiválii. Dokumenty s UI se skartačním znakem "A" nelze zařadit do skartačního řízení bez zrušení stupně utajení a původce je povinen prověřit, zda důvod pro utajení informace trvá.

²⁷ Pro účely této práce se ve zbývajících částech práce pojem „původce podle ZUI“ nahrazuje pojmem „odesílatel“ příp. „adresát“.

Druhým úkolem skartační komise je zvážit, zda UI se skartačním znakem "S", resp. "V-S" zařadí do skartačního řízení bez zrušení stupně utajení či bude trvat na jeho zrušení. V zájmu bezproblémového průběhu skartačního řízení se může, ale nemusí skartační komise rozhodnout, že u všech dokumentů podléhajících výběru archiválií, bude zrušen stupeň utajení.

Třetím úkolem skartační komise je rozdělení dokumentů se skartačním znakem „S“ resp. „V-S“ podle toho jestli je odesílatelem nebo adresátem dokumentu. V případě, že jde o dokument vlastní, zajistí skartační komise zrušení stupně utajení interními kroky. V případě, že jedná o dokument doručený, skartační komise prověří možnost zrušení stupně utajení u odesílatele, u kterého dokument vznikl. Pokud ovšem odesílatel zničí utajovaný dokument v rámci skartačního řízení bez změny nebo zrušení stupně utajení, nemá povinnost oznamovat adresátovi tuto skutečnost. Jestliže bude adresátem písemně požádán, aby posoudil trvání utajení dokumentu, je tento úkon povinen vykonat vzhledem k tomu, že je odesílatelem utajovaného dokumentu. Adresát mu v tomto případě musí utajovaný dokument k posouzení poskytnout.

Čtvrtým úkolem skartační komise je u dokumentů se skartačním znakem „A“ resp. „V-A“ vytrídít dokumenty, u nichž nebyl zrušen stupeň utajení.

Pátým úkolem skartační komise je vyhodnotit, zda se jedná o dokument vlastní, či nikoli. Dále postupuje stejně jako v případě skartačního znaku „S“ resp. „V-S“.

Skartační komise má na starosti nejen přípravu, ale také vytvoření skartačního návrhu a zejména zajištění soupisu všech dokumentů a spisů, které budou ve skartačním řízení předloženy. Soupis dokumentů spočívá v podrobném sepsání všech dokumentů, tak jak byly v počáteční fázi roztríděny podle skartačních znaků, to znamená, že pro každou skupinu skartačních znaků je vytvořen samostatný seznam. Seznamy jsou předloženy příslušnému archivu k posouzení.

Odborná archivní prohlídka u dokumentů s UI

Jedním z mnoha úkolů, které plní veřejné archivy vůči původcům, kteří jsou v jejich gesci, patří také odborná archivní prohlídka. Při této činnosti jsou posuzovány předložené dokumenty s ohledem na jejich dobu vzniku, obsah, původ a další vnější znaky.

Oproti běžným, neutajovaným dokumentům vyžadují dokumenty s UI zvláštní přístup, který je založen na principu *Lex specialis derogat generali*, tedy, že speciální zákon²⁸ se uplatní před zákonem obecným.²⁹ V praxi to přenáší závazek rozdílného přístupu k posuzování utajovaných dokumentů, ty jsou posuzovány nejprve z hlediska účelnosti zrušení stupně utajení a následně je s nimi možné nakládat stejně jako s dokumenty, které v režimu utavování nejsou.³⁰

Pokud původce zařadil do skartačního řízení dokumenty kategorie "S" resp. "V-S" bez zrušení stupně utajení a je pro účely posouzení dokumentů nutné seznámit se s jejich obsahem, archiv veřejnoprávního původce vyzve, aby tyto dokumenty ze skartačního řízení vyřadil, změnil u nich skartační lhůtu a zařadil je do skartačního řízení až po zrušení stupně utajení a pominutí důvodu pro utajení informace.³¹

V případě utajovaných dokumentů se skartačním znakem "A" resp. "V-A", u kterých doposud nebyl zrušen stupeň utajení, a přesto byly předloženy do skartačního řízení, archivář dokumenty neposuzuje, ale rovnou je vyjímá ze skartačního řízení.

Zcela jiná situace nastává v případě, kdy původce zřídil bezpečnostní archiv. Bezpečnostní archivy jsou oprávněny provádět výběr archiválií ve skartačním řízení u dokumentů vzniklých z činnosti zřizovatele, u nichž dosud nebyl zrušen stupeň utajení a o archiválie převzaté v rámci skartačního řízení od svého zřizovatele pečovat.³²

Na základě skartačního řízení příslušný archiv určí, do čí péče budou dokumenty vybrané jako archiválie náležet, a vyhotoví protokol o provedeném skartačním řízení.

²⁸ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění.

²⁹ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění.

³⁰ KUNT, Miroslav a Tomáš LECHNER. Spisová služba. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-083-3, s. 226.

³¹ Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění, § 20 odst. 2.

³² Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 53.

Protokol obsahuje:

- a) soupis dokumentů nebo souborů dokumentů, které byly vybrány za archiválie,
- b) označení archivu určeného,
- c) soupis dokumentů, které lze zničit.³³

Předání dokumentů, jež obsahovaly utajovanou informaci, do archivu a likvidace dokumentů určených ke zničení

Jestliže původce resp. zřizovatel nesouhlasí s obsahem protokolu, může proti němu do 15 dnů ode dne doručení protokolu podat námitky, čímž je zahájeno správní řízení.

V případě, že původce, resp. zřizovatel námitky nemá, postupuje podle instrukcí v protokolu a činí veškeré potřebné kroky směřující k předání dokumentů k trvalému uložení. K likvidaci dokumentů určených ve skartačním řízení ke zničení lze přistoupit až po uplynutí lhůty pro podání námitek, v případě podání námitek po ukončení řízení o námitkách.³⁴

Ničení utajovaných dokumentů se provádí na zařízení fyzického ničení nosičů informací určeném pro příslušný stupeň utajení za přítomnosti členů skartační komise.

Záznam o předání dokumentu k trvalému uložení i záznam o zničení se vyznačí na skartačním návrhu (seznamu utajovaných dokumentů určených ke zničení) a v evidenční pomůcce určené k evidenci dokumentů s UI.

³³ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 10, odst. 1.

³⁴ Tamtéž, § 10, odst. 4.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Pro praktickou ukázkou aplikace AZ a ZUI byly vybrány subjekty, které jsou podle § 63 odst. 1 AZ "určenými původci" a mají povinnost vykonávat spisovou službu v plném rozsahu. Na rozdíl od "soukromoprávních původců" vyjmenovaných v AZ v § 3 odst. 2 to znamená, že jsou vázáni povinnostmi každoročně předkládat všechny dokumenty, kterým uplynula skartační lhůta do skartačního řízení.

Dva z těchto subjektů, ministerstvo vnitra a Vězeňská služba České republiky (dále jen „VS ČR“), jsem vybrala z toho důvodu, že jsem byla, či doposud jsem k nim vázána pracovními povinnostmi v oblasti spisové služby, nikoli však na poli dokumentů s UI. Nicméně, jak již bylo dříve popsáno, právní prostřední usměrňující skartační řízení i odtajňování dokumentů je natolik provázané, že je nelze zcela jednoznačně oddělit.

Při výběru dalších subjektů sehrálo významnou roli nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací. Jeho obsah členěný do příloh č. 1 - 18 nabízí přehled ústředních či nejvyšších institucí, které přicházejí do styku s dokumenty obsahujícími UI a v jejichž součinnosti jmenované vládní nařízení vzniká. Ze souboru uvedených subjektů jsem se s požadavkem na vyplnění dotazníku (příl. č. 7) obrátila na ministerstvo dopravy, ministerstvo financí, ministerstvo kultury, ministerstvo obrany, ministerstvo průmyslu a obchodu, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo zahraničních věcí a ministerstvo zemědělství. Z dalších ústředních orgánů padla volba na Českou národní banku (dále jen „ČNB“), Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Úřad vlády a Bezpečnostní informační službu. Za tzv. obecnou část byli vybráni dva zástupci činní v oblasti krizového řízení a to Krajský úřad Pardubice a z důvodu provázaných činností také Magistrát města Pardubice - s těmito úřady jsem jednala osobně.

Ze všech jedenácti oslovených adresátů poslalo v souladu s platnými předpisy³⁵ potvrzení o doručení zprávy pouze čtyři, přičemž ministerstvo dopravy z důvodu zaneprázdnění odmítlo dotazník vyplnit. Zbývající tři subjekty zaslaly vyplněný dotazník zpět a některé z odpovědí jsou zohledněny v závěru této kapitoly.

³⁵ Vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění, § 4 odst. 8.

3.1 Ministerstvo vnitra

Působnost ministerstva vymezuje §12 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů a je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, metodicky usměrňuje šifrovou službu a zajišťuje spolupráci v rámci mezinárodní organizace Interpol. Do gesce ministerstva vnitra patří také Policejní prezidium a Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru. Rozhodnutím o akreditaci ze dne 6.12.2011 byl při ministerstvu vnitra zřízen bezpečnostní archiv.

3.1.1 Systém spisové služby

Na ministerstvu vnitra je pro výkon spisové služby již od roku 2008 využíván elektronický systém spisové služby GINIS. Jedná se o nejrozšířenější informační systém ve veřejné správě, spravovaný a vyvíjený firmou GORDIC. Nabízí softwarové řešení pro všechny kategorie klientů od malých, přes střední až po velké organizace. Řízení informačních toků v organizaci je technicky realizováno pomocí centrální databáze s decentralizovaným pořizováním dat ve vícevrstvé architektuře. Veškeré agendy používají společnou vrstvu identifikace, vlastnictví a oběhu dokumentů.³⁶ Řešení zajišťuje oběh dokumentů jak v analogové tak v digitální podobě a kromě modulu pro spisovou službu nabízí také řešení pro ekonomické a správní agendy.

Na ministerstvu vnitra je oběh dokumentů mezi jednotlivými úseky (uzly) dán interními akty řízení a především spisovým a skartačním řádem.

K základním komponentám elektronického systému spisové služby GINIS patří:

- a) Podatelna, e-podatelna
- b) Univerzální spisový uzel (USU)
- c) Výpravna, e-výpravna
- d) Spisovna
- e) Registr autorizované konverze (RAK)

³⁶ Gordic. Produkty. *Ginis informační systém* [online]. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z <https://www.gordic.cz/produkty/ginis/>.

další komponenty jsou:

- a) Vedoucí
- b) Úkoly
- c) Usnesení a porady

Informační systém GINIS, který byl jako první v ČR certifikován na shodu se zákonem o kybernetické bezpečnosti. Pro evidenci utajovaných dokumentů není využíván.

3.1.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi u ministerstva vnitra

se řídí ZUI, jeho prováděcími předpisy, interními akty řízení a Metodickou pomůckou bezpečnostního ředitele ministerstva vnitra k ochraně UI. Bezpečnostní odbor ministerstva vnitra zajišťuje metodický dohled na všech útvech ministerstva vnitra, Policejního prezidia ČR a útvech policie s celostátní působností.

Při vyřazování utajovaných dokumentů se postupuje podle AZ, zejména podle §§ 7, 8, 9 a 10 a dále § 13 odst. 1 a příslušného platného spisového a skartačního řádu s tím, že Metodická pomůcka bezpečnostního ředitele průběh usměřňuje v několika bodech:

- a) stanovuje podrobnosti k zajištění ochrany UI v administrativní bezpečnosti,
- b) upřesňuje některé postupy při manipulaci s UI z pohledu fyzické bezpečnosti, bezpečnosti informačních a komunikačních systémů,
- c) definuje metody ochrany UI v dalších elektronických zařízeních nakládajících s UI.

Praktický výkon skartačního řízení včetně metodického řízení k vyřazování dokumentů s UI na ministerstvu vnitra je v kompetenci odboru archivní správy a spisové služby. Bezpečnostní odbor hraje pouze roli kontrolního orgánu v záležitostech administrativní a fyzické bezpečnosti a kryptografické ochrany. Každý odbor ministerstva vnitra je zastoupen jedním nebo více zaměstnanci s bezpečnostní prověrkou v příslušném stupni, tito zaměstnanci zajišťují jak administrativní, tak i fyzickou bezpečnost utajovaných dokumentů. K jejich povinnostem patří rovněž skartační řízení.

V souladu s § 13 odst. 1 AZ provádí výběr archiválií bezpečnostní archiv zřízený při ministerstvu vnitra a akreditovaný v roce 2011. Znamená to, že u dokumentů vzniklých z činnosti jiných původců, ani u dokumentů vlastních není nutné se zabývat okolnostmi rušení stupeň utajování.

3.2 Vězeňská služba České republiky

VS ČR byla zřízena s účinností od 1. ledna 1993 zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci ČR. Nahradila do té doby existující Sbor nápravné výchovy. Má postavení správního úřadu a ve své činnosti je podřízeno ministerstvu spravedlnosti. Organizační struktura VS ČR je tvořena generálním ředitelstvím a jednotlivými organizačními jednotkami resp. věznicemi, vazebními věznicemi a ústavy pro výkon zabezpečovací detence.

Nemá zřízen akreditovaný bezpečnostní archiv.

3.2.1 Systém spisové služby

VS ČR přistoupila k používání elektronického systému spisové služby až v roce 2013. Výkon spisové služby v elektronické podobě zajišťovala v první fázi firma E-invent, jejíž specializací je komplexní správa ICT pro malé, střední a velké zákazníky přes realizaci webových stránek až po vývoj zakázkového software nebo zajištění poradenství,³⁷ není ale dodavatelem zabývajícím se realizací a vývojem elektronických systémů spisové služby. Nesoulad produktu s platnou legislativou, zejména Národním standardem přiměl vedení VS ČR ke změně dodavatele systému pro vedení spisové služby v elektronické podobě. Po několika jednáních byl vybrán systém Evidence trestního řízení (dále jen „ETŘ“), jehož provozovatelem je Policie České republiky (dále jen „PČR“). VS ČR o tento informační systém projevila zájem v souvislosti s potřebou spolupráce s PČR v oblasti trestního řízení. Jedná se o robustní informační systém spisové služby, který v jednom ze svých klíčových modulů obsahuje právě evidenci trestního řízení. Možnost sdílení či předávání trestního spisu nebo doprovodných dokumentů pouze elektronicky znamenal zásadní pozitivní průlom v komunikaci s PČR.

³⁷E-invent. [online]. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <http://www.e-invent.eu/o-nas>.

Při spuštění systému ETŘ v roce 2004 na Krajském ředitelství Jihomoravského kraje byl definován jako informační systém primárně využívaný pro evidenci trestního a přestupkového řízení, postupně byl modifikován a v současnosti slouží mimo jiné i jako elektronický systém pro výkon spisové služby.

ETŘ má řadu funkcionalit, z nichž VS ČR využívá pouze ty, které souvisí s výkonem spisové služby.

Hlavními funkcionalitami elektronického systému ETŘ jsou:

- a) Evidence dokumentů a vedení spisové služby (zpracování a uchovávání formulářů, odesílání a příjem zpráv ze systému datových schránek aj.)
- b) Předávání celého spisu nebo jeho částí mezi jednotlivými články (kraji resp. celorepublikovými útvary PČR), i mezi původci
- c) Vytváření podkladů pro statistické vykazování trestné činnosti
- d) Lustrace osob vůči centrálním registrům, rejstříku trestů, databázi pátrání po osobách a motorových vozidlech
- e) Vytváření elektronické podoby spisu (též tzv. "elektronického spisu" nebo ENKOS)
- f) Evidence blokového řízení (pokud uložených v blokovém řízení, zejména v dopravě)

3.2.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi u VS ČR

Z pohledu AZ se na VS ČR pohlíží jako na jednoho původce, neboť jednotlivé organizační jednotky nejsou nositelem samostatného identifikačního čísla organizace (IČO). Na každé organizační jednotce je vyčleněn zaměstnanec, který se zabývá problematikou UI, v tom smyslu, že vede evidenční pomůcky a zabezpečuje dokumenty po stránce fyzické ochrany, po stránce metodické zajišťuje dohled bezpečnostní ředitele generálního ředitelství. Po uplynutí skartační lhůty vyplývající ze spisového plánu jsou dokumenty z organizačních jednotek předávány bezpečnostnímu řediteli, který s pomocí skartační komise pravidelně zajišťuje vyřazování dokumentů.

Ve věci dokumentů s UI se VS ČR řídí, kromě obecně platných předpisů, Nařízením generálního ředitele účinného od roku 2012 a novelizovaného v následujícím roce.

Spisovým a skartačním plánem je pro všechny dokumenty obsahující utajované skutečnosti předurčen skartační znak "S". V souladu se AZ může VS ČR navrhnout do skartačního řízení všechny dokumenty, aniž by byla nucena rušit stupeň utajení.

Skartační návrh je předkládán k odbornému posouzení Národnímu archivu, k trvalému uložení jsou zpravidla vybírány dokumenty, které popisují ostrahu objektů, rozmístění strážních stanovišť a zabezpečovací opatření ve věznicích.

Pro evidenci dokumentů s UI jsou využívány listinné podací deníky. Organizační jednotky evidují dokumenty, jejichž odesílateli jsou převážně PČR, banky a GIBS.

3.3 Pardubický kraj - Krajský úřad

Krajský úřad je jedním z orgánů kraje. Krajský úřad plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zákonem, zastupitelstvem kraje nebo radou kraje a napomáhá činnosti výborů a komisí. Dále vykonává zákonem stanovenou státní správu, tyto činnosti zastává v tzv. přenesené působnosti. Jeho role spočívá především v péči o kraj jako celek, neboť tuto funkci nemohou vykonávat obce sami z důvodu nemožnosti zkoordinování fungování tolika subjektů. Primární je tedy koordinování obcí a poskytování odborné pomoci při jejich působení.

Pardubický kraj není zřizovatelem bezpečnostního archivu.

3.3.1 Systém spisové služby

Stejně jako ministerstvo vnitra, tak i Krajský úřad Pardubického kraje využívá pro výkon spisové služby elektronický systém GINIS.

3.3.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi

Dokumenty s UI se na úrovni krajských úřadů vyskytují výlučně v souvislosti s krizovým řízením. Činnosti s tímto spojené spadají to tzv. přenesené působnosti, při které

hejtman zajišťuje připravenost kraje při řešení krizových situací. Jeho činnost se zaměřuje na veškerá přípravná opatření, na činnosti související řešením krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků. Zřizuje a řídí bezpečnostní radu kraje a krizový štáb.

V ČR činnost krizových štábů vychází ze směrnice č. 4/2011 ministerstva vnitra. Směrnice stanovuje jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu, vymezuje jeho činnost při řešení mimořádných událostí nebo krizových situacích.

- a) *„Krizový štáb při řešení mimořádné události nebo krizové situace po celou dobu své činnosti zpracovává dokumentace. Za účelem zadokumentování své činnosti zpracovává zejména:*
- b) *záznam o průběhu činnosti stálé pracovní skupiny,*
- c) *záznam o řešení mimořádné události nebo krizové situace a přijatých opatřeních, c) přehled o situaci a prognózy vývoje mimořádné události nebo krizové situace,*
- d) *přehled nasazených sil a prostředků, volných disponibilních lidských a věcných zdrojů,*
- e) *přehled pohotovostních zásob použitých při řešení mimořádné události nebo krizové situaci,*
- f) *přehled okamžitých a očekávaných potřeb v souvislosti s řešením mimořádné události nebo krizové situace,*
- g) *přehled nabídek humanitární pomoci, osobní pomoci a věcné pomoci, jejich rozdělení a distribuci,*
- h) *návrhy tiskových prohlášení a informací pro veřejnost,*
- i) *hlášení a informace jiným krizovým štábům nebo ministerstvu vnitra,*
- j) *evidenci odeslaných a doručených písemností“.*³⁸

Obsahuje-li některý dokument krizového štábu UI nebo zvláštní skutečnosti, řídí se zpracování a manipulace s ním ZUI.

³⁸ Směrnice č. 4 ze dne 30. listopadu 2011, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce.

Zvláštní skutečnosti jsou informace z oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k znemožnění nebo omezení činnosti orgánu krizového řízení, ohrožení života a zdraví osob, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnické osoby nebo fyzické osoby vykonávající podnikatelskou nebo jinou obdobnou činnost podle zvláštních právních předpisů. Dokumenty a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti se evidují v samostatném jednacím protokolu a ukládají se odděleně od ostatních písemností, ale nemají povahu dokumentů s UI.

Pro účely evidence, zpracování a uchování dokumentů krizového štábu je na Krajském úřadu Pardubického kraje zřízeno oddělení krizového řízení, které vedle samostatné působnosti zajišťuje také v rámci působnosti přenesené plnění úkolů podle ZUI. V čele oddělení krizového řízení je vedoucí, který současně vykonává funkci bezpečnostního ředitele, ten metodicky řídí a zajišťuje ochranu UI na krajském úřadě v oblasti administrativní, personální a fyzické bezpečnosti a bezpečnosti IS, kontroluje dodržování povinností stanovených zákonem, provádí bezpečnostní prověrky pro stupeň utajení „Vyhrazené“, eviduje případy neoprávněného nakládání s UI. Pro zpracování elektronických dokumentů s UI doručovaných Krajskému úřadu slouží PC vybavené prvkem vládního utajeného spojení VEGA-D. Výhradně se jedná o dokumenty s pravidelným cyklem zasílání, a jakmile je starý dokument nahrazen dokumentem novým, původní dokument je vrácen zpět původci. Krajský úřad Pardubického kraje nevyhotovuje žádné vlastní dokumenty obsahující UI, proto skartační řízení dokumentů s UI neprovádí.³⁹

3.4 Magistrát města Pardubice

Město Pardubice bylo na základě zákona č. 367/1990 Sb. o obcích (obecní zřízení) ustanoveny statutárním městem s osmi městskými obvody. Jedná se o obec s rozšířenou působností, spravující Finanční úřad pro Pardubický kraj, Matriku a Stavební úřad.

Město nedisponuje bezpečnostním archivem.

³⁹ Informace poskytl pracovník Krajského úřadu Pardubického kraje, který si nepřeje být jmenován.

3.4.1 Systém spisové služby

Stejně jako ministerstvo vnitra a Krajský úřad Pardubického kraje, tak i Magistrát města Pardubice využívá pro výkon spisové služby elektronický systém GINIS.

3.4.2 Skartační řízení dokumentů s utajovanými informacemi

Na úrovni obcí došlo v poslední době k výraznému úbytku dokumentů s UI. Ještě před několika lety byly za utajované dokumenty, podobně jako u krajských úřadů, považovány dokumenty zasílané Hasičským záchranným sborem týkající se oblasti krizového řízení. Během uplynulého období již tyto dokumenty označovány stupněm utajení nejsou. Utajovanými se stávají ve chvíli, kdy jsou soustředěny na krajském úřadě, který agendu spojenou s výkonem krizového řízení vykonává v rámci přenesené působnosti.

V současné době je na Magistrátu města Pardubice pouze jeden utajovaný dokument, který vznikl u společnosti Explosia a.s. se 100 % podílem státu. Budovy společnosti stojí na pozemcích magistrátu, ten zajišťuje ochranné bezpečnostní pásmo bezprostředně přilehlé k budovám. Veškerá stavební dokumentace, včetně vymezeného pásma nese prvky obranného plánování a proto je zařazena jako dokument se stupněm utajení „Vyhrazené“.

Obecně pro spisy vedené ke stavební dokumentaci je charakteristická jejich dlouhodobá potřeba a do skartačního řízení mohou být zařazeny až ve chvíli, kdy se stanou nepotřebnými. Spouštěcí událostí je zpravidla okamžik stržení stavby. V případě Magistrátu města Pardubic by bylo nutné odtajnit dokument až v souvislosti se zánikem budov. V současnosti tomu ale nic nenasvědčuje.

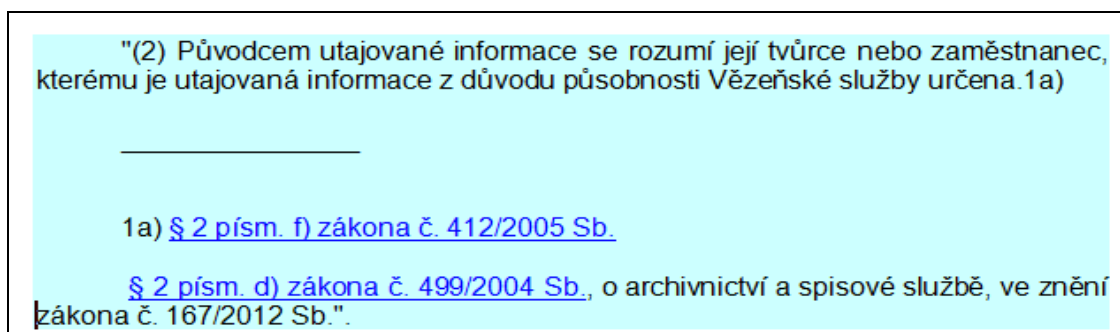
Magistrát města Pardubice ve své novodobé historii byl nucen pouze jednou vypracovat dokument v utajovaném režimu, a sice ve chvíli, kdy se dostal do sporu s okolními vlastníky pozemků a byl nucen soudně dokládat svá práva. Pro tyto případy je vybaven patřičnou certifikovanou technikou a disponuje zabezpečenou zónou pro ukládání dokumentů. V zájmu regulérního nakládání s dokumenty zpracovává tajemník i bezpečnostní ředitel v jedné osobě interní metodická nařízení, současně provádí školení a vydává osvědčení fyzickým osobám na úrovni „Vyhrazené“. Pro evidenci dokumentů s UI slouží listinné podací deníky. Při vyřazování dokumentů se postupuje podle účinného spisového a skartačního řádu,

v případě rušení stupně utajení by Magistrát města Pardubice postupoval v souladu platnými předpisy.⁴⁰

3.5 Shrnutí

V předchozích kapitolách bylo nastíněno nakládání s dokumenty s UI ve vztahu ke skartačnímu řízení u různých subjektů. Pro účely porovnání byly záměrně vybrány významné ústřední a vrcholné instituce, u kterých je možné předpokládat přiměřený počet dokumentů s UI. U orgánů ve veřejné správě nejvýše postavených se počet utajovaných dokumentů pohybuje řádově ve stovkách, zatímco u orgánů stojících na nižších úrovních se počet utajovaných dokumentů úměrně snižuje až na jednotliviny.

U VS ČR se ve svém Nařízení generálního ředitele ustanovila "původcem" ve smyslu AZ a současně ve smyslu ZUI, v ostatních bodech striktně respektuje ZUI.

Obrázek 4 Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby - část definující pojem „původce“⁴¹

Krajský úřad Pardubického kraje není povinen provádět výběr archiválií z dokumentů obsahujících UI, jelikož za řádné provedení skartačního řízení odpovídá původce⁴² a tím je právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u nichž UI vznikla.⁴³

Magistrát města Pardubice z důvodu dlouhodobé povahy dokumentu vedeného v režimu utajení doposud skartační řízení nerealizoval.

⁴⁰ Informace poskytl KYNCL Jiří, Bezpečnostní ředitel Magistrátu města Pardubic, 22. 11. 2016.

⁴¹ vlastní

⁴² Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 7, odst. 4.

⁴³ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění, § 2, písm. f).

Další významné údaje jsem získala pomocí ankety, při níž jsem oslovila několik subjektů. Tímto způsobem se podařilo získat zpět tři vyplněné dotazníky. Otázky byly kladeny tak, aby bylo možné zjistit nejen právní prostředí v dané instituci, ale také úroveň znalostí předpisů a povědomí o základních principech spisové služby. I když na řadu otázek bylo možné odpovědět pouze „Ano“, či „Ne“ a v mnoha případech existovala i více než jedna správná odpověď, tak z celkového kontextu je možné vyčíst několik obecných informací jako například, že ani jeden z respondentů není zřizovatelem bezpečnostního archivu, u všech jsou evidovány jak dokumenty doručené, tak i dokumenty vznikající z vlastní iniciativy a všichni používají pro evidenci UI listinné podací deníky.

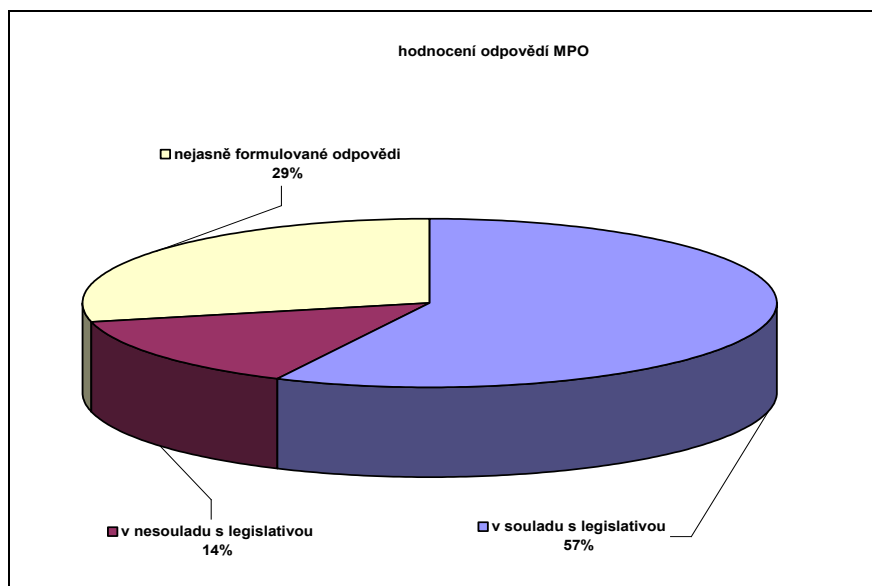
Až do současné doby nebylo zavedení spisové služby v elektronické podobě pro evidenci dokumentů s UI možné. Důvodem je to, že elektronické systémy spisové služby nemohou z bezpečnostních důvodů splňovat požadavky Národního standardu v plném rozsahu a současně nelze, s ohledem na specifické podmínky a odlišnosti používaných elektronických systémů, provést taxativní výčet všech požadavků. Proto rozsah výjimky stanovují podmínky certifikace, tedy ty, jimž by aplikace Národního standardu byla překážkou při certifikaci. Rozsah výjimek se nevztahuje na povinnost převést dokumenty v digitální podobě do výstupního datového formátu, opatření metadaty a umožnění výběru archiválií.⁴⁴

O okolnostech a důvodech nevyužívání elektronických systémů spisových služeb subjekty neinformovaly. V mnoha případech byly odpovědi nepřesné, jindy z objektivních důvodů nezodpovězené, nebo z odpovědí nebylo možno vyvodit žádný závěr. Záměrem ankety ale není hodnocení souladu úkonů spojených s agendou UI vůči platným právním normám, nýbrž nalezení „slabých“ míst při nakládání s utajovanými dokumenty a proto i odpovědi, které dokládají nesoulad s legislativou, mají svou výpovědní hodnotu. Nepovažují však za vhodné kritizovat pracovní postupy těchto významných institucí, k tomuto účelu jsou určeny kompetentní orgány a proto alespoň pomocí grafů jsem se pokusila postihnout míru nepřesností v přístupu k problematice nakládání s dokumenty obsahujícími UI.

První respondent - ministerstvo spravedlnosti - nakládá s dokumenty obsahujícími UI naprosto v souladu s předpisy.

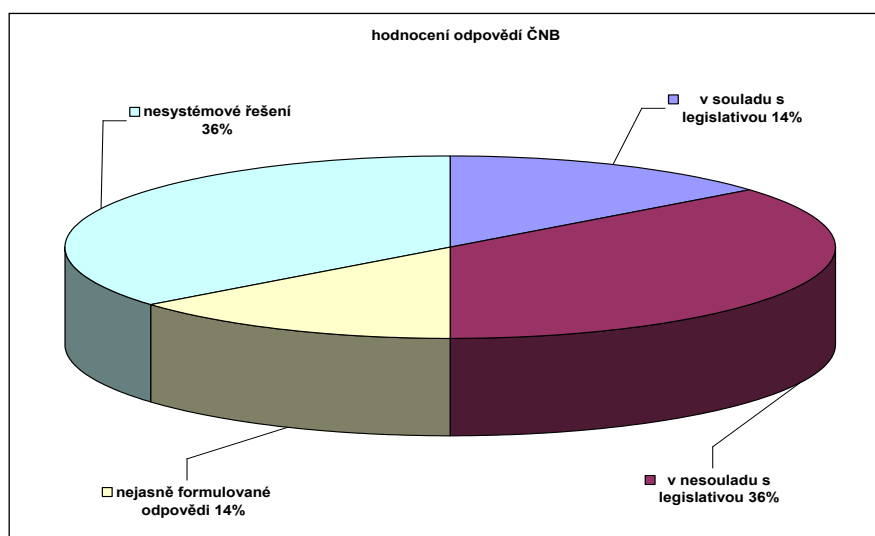
⁴⁴ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 63, odst. 4.

Naproti tomu u ministerstva průmyslu a obchodu bylo vyhodnocování poněkud složitější. Odpovědi se vyznačovaly neúplností až strohostí a vzbuzují domněnku, že jsou neúplné. Přesto je nutné i s takovými informacemi nakládat jako s relevantními a obecně konstatovat, že ministerstvo průmyslu a obchodu se nejvíce potýká s otázkou rušení stupně utajování.

Obrázek 5 Poměrové zhodnocení odpovědí ministerstva průmyslu a obchodu ⁴⁵

ČNB se v záležitostech ochrany UI řídí, kromě obecně platných předpisů, vlastními interními Pokyny ČNB a spisovým a skartačním řádem. Není zřizovatelem bezpečnostního archivu, ale má akreditovaný specializovaný archiv.

Obrázek 6 Poměrové zhodnocení odpovědí České národní banky⁴⁶

⁴⁵ vlastní.

⁴⁶ vlastní.

Řada odpovědí ČNB byla nepřesně formulovaná, také se několikrát objevilo nesystémové, či dokonce nesprávné řešení. Stejně jako u ministerstva průmyslu a obchodu, tak u ČNB je postup při odtajňování dokumentů největším problémem. Také uchovávání dokumentů s UI mimo zbývající část spisu, která je již v neutajovaném režimu, je poněkud nestandardní.

Doposud byla hlavní pozornost věnována popisu procesu skartačního řízení a postupu při rušení stupně utajování. Tím, že každý úřad postupuje při skartačním řízení a zejména při odtajňování dokumentů poněkud odlišným způsobem, vytváří se zde poměrně široká platforma pro vyhodnocení. Kombinací nejrůznějších postupů vznikají modelové situace, ze kterých je možné zjistit, co je příčinou tohoto nepříznivého stavu.

Zdaleka nejjednodušší situaci mají úřady, které jsou zřizovatelem bezpečnostních archivů. V našem případě se jednalo o ministerstvo vnitra. Dalšími jsou Archiv Bezpečnostní informační služby, Archiv Úřadu pro zahraniční styky a informace, Archiv Národního bezpečnostního úřadu, Bezpečnostní archiv Vojenského zpravodajství a Archiv Policie ČR.

VS ČR našla oprávněný způsob ve vhodně upraveném spisovém plánu a rušení stupně utajení se tímto způsobem zcela vyhnula. Ministerstvo průmyslu a obchodu, stejně jako ČNB správnou metodu odtajňování dokumentů stále hledají.

Zcela bezproblémově lze hodnotit způsob výkonu skartačního řízení a odtajňování dokumentů u ministerstva spravedlnosti. Rovněž Krajský úřad Pardubického kraje a Magistrát města Pardubice postupuje legitimní cestou. Postup, při kterém se vracejí dokumenty s UI jejich odesílatelům, není vůbec ničím výjimečným. Je to pouze jedna z několika možností, jak naložit s utajovanými dokumenty. Toto řešení lze ale využít výhradně v případech, kdy se jedná o dokumenty doručované, a vlastní dokumenty nevytvářeny nejsou. V opačném případě, kdy by byly dokumenty doručené vráceny odesílateli zpět a dokumenty vlastní provenience by zůstávaly založeny ve spisech, docházelo by k narušení jeho kontinuity. U odesílatelů by se sešel neznámý počet prvopisů nebo stejnopisů, zatímco ve spisech adresátů by značná část dokumentů chyběla.

Navíc tento postup umožňuje pouze evidence v listinných podacích denících, protože jedním ze základních principů spisové služby, který elektronické systémy spisové služby musí ctít, je zachování celistvosti spisů. Při jejich tvorbě se dokumenty v analogové podobě vzájemně spojují fyzicky, dokumenty v digitální podobě se vzájemně spojují prostřednictvím

metadat. Po vyřízení věci se spisy uzavřou, přičemž proběhne kompletace všech součástí náležejících do spisu, kontrola a doplnění všech údajů a náležitostí.

Závěrem můžeme říct, že nejdůležitějším prvkem v procesu skartačního řízení je odtajňování dokumentů. Okolnosti zrušení stupně utajení ale nelze vysvětlovat jako samostatný jev. Jde o stav, který je hluboce provázán s pojmem „původce“. Celkový stav potom ještě zatemňuje nepříliš příkrý přístup závazných předpisů k vyřazování utajovaných dokumentů s ohledem na jejich skartační znaky, kdy je ponechána poměrně široká škála možností, za jakých dokumenty s UI mohou být ke skartačnímu řízení předloženy.

4 KOMPARATIVNÍ ČÁST

Cílem této části není komplexní porovnání uváděných normotvorných předpisů. Srovnání AZ a ZUI v celé šíři by bylo velice obtížné a prakticky nesrovnatelné. Hlavním požadavkem je provést rozbor několika ustanovení, ve kterých se oba zákony prolínají a vytvářejí tak prostor pro diskuzi o správnosti použití právní normy.

Nemusí se však nutně jednat o jedinou možnou variantu, kdy je vhodné posuzovat vztah AZ k zákonu jinému, jako další alternativa se nabízí komparace se Zákonem o bankách či Zákonem o ochraně osobních údajů. Vždy se však bude jednat situaci, kdy se budou oba předpisy výrazně lišit ve své věcné působnosti.

Věcná působnost určuje skutkovou charakteristiku případů, které právní norma upravuje. Je dána v úvodním ustanovení a podle oblasti působení se rozlišují obecné a zvláštní právní normy. V případě, kdy na jednu a tutéž věc dopadá několik navzájem si protichůdných právních norem, nastává konflikt právních norem. Ačkoliv by k tomu docházet nemělo, protože je žádoucí, aby právní řád byl vystavěn tak, aby se normy vzájemně nestřetávaly, nelze se takové situaci vyhnout. V takovém případě se uplatní hierarchická kritéria nebo kolizní pravidla, která stanoví prioritu právních norem.

Jednou ze zásad kolizních pravidel je, že zvláštní úprava má přednost před normou obecnější. Obecnější norma se uplatní jen tam, kde zvláštní právní předpis věc neupravuje. Jako příklad lze uvést AZ a ZUI.

4.1 Věcná působnost

AZ dle § 2 upravuje „... výběr a evidenci archiválií, ochranu archiválií, práva a povinnosti vlastníků archiválií, práva a povinnosti držitelů a správců archiválií (dále jen "držitel archiválie"), využívání archiválií, zpracování osobních údajů pro účely archivnictví, soustavu archivů, práva a povinnosti zřizovatelů archivů, spisovou službu, působnost ministerstva vnitra (dále jen "ministerstvo") a dalších správních úřadů na úseku archivnictví a výkonu spisové služby a správní delikty." Představuje tak obecnou úpravu pro celou oblast archivnictví a spisové služby.

Naproti tomu ZUI na základě svého ustanovení § 1 " *upravuje zásady pro stanovení informací jako informací utajovaných, podmínky pro přístup k nim a další požadavky na jejich ochranu, zásady pro stanovení citlivých činností a podmínky pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy.*" Věcná působnost ZUI je jednoznačně užší než platná úprava AZ a lze ho považovat za speciální zákon - tedy *lex specialis*.

Svou pozornost nyní obrátím pouze na některá mnou vybraná ustanovení a pojmy, která mohou v praxi vyvolávat určité pochybnosti nebo nejasnosti a ve kterých spatřuji příčinu mnohotvárnosti postupů. Záměrem této kapitoly je upozornit zejména na dvoukolejnost, která mezi oběma předpisy dlouhodobě přetrvává a zároveň podchytit okamžik, kdy se procesy prolínají a co je toho příčinou.

Jedním z nejdůležitějších okamžiků v životě dokumentů s UI je zrušení stupně utajování. Jak už bylo řečeno, zrušit stupeň utajení přináleží výhradně odesílateli dokumentu. Adresát stojí v pozici, kdy dokumentu vybírá skartační znak, vyplývající z jeho spisového plánu. Za okolností, že spisový plán nabízí pouze skartační znaky kategorie „S“, tak jako tomu je v případě VS ČR, nevyplývají pro odesílatele žádné povinnosti. Značně zjednodušenou situaci má také adresát, poněvadž mu předpisy umožňují vyřadit dokumenty, aniž by zrušil stupeň utajení. Toto je ale velice nepravděpodobný stav a spíše se dá předpokládat, že výběr skartačního znaku je možný v plném rozsahu, což nakonec dokládají i ostatní respondenti v dotazníkové akci. Ti jsou postaveni před realitu vypořádání se s dokumenty, u nichž je pravděpodobné, že budou trvale uloženy v některém z archivů a v průběhu času také zpřístupňovány badatelům. Proto také AZ stanovuje povinnost zrušení stupně utajení ještě před zahájením skartačního řízení, tak aby bylo možné při odborné archivní prohlídce posoudit oprávněnost nároku na trvalé uložení. Pokud původce tomuto závazku není schopen dostát z důvodu trvání utajování, není ani možné dokumenty do skartačního řízení předložit.

4.2 Pojem „původce“

Při činnostech spojených se spisovou službou a skartačním řízením není možné se vyhnout termínu „původce“. Pojem „původce“ je obecně chápán především jako tvůrce určitého produktu a v kontextu se spisovou službou je tímto produktem dokument. V této podobě se pojem poprvé objevil v AZ a následně také ZUI, § 2 písm. f hovoří že "*původcem UI je orgán státu, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u nichž UI vznikla, nebo*

Úřad průmyslového vlastnictví podle § 70 odst. 4, ". Z výkladu tohoto ustanovení vyplývají původci další povinnosti zejména v záležitostech změny nebo zrušení stupně utajení.

Stávající AZ proti tomu v ustanovení § 2 písm. c) definuje, že " původcem je každý, z jehož činnosti dokument vznikl; za dokument vzniklý z činnosti původce se považuje rovněž dokument, který byl původci doručen nebo jinak předán"

a současně v 2 písm. e) říká, že " dokumentem je každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena".

4.3 Sonda do praxe

Na otázku jak se popsany stav odráží v praxi, nám poskytne odpověď příklad VS ČR, která se ve svém Nařízení generálního ředitele ustanovila "původcem" ve smyslu AZ a současně ve smyslu ZUI. Tento způsob výkladu obou předpisů sice řeší problematiku spojenou s doručeními utajovanými dokumenty a jejich odtajnění pro účely skartačního řízení ve smyslu AZ, ale v konečném důsledku přináší značné riziko, že u jednoho dokumentu budou dva původci:

- jeden subjekt, u kterého dokument vznikl, bude považován za původce podle ZUI,
- druhým subjektem bude VS ČR, kterému byl dokument doručen, a z titulu interního předpisu se považuje za původce podle AZ.

Dalším příkladem může být Krajský úřad Pardubického kraje a někteří další původci, kteří v souladu ustanovením § 7 odst. 4 AZ vracejí dokumenty zpět. Z paragrafového znění ZUI totiž jednoznačně nevyplývá, že v pojetí právního postavení „původce“ se shoduje, či odkazuje na AZ.

ZUI se sice odkazuje ve věci „... vyřazování *utajované informace ve skartačním řízení*... „ na AZ,⁴⁷ ale s ohledem na specifické povinnosti původce podle ZUI⁴⁸ je v některých situacích velmi obtížné hledat rozumný kompromis.

⁴⁷ Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů, v platném znění, § 7 a následující.

⁴⁸ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, v platném znění, § 22 odst. 1-8.

Poměry nebyly vždy tak komplikované jako v současné době a problematika má svou vzestupnou vývojovou tendenci. AZ prošel několika změnami, ty se odrážejí v rozšíření povinností původce směrem k dokumentům, které byly původci doručeny a v zásadě je lze hodnotit jako pozitivní. Oba zmiňované zákony ve svém původním znění byly v otázce definování původce i dokumentu ve vzájemné shodě a relativně vyrovnaný vztah se začal rozpadat až v následujících etapách.

V roce 2005 AZ stanovuje § 2 písm. c) *"původcem je každý, z jehož činnosti dokument vznikl"* a § 2 písm. d) *"dokumentem každý písemný, obrazový, zvukový, elektronický nebo jiný záznam, ať již v podobě analogové či digitální, který vznikl z činnosti původce"*.

Shodně definuje ZUI v § 2 písm. f) *"původcem utajované informace je orgán státu, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, u nichž utajovaná informace vznikla, nebo Úřad průmyslového vlastnictví podle § 70 odst. 4"*

K rozporům došlo až v období, kdy nabyt účinnosti AZ ve znění zákona č. 190/2009 Sb.,⁴⁹ který v § 2 písm. d) označuje jako dokument *"každou písemnou, obrazovou, zvukovou nebo jinou zaznamenanou informaci, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena"*. Tímto bylo vytvořeno právní prostředí pro veřejnoprávní původce a doručování dokumentů v digitální podobě prostřednictvím informačního systému datových schránek.

K další změně došlo v AZ ve znění č. 167/2012 Sb.,⁵⁰ kdy se upřesnila charakteristika původce. Změnu vyvolaly praktické zkušenosti, které prokázaly mnohdy rozdílné přístupy k pojmu „původce“. Ve většině případů se pojem „původce“ aplikovat pouze na vlastnický vztah k dokumentu, nikoli na vazby se spisovou službou. Z tohoto důvodu bylo nutné rozšířit povinnosti původce, tak aby bylo dosaženo závazku dokumenty uchovat a předložit do skartačního řízení.

Poslední znění AZ definuje pojmem „původce“ a „dokument“ v § 2 písm. d) *„původcem je každý, z jehož činnosti dokument vznikl; za dokument vzniklý z činnosti původce se považuje rovněž dokument, který byl původci doručen nebo jinak předán“*, a dokument v § 2 písm. e) *„dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná*

⁴⁹ Zákon č. 190/2009 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

⁵⁰ Zákon č. 167/2012 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů.

informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena“.

I v tomto případě je v AZ obsahový posun zřejmý. Došlo k odstranění věcného nesouladu, kdy postavení původce bylo v tomto znění přesně určeno, zatímco formulace *"původcem je každý, z jehož činnosti dokument vznikl"* byla spíš uživateli instinktivně vnímána jako totožná, ale přesná definice chyběla.

4.4 Exkurz do vývoje prováděcích předpisů

Postavení subjektů, které mají povinnost každoročně předkládat všechny dokumenty, kterým uplynula skartační lhůta k výběru archiválií, neusnadňuje ani prováděcí vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby. Samotný fakt, kdy uživatel musí u každého dokumentu zvažovat, jestli je odesílatelem nebo adresátem, ztěžují i pravidla pro předkládání utajovaných dokumentů ke skartačnímu řízení. Uživatel je opět postaven před volbu, jestli chce předložit do skartačního řízení dokumenty kategorie „S“ po zrušení stupně utajení anebo ještě před tímto úkonem. Naproti tomu u dokumentů, u nichž se předpokládá trvalá dokumentární hodnota, zvažuje, jestli je k výběru může předložit nebo nikoli.

Ze sledování legislativního vývoje v oblasti předkládání dokumentů s různými kategoriemi skartačních znaků je možné vyzorovat vývojové etapy, které vyústily až do dnešní podoby.

Pro dostupné materiály, tedy prováděcí vyhlášky a směrnice k jednotlivým zákonům, které se vztahují výhradně k dokumentům s UI je charakteristickým prvkem to, že každá z nich stanovuje částečně odlišný postup oproti předešlé úpravě.

Pro účely porovnávání je výchozím bodem směrnice č. 9/1972 Ú. v. federálního ministerstva vnitra pro manipulaci a dopravu písemných a jiných materiálů obsahujících skutečnosti tvořící předmět státního, hospodářského a služebního tajemství. Ta stanovila kritéria pro vyřazování dokumentů kategorie „S“ a jestliže byly předmětem skartačního řízení pouze dokumenty této kategorie a navíc byly stále v utajovaném režimu, tak posouzení dokumentů probíhalo tzv. „od stolu“, nikoli s ohledem na dobu jejich vzniku, obsahu, původu a vnějším znakům. V případě, kdy bylo nutné předložit i ostatní typy dokumentů „A“ i „V“, dokumenty typu „S“ se staly standardní součástí skartačního návrhu.

Dalším milníkem na cestě k současnému stavu byla vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností a použila téměř totožnou definici, jen s tím rozdílem, že dokumenty označené skartačním znakem „S“ mohly být podrobeny vyřazování už po uplynutí doby jejich správní nebo pracovní potřeby, která byla vyjádřena skartačním řádem orgánu státu nebo organizace. V praxi to znamenalo předkládání k výběru archiválií bez zrušení stupně utajení společně se zbývajících dokumenty kategorií „A“ i přehodnocené dokumenty kategorie „V“, kterou pod vlivem působení této vyhlášky začala skartační komise přehodnocovat.

V době od 16. 5. 2003 do 31. 12. 2005, kdy byla účinná vyhláška č. 137/2003 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti se poprvé zcela otevřeně hovoří o nutnosti zrušení stupně utajení pouze u dokumentů kategorie „A“ v souvislosti se skartačním řízením. Až doposud to z předchozích předpisů pouze vyplývalo, doposud byly středem zájmu dokumenty se skartačním znakem „S“ a zatím co se negativně vymezovala povinnost jejich odtajnění, tak na pozadí bylo možné vyčíst, že dokumenty se skartačním znakem „A“ a „V“ odtajňovat nutné bylo. Stejný princip převzala také vyhláška č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, která nabyla účinnosti 1. 7. 2009, a tím byl do ní promptně zapracován postup pro vyřazování dokumentů s UI, který v té době nebyl usměrňován žádným regulativem. A sice, že dokumenty se skartačním znakem „S“ je možné zařadit do skartačního řízení bez zrušení stupně utajení, ale archiváři při odborné archivní prohlídce je ponecháno právo seznámit se obsahem dokumentu a k tomu to účelu může požadovat zrušení stupně utajení. Pokud důvody k utajování trvají, musí být dokumenty ze skartačního řízení vyřazeny, skartační lhůta se upraví a do výběru archiválií se zařadí poté, kdy důvody pro utajení informace pominou. Dokumenty obsahující UI, které jsou označeny skartačním znakem „A“, u nichž nelze zrušit stupeň utajení, se po dobu trvání důvodů utajení do skartačního řízení nesmí zařadit.

Totožné zásady zachovává i současná vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, v platném znění.

5 ZÁVĚR

V první části označované jako „Legislativní vývoj“ jsem pomocí soupisu právních norem od doby Rakouska-Uherska až po současnost popsala utváření pojmu i obsahu „utajované informace“. Bezpochyby šlo o reakci na složité prolínání politických a společenských potřeb, které nejednou posloužily jako represivní nástroj pro potlačování svobodné vůle obyvatel.

Naproti tomu „Analytická část“ může být považována za teoretický úvod do problematiky skartačního řízení a s tím souvisejících úkonů, jež jsou typické pouze pro utajované dokumenty. Mezi tyto specifika patří jednak rušení stupně utajování a rovněž výběr dokumentů, které budou předloženy ve skartačním řízení. Při odtajňování dokumentů je nutné vzít v úvahu, že se jedná o soubor činností, které mohou probíhat kdykoliv během životního cyklu dokumentů a také zcela nezávisle na skartačním řízení. Nelze se však vyhnout situacím, kdy je nutné u některých dokumentů zrušit utajování právě v souvislosti se skartačním řízením. Přesto se jedná dva nesourodé a vzájemně oddělené procesy. Výběr utajovaných dokumentů, které mohou být předloženy do skartačního řízení, ne zcela pregnantně stanoví závazné předpisy a proto je na zvážení každého subjektu, zda bude předkládat do skartačního řízení dokumenty, u nichž jsou bez výjimky zrušeny stupně utajování, nebo využije možnosti dané předpisy a stupeň utajování bude rušit pouze u dokumentů, které mají trvalou dokumentární hodnotu. Neméně důležitý dopad na celý proces vyřazování utajovaných dokumentů má skutečnost, že zrušit stupeň utajení může pouze původce, u kterého dokument vznikl.

Jak se s těmito atributy vyrovnávají jednotlivé subjekty, napovídá „Praktická část“, která není hodnotící z pohledu dodržování právních předpisů, nýbrž pouze kvantifikuje zjištěné skutečnosti. Samotný fakt, že u několika oslovených subjektů se nenašly dva, které by postupovaly při vyřazování dokumentů s UI shodně, svědčí o rozmanitosti procesu.

Na dotaz co způsobuje tuto rozmanitost, jsem se pokusila najít řešení v „Komparativní části“. Na základě srovnání AZ a ZUI lze za problematickou oblast označit pojem „původce“ a „dokument“, jež jsou nositelem základních práv a povinností, ale u každého z předpisů v odlišném pojetí. Neschopnost jednoznačně definovat oba pojmy vyvolává řadu nejasností v oblasti skartačního řízení dokumentů s UI a to zejména v otázce rušení či změny stupně utajování informací.

Na počátku zkoumání této problematiky jsem se domnívala, že takto pokřivený stav by měl být narovnan výlučně právní cestou v tom smyslu, že definice „původce“ v obou zákonech se musí shodovat ve prospěch AZ, v jehož pojetí má „původce“ širší význam, poněvadž se vztahuje i na dokumenty jemu doručené.

V současné chvíli však tento názor již nezastávám. Jsem přesvědčena o tom, že v pravomoci odesílatel utajovaného dokumentu musí být povinnost rozhodovat o utajování dokumentů až do poslední chvíle, dokud nepominou důvody pro jeho utajování. V opačném případě by totiž utajování zcela ztrácelo na významu. Adresát by mohl zrušit utajení kdykoli a v situaci, kdy by byl dokument vybrán k trvalému uložení, byl by také veřejně přístupný, což by bylo krajně nežádoucí.

Otázka tedy nezní, kdo může zrušit stupeň utajení - zda odesílatel nebo adresát - na tu jsme právě našli odpověď. Záležitost se pohybuje ve zcela jiné rovině - v rovině lexikální. Tím, že oba zákony používají jeden pojem pro různé vymezení práv, povinností a činností, se vnáší do procesu určitá nepřehlednost a uživatel je postaven před problém, kdy se musí něco pouze domnívat a usuzovat, a který mnozí řeší velice svérázným způsobem, což v konečném důsledku znamená, že z předložených sedmi zkoumaným subjektů vyplynulo sedm různých postupů.

Jisté zvýhodnění je možné spatřovat u úřadů, které jsou zřizovatelem bezpečnostních archivů. I když i toto je pouze relativní. Bezpečnostní archiv je sice oprávněn provádět výběr archiválií ve skartačním řízení u dokumentů vzniklých z činnosti zřizovatele, aniž by byl zrušen stupeň utajení, ale jestliže v průběhu času dojde ke zrušení stupně utajení (což je nevyhnutelné), je tento povinen předat archiválie do péče specializovaného archivu, jestliže byl zřízen, v opačném případě do péče Národního archivu. Bezpečnostní archivy zřízené bezpečnostními sbory a zpravodajskou službou ČR mají navíc ochrannou povinnost i vůči archiváliím, u kterých už byl zrušen utajování a pokud obsahují informace důležité pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnosti a obrany ČR, mohou do nich odepřít nahlížení.

Jaké alternativy nám tedy nabízí současný právní řád?

Z určitého úhlu pohledu může být spisový a skartačním řád odpovědí při hledání odpovědi na otázku, které dokumenty s UI navrhnout do skartačního řízení a které ještě nikoli. Jestliže subjekt nechce dokumenty jemu doručené vracet původci, přesto, že tato

možnost ze zákona existuje, nabízí se řešení v tzv. institutu spouštěcí události, kterou disponuje AZ v § 66 odst. 4 " *Počátek plynutí skartační lhůty stanoví spouštěcí událost, kterou se rozumí vyřízení dokumentu nebo uzavření spisu. Pokud určený původce pro příslušný dokument nebo spis stanoví jinou skutečnost jako spouštěcí událost, připojí ke skartační lhůtě uvedené ve spisovém a skartačním plánu poznámku o této spouštěcí události*". Přísné vymáhání zásad daných spisovým a skartačním řádem je tak dostatečnou zárukou, že do skartačního řízení budou předkládány pouze dokumenty se zrušeným stupněm utajení.

Jako další řešení se nabízí legislativní úprava. Jednou ze zásad tvorby předpisů je jasné a srozumitelné formulování principů. Formulace musí být současně natolik přesné, aby dodržování pravidel mohlo být skutečně kontrolováno a aby v případě jejich porušení mohlo být jejich dodržení vynuceno. Současný stav pojetí „původce“ v obou, natolik úzce provázaných zákonech, jak jsem doposud prokázala, neodpovídá uvedeným požadavkům a je tedy nutné hledat, minimálně pro jeden zákon, nový pojem tak, aby rozdílné a naprosto asynchronní činnosti byly vymezeny tomu odpovídajícími rozdílnými pojmy, které budou reagovat na potřeby obou předpisů. Za daných okolností, kdy dlouhodobě přetrvávající normativní nejednotnost v řadě případů znemožňuje v dané oblasti postup v souladu s právními předpisy je vhodným řešením zpracování a vydání nové vyhlášky o podrobnostech postupu při vyřazování dokumentů obsahujících UI, případně zpracování nových ustanovení do ZUI, kterými by se odstranily nestandardní situace.

Současně je nutné uvést, že není z pohledu legislativních pravidel běžné, aby byl ponechán problém vyvolávající *lex specialis* beze změn, zatímco *lex generalis* by byl upraven. V obdobných situacích, kdy je nutná součinnost dvou či několika právních norem, se vždy uplatňují tzv. kolizní pravidla, kdy *Lex specialis derogat generali*, neboli zvláštní úprava má přednost před obecným předpisem. V tomto případě lze aplikovat rovněž pravidlo *Lex posterior derogat priori*, neboli později účinný právní předpis má přednost před dřívějším právním předpisem.

6 SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

6.1 Seznam pramenů

6.1.1 Právní předpisy

1. Dekret prezidenta republiky č. 16/1945 Sb. ze dne 19. června 1945 o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech. In.: *Sbírka zákonů a nařízení Státu Československého*, 1945, částka 9, s. 25.
2. Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby, kterým se stanoví podrobnosti k zajištění ochrany utajovaných informací ve Vězeňské službě České republiky. Interní zdroj.
3. Směrnice č. 4 ze dne 30. listopadu 2011, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje, krizového štábu obce s rozšířenou působností a krizového štábu obce. In.: *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*, částka 6, s. 90.
4. Vyhláška č. 137 ze dne 16. května 2003 o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2003, částka 52, s. 3150.
5. Vyhláška č. 181 ze dne 1. října 1964 o základních skutečnostech tvořících státní tajemství In.: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*, 1964, částka 76, s. 1235.
6. Vyhláška č. 244 ze dne 27. října 1998 o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání, jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností. In.: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 84, s. 7650.
7. Vyhláška č. 259 ze dne 26. července 2012 o podrobnostech výkonu spisové služby. In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2012, částka 88, s. 3351.
8. Vyhláška č. 529 ze dne 23. října 2015 o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2015, částka 112, s. 3476.
9. Zákon č. 40 ze dne 2. února 2009. Trestní zákoník In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2009, částka 11, s. 354.
10. Zákon č. 50 ze dne 31. března 1923 o ochraně republiky In.: *Sbírka zákonů a nařízení státu Československého*, 1923, částka 3, s. [207].
11. Zákon č. 86 ze dne 18. července 1950 Trestní zákon In.: *Sbírka zákonů republiky Československé*, 1950, částka 39, s. [213].
12. Zákon č. 102 ze dne 1. března 1981 o ochraně státního tajemství. In.: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*, 1971, částka 28, s. 541.
13. Zákon č. 140 ze dne 8. prosince 1961 Trestní zákon. In.: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*, 1961, částka 65, s. 485.
14. Zákon č. 148 ze dne 1. listopadu 1998 o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů. In.: *Sbírka zákonů České republiky*, 1998, částka 52, s. 6650.
15. Zákon č. 167 ze dne 30. května 2012 o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2012, částka 60, s. 2522.

16. Zákon č. 190 ze dne 26. července 2009 o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. In.: *Sbírka zákonů Česká republika*, 2009, částka 57, s. 2750.
17. Zákon č. 231 ze dne 16. října 1948 Zákon na ochranu lidově demokratické republiky In.: *Sbírka zákonů republiky Československé*, 1948, částka 85, s. [1461].
18. Zákon č. 412 ze dne 1. října 2016 o ochraně UI a o bezpečnostní způsobilosti. In.: *Sbírka zákonů České republiky*, 2005, částka 143, s. 7526.
19. Zákon č. 499 ze dne 19. září 2016 o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. In.: *Sbírka zákonů České republiky*, 2004, částka 173, s. 9742.
20. Zákon trestní: o zločinech, přečinech a přestupcích. In.: *Věstník vlády zemské pro království České*. 1853, 185 s. Protilehlý tisk, česko-německý text.

6.1.2 Archivní prameny

1. Národní archiv, Praha, fond Správy Sboru nápravné výchovy

6.1.3 Monografie

1. Dokumenty o perzekuci a odporu. Zemřelí ve věznicích a tresty smrti 1948 - 1956. Svazek 1. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 1992
2. KUNT, Miroslav a Tomáš LECHNER. Spisová služba. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-083-3

6.2 Seznam literatury

6.2.1 Internetové zdroje

1. KOTRBA, Štěpán. Budoucí diktatura NBÚ. *Britské listy*, 24. 3. 2004 [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/17435.html>. ISSN 1213-1792
2. SVATOŠOVÁ, Helena. Utajování versus základní práva a demokratické standardy včetně problematiky zbraní. [online]. [cit. 2016-12-31] Dostupné také z <http://transint.xred.cz/utajovani-versus-zakladni-prava-democraticke-standardy-vcetn/>

6.2.2 Webové stránky

1. E-invent. [online]. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <http://www.e-invent.eu/o-nas>
2. Gordic. [online]. [cit. 2016-12-31]. Dostupné z: <https://www.gordic.cz/produkty/ginis/>
3. NBÚ. O nás. [on-line]. [citováno 2017-02-8]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/>
4. Vláda České republiky. Legislativní pravidla vlády [on-line] [cit. 2016-04-12]. Dostupné z <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>

5. Archiv bezpečnostních složek. [on-line] [cit. 2018-05-12]. Dostupné z https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekt_89/porady/op03h.pdf

6.3 Interview

1. Nejmenovaný zdroj Krajského úřadu Pardubického kraje
2. KYNCL Jiří, Bezpečnostní ředitel Magistrátu města Pardubic, 22. 11. 2016

7 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství	66
Příloha č. 2: Rozkaz č. 3 o ochraně skutečností tvořících předmět státního tajemství - Sbor nápravné výchovy ČSR 1981	70
Příloha č. 3: Nařízení, kterým se vydává seznam skutečností tvořících předmět státního tajemství - Ministerstvo vnitra 1989 - návrh	97
Příloha č. 4: Opatření na úseku ochrany utajovaných skutečností - Sbor nápravné výchovy ČSR 1984	103
Příloha č. 5: Zpráva o stavu ochrany utajovaných skutečností - Sbor nápravné výchovy ČSR 1984	107
Příloha č. 6: Přílohy k nařízení vlády, kterým se stanoví seznam UI	109
Příloha č. 7: Dotazník	119

102

ZÁKON

ze dne 8. října 1971

o ochraně státního tajemství

Federální shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

Tento zákon upravuje ochranu státního tajemství, vymezuje způsob jeho určení i ochrany před vyzrazením a zneužitím proti společenskému a státnímu zřízení Československé socialistické republiky a jejím zájmům. Základní zásady tohoto zákona platí přiměřeně i pro úpravu ochrany hospodářského a služebního tajemství.

ČÁST PRVNÍ
STÁTNÍ TAJEMSTVÍ

Předmět státního tajemství

§ 2

[¹] Státním tajemstvím se rozumí vše, co v důležitém zájmu Československé socialistické republiky, zejména v zájmu politickém, vojenském nebo hospodářském má zůstat utajeno před nepovolanou osobou.

[²] Základní skutečnosti tvořící předmět státního tajemství stanoví vláda Československé socialistické republiky.

§ 3

[¹] V souladu se základními skutečnostmi, které jsou předmětem státního tajemství (§ 2 odst. 2), vydává a doplňuje ministr vnitra Československé socialistické republiky seznamy skutečností tvořících předmět státního tajemství pro jednotlivé obory nebo odvětví.

[²] Na zpracování seznamů uvedených v předchozím odstavci a jejich doplňování se podílejí příslušné federální a republikové ústřední orgány a organizace. Před vydáním, popřípadě před jejich změnou jsou seznamy za účelem vzájemné koordinace projednávány v Komisi pro ochranu státního tajemství (§ 8).

[³] Seznamy uvedené v odstavci 1 jsou jednotné a platí na celém území Československé socialistické republiky; pracovníci orgánů a organizací mohou do nich nahlížet u federálního minis-

terstva vnitra a u příslušných federálních a republikových ministerstev a ústředních orgánů. Nahlížet však nelze do seznamů z oboru federálního ministerstva vnitra a federálního ministerstva národní obrany.

ČÁST DRUHÁ

OCHRANA STÁTNÍHO TAJEMSTVÍ

Odpovědnost za ochranu státního tajemství

§ 4

Za ochranu státního tajemství v orgánech a organizacích (dále jen „organizace“) odpovídají jejich vedoucí, kteří jsou zejména povinni vytvářet vhodné podmínky pro zabezpečení ochrany státního tajemství, dbát na dodržování předpisů k tomu vydaných a vyvozovat příslušné závěry a opatření z jejich porušení.

§ 5

Seznámí-li se jakkoliv se státním tajemstvím osoba, jež ke styku s ním nebyla určena (§ 9), je povinna učinit vše, aby toto tajemství nebylo zneužito; zejména je povinna zachovávat mlčenlivost o tom, že státním tajemství, a jde-li o předměty obsahující státní tajemství, předat je bez odkladu nejbližším útvaru, popřípadě příslušníku Sboru národní bezpečnosti nebo jinému státnímu orgánu.

§ 6

Zvláštní oddělení

[¹] Ochranu státního tajemství v organizacích zabezpečují podle příslušných předpisů a pokynů vedoucích organizací zvláštní oddělení nebo odbory, které jsou samostatnými útvary, podřízenými přímo vedoucímu organizace.

[²] Zvláštní oddělení nebo odbory se zřizují ve federálních a republikových ministerstvech a ostatních ústředních orgánech a v zařízeních na obranu vlasti, uvedených v ustanovení § 17 písm. c).

[³] V ústředních orgánech a v zařízeních na obranu vlasti uvedených v odstavci 2, kde by vzhledem k rozsahu utajovaných skutečností a počtu pracovníků bylo zřízeno zvláštní oddělení nebo

odboru nehospodárné, může vedoucí rozhodnout, že ochranu státního tajemství bude zabezpečovat pověřený pracovník.

(4) V organizaci, kde není zvláštní oddělení nebo odbor zřízen, zabezpečuje ochranu státního tajemství její vedoucí nebo jím pověřený pracovník.

§ 7

Úkoly federálního ministerstva vnitra

Federální ministerstvo vnitra plní při ochraně státního tajemství tyto úkoly:

- a) vydává potřebné metodické pokyny nebo směrnice k zajištění jednotného provádění ochrany státního tajemství na území Československé socialistické republiky,
- b) poskytuje odbornou pomoc vedoucím organizací, popřípadě zvláštním oddělením nebo odborům a hromadným sdělovacím prostředkům při plnění jejich úkolů souvisejících s ochranou státního tajemství,
- c) provádí kontrolu dodržování předpisů vydaných k ochraně státního tajemství a doporučuje příslušným organizacím opatření ke zjednotění nápravy.

§ 8

Komise pro ochranu státního tajemství

(1) Koordinaci opatření k ochraně státního tajemství zabezpečuje Komise pro ochranu státního tajemství; Komise je pomocným orgánem ministra vnitra Československé socialistické republiky.

(2) Složení Komise stanoví vláda Československé socialistické republiky.

ČÁST TŘETÍ

POVINNOSTI ORGANIZACÍ A OSOB PŘI OCHRANĚ STÁTNÍHO TAJEMSTVÍ

Určování osob pro styk se státním tajemstvím

§ 9

(1) Se státním tajemstvím se může seznamovat pouze osoba, která splňuje stanovené předpoklady a je k tomu zvlášť určena vedoucím organizace (dále jen „určená osoba“).

(2) Určenou osobou může být československý státní občan, který

- a) je oddán socialistickému společenskému a státnímu zřízení a
- b) svými charakterovými a osobními vlastnostmi poskytuje záruku, že státní tajemství nebude ohroženo.

(3) Organizace je povinna si vyžádat před určením osoby ke styku se státním tajemstvím vyjádření federálního ministerstva vnitra, popří-

padě příslušného útvaru Sboru národní bezpečnosti, k této osobě.

(4) Organizace je povinna sledovat, zda určená osoba splňuje stanovené předpoklady; zjistí-li, že již stanoveným předpokladům nevyhovuje, je povinna učinit ihned potřebná opatření.

§ 10

Cizinec a osoba bez státní příslušnosti se může seznamovat se státním tajemstvím jen v souvislosti s přípravou, uzavíráním a plněním mezinárodních smluv a dohod; v ostatních případech jen se souhlasem federálního ministerstva vnitra.

Povinnosti organizace

§ 11

(1) Organizace je povinna zabezpečit, aby určená osoba byla seznámena s povinnostmi a omezeními podle tohoto zákona a v rozsahu zastávaného pracovního místa (funkce) též s ostatními předpisy upravujícími ochranu státního tajemství včetně příslušných seznamů skutečností tvořících předmět státního tajemství.

(2) O seznámení podle předchozího odstavce se pořídí písemný záznam, který určená osoba vlastnoručně podepíše; zápis se založí do osobního (kádrového) spisu určené osoby.

§ 12

(1) Organizace je povinna vést evidenci určených osob, které jsou u ní v pracovním (služebním) poměru nebo s ní uzavřely dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, a to ještě tři roky po skončení tohoto poměru.

(2) Žádá-li určená osoba o povolení cesty do zahraničí, je organizace, u níž je tato osoba v pracovním (služebním) poměru nebo s ní uzavřela dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, povinna ve svém vyjádření pro orgány pasů a víz vždy uvést, že se jedná o osobu určenou ke styku se státním tajemstvím, a k žádosti o povolení cesty zaujmout své stanovisko.

Povinnosti určených osob

§ 13

Určená osoba je povinna učinit vše, aby se státní tajemství nestalo známým nepovolané osobě. Zejména je povinna

- a) zachovávat mlčenlivost o státním tajemství, s nímž přichází do styku při výkonu funkce (práce), a to i po skončení pracovního (služebního) poměru,
- b) zajišťovat, aby materiály obsahující státní tajemství byly při dopravě a uschově zabezpečovány podle předpisů k tomu vydaných,
- c) dbát, aby nedocházelo k vyzrazení státního tajemství technickými prostředky (telefon, telegraf, dálnopis apod.).

§ 14

(1) Určená osoba může navázat soukromý styk s organizací cizího státu, mezinárodní organizací nebo s cizincem pouze se souhlasem vedoucího organizace nebo orgánu jím zmocněného.

(2) Došlo-li k navázání soukromého styku s organizací cizího státu, mezinárodní organizací nebo s cizincem, aniž bylo možné vyžádat k němu předchozí souhlas, je určená osoba povinná tento styk dodatečně ohlásit a k jeho případnému pokračování si vyžádat souhlas; dodatečně nehlásí určená osoba soukromý styk s cizí organizací nebo s cizincem, k němuž došlo nahodile a jehož obsah je z hlediska ochrany státního tajemství zcela nezávadný.

(3) Povinnost uložená v odstavcích 1 a 2 se nevztahuje na styk se státními příslušníky a organizacemi států Rady vzájemné hospodářské pomoci.

§ 15

(1) Určené osobě není dovoleno tři roky ode dne, kdy se přestala seznamovat se státním tajemstvím, trvale opustit (vystěhovat se) Československou socialistickou republiku.

(2) Určené osobě může být odepráno vydání cestovních dokladů ještě po dobu tří let ode dne, kdy se přestala seznamovat se státním tajemstvím.

(3) Ve výjimečných případech může federální ministerstvo vnitra vyslovit souhlas s urvalým opuštěním (vystěhováním) i před uplynutím lhůty uvedené v odstavci 1.

§ 16

Zprošťování mlčenlivosti

(1) Má-li být určená osoba dotazována v řízení před státním orgánem o skutečnostech tvořících předmět státního tajemství, může být na žádost tohoto orgánu zproštěna mlčenlivosti. O zproštění mlčenlivosti a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí organizace, v níž byla tato osoba ke styku se státním tajemstvím určena.

(2) Vedoucí organizace odeprve zproštění mlčenlivosti podle odstavce 1, byla-li by tím státu způsobena vážná škoda.

(3) Předchozími odstavci není dotčeno ustanovení trestního řádu a dalších předpisů.

ČÁST ČTVRTÁ

OCHRANA STÁTNÍHO TAJEMSTVÍ V ZAŘÍZENÍCH NA OBRANU VLASTI

§ 17

Zařízení na obranu vlasti

Zařízení na obranu vlasti (dále jen „zařízení“) tvoří:

- a) objekty, zařízení, prostory a bojová technika ozbrojených sil,

b) objekty a zařízení federálního ministerstva vnitra, ministerstev vnitra České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky a Sboru národní bezpečnosti, které určí příslušní ministři vnitra (§ 18 odst. 2);

c) výrobní a opravárenské podniky, vědecko-výzkumná a vývojová pracoviště a jiné zvláštní objekty sloužící k zabezpečení obranyschopnosti státu.

§ 18

Seznam zařízení

(1) Ministr vnitra Československé socialistické republiky v dohodě s ministrem národní obrany Československé socialistické republiky pořizuje a doplňuje seznam zařízení podle § 17 písm. c). Podklady pro jeho vyhotovení poskytují příslušné federální a republikové ústřední orgány a organizace.

(2) V oboru působnosti federálního ministerstva vnitra a ministerstev vnitra České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky stanoví tyto orgány v konkrétních případech samy, co je zařízením.

(3) Okruh osob, které smějí nahlížet do seznamu pořízeného podle odstavce 1, určuje ministr vnitra Československé socialistické republiky v dohodě s ministrem národní obrany Československé socialistické republiky.

§ 19

Vstup do zařízení

(1) Ke vstupu do zařízení je třeba zvláštní povolení, které vydává vedoucí (velitel) zařízení.

(2) Není-li mezinárodní smlouvou nebo dohodou stanoveno jinak, je cizinci a osobě bez státní příslušnosti vstup do zařízení zakázán.

(3) V důležitém státním zájmu může federální ministerstvo vnitra v dohodě s federálním ministerstvem národní obrany a příslušným federálním nebo republikovým ministerstvem povolit výjimku ze zákazu uvedeného v odstavci 2.

§ 20

Pracovní poměr v zařízení

(1) Vedoucí organizace je odpovědný za to, že organizace uzavírá pracovní smlouvy a dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr pro práci v zařízeních pouze s osobami, které splňují předpoklady stanovené tímto zákonem pro určení ke styku se státním tajemstvím (§ 9 odst. 2).

(2) S cizincem nebo osobou bez státní příslušnosti může organizace pro práci v zařízení uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr na základě mezinárodní smlouvy nebo dohody a výjimečně též se souhlasem federálního ministerstva vnitra v do-

hodě s federálním ministerstvem národní obrany; pro zařízení podle § 17 písm. b) uděluje souhlas federální ministerstvo vnitra.

ČÁST PÁTÁ

FOTOGRAFOVÁNÍ A FILMOVÁNÍ

§ 21

Zákaz fotografování a filmování

(¹) Na území Československé socialistické republiky je zakázáno fotografovat, filmovat, zakreslovat nebo jinak zaznamenávat

- a) zařízení (§ 17) s výjimkou veřejně označených správních budov a budov škol v oboru působnosti federálního ministerstva národní obrany a objektů a zařízení federálního ministerstva vnitra, ministerstev vnitra České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky a Sboru národní bezpečnosti, jež jsou veřejně označeny,
- b) v hraničním pásmu,
- c) z letadel a balónů,
- d) objekty a prostory označené tabulkou „Zákaz fotografování“; o umístění tabulky rozhoduje orgán, jež objekt nebo prostor spravuje.

(²) Výjimku ze zákazu uvedeného v odstavci 1 povoluje pro účely veřejného zpravodajství nebo z jiného zvláštního zřetele hodného důvodu

- a) federální ministerstvo národní obrany, federální ministerstvo vnitra a ministerstva vnitra České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky, jde-li o zařízení spadající do oboru jejich působnosti,
- b) federální ministerstvo vnitra nebo orgán jím pověřený, jde-li o hraniční pásmo,
- c) federální ministerstvo vnitra v dohodě s federálním ministerstvem národní obrany nebo orgány jimi pověřené, jde-li o fotografování, filmování, zakreslování a jiné zaznamenávání z letadel a balónů; při fotografování, filmování, zakreslování a iném zaznamenávání z civilních letadel povoluje výjimku federální ministerstvo národní obrany v dohodě s federálními ministerstvy vnitra a dopravy.
- d) orgán, který umístil tabulku „Zákaz fotografování“ [§ 21 odst. 1 písm. d)].

ČÁST ŠESTÁ

ZVLÁŠTNÍ PROSTŘEDKY OCHRANY STÁTNÍHO TAJEMSTVÍ

§ 22

Šifrová služba

(¹) Šifrová služba jako prostředek ochrany státního tajemství je na území Československé socialistické republiky jednotně upravena a prováděna.

(²) Šifrovou službu v Československé socialistické republice řídí, kontroluje a za její činnost odpovídá federální ministerstvo vnitra.

ČÁST SEDMÁ

OCHRANA HOSPODÁŘSKÉHO A SLUŽEBNÍHO TAJEMSTVÍ

§ 23

(¹) Hospodářským tajemstvím se rozumí vše, co je důležité pro hospodářskou činnost a v obecném zájmu má zůstat utajeno před nepovolanou osobou.

(²) Služebním tajemstvím se rozumí důležitá skutečnost, která souvisí s činností národního výboru, soudu, ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru nebo jiného státního orgánu, státní hospodářské, družstevní nebo společenské organizace a v obecném zájmu má zůstat utajena před nepovolanou osobou.

(³) Vláda Československé socialistické republiky stanoví bližší úpravu ochrany hospodářského a služebního tajemství v mezích základních zásad upravených tímto zákonem a určí oprávnění a úkoly federálního ministerstva vnitra při této ochraně.

ČÁST OSMÁ

§ 24

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1972.

Svoboda v. r.
Dr. Hanes v. r.
Dr. Štrougal v. r.

**Příloha č. 2: Rozkaz č. 3 o ochraně skutečností tvořících předmět státního tajemství - Sbor
nápravné výchovy ČSR 1981**

SBÍRKA ROZKAZŮ

MINISTRA SPRÁVEDLNOSTI ČSR

ROČNÍK 1981

ČÁSTKA 3

TAJNÉ !

Výtisk č.: 8

Počet listů: 14

ROZKAZ č. 3

o ochraně skutečností tvořících předmět státního,
hospodářského a služebního tajemství ve Sboru ná-
pravné výchovy České socialistické republiky.

Podle § 61 odst. 2 zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu
odnětí svobody ve znění předpisů jej měnících a doplňujících
a v souladu se zákonem č. 102/1971 Sb., o ochraně státního ta-
jemství, s nařízením vlády Československé socialistické re-
publiky č. 148/1971 Sb., o ochraně hospodářského a služebního
tajemství a č. 149/1971 Sb., o základních skutečnostech tvoří-
cích předmět státního tajemství, s § 62a) odst. 1 zákona č.
59/1965 Sb., jakož i s prováděcími směrnicemi Federálního mi-
nisterstva vnitra vydanými pod čj. SKU-207/1971 a publikova-
nými pod č. 7, 8, 9/1972 v Ústředním věstníku České socialistic-
ké republiky, s t a n o v í m s přihlédnutím k usnesení vlá-

dy České socialistické republiky č. 276 ze dne 3.11.1975
t o t o :

HLAVA PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

O d d í l p r v n í

Ú v o d n í u s t a n o v e n í

§ 1

Účel rozkazu

Účelem tohoto rozkazu je stanovit jednotný postup při zabezpečování ochrany skutečností tvořících předmět státního, hospodářského nebo služebního tajemství (dále jen "utajované skutečnosti") ve Sboru nápravné výchovy České socialistické republiky (dále jen "SNV") tak, aby

- a/ bylo zabráněno úniku utajovaných skutečností,
- b/ mohly být zjištěny příčiny, popřípadě zavinění při úniku utajovaných skutečností nepovolaným osobám,
- c/ mohl být realizován systém kontrolní činnosti na úseku ochrany utajovaných skutečností.

- 3 -

§ 2

Působnost rozkazu

Tento rozkaz se vztahuje na všechny příslušníky SNV a občanské pracovníky SNV (dále jen "příslušníci").

Výklad pojmů

§ 3

(1) Pro účely tohoto rozkazu se rozumí:

- a/ státním tajemstvím veškerá činnost SNV, která má být v důležitém státním zájmu, zejména v zájmu politickém, vojenském nebo hospodářském utajena před nepovolanou osobou,
- b/ hospodářským tajemstvím vše, co je důležité pro hospodářskou činnost SNV nebo s ní souvisí a v obecném zájmu má zůstat utajeno před nepovolanou osobou,
- c/ služebním tajemstvím důležitá skutečnost, která souvisí s činností SNV a v obecném zájmu má zůstat utajena před nepovolanou osobou.

(2) Nepovolanou osobou se pro účely tohoto rozkazu rozumí každý, kdo nebyl prověřen a určen pro práci s utajovanými skutečnostmi ve SNV.

§ 4

Utajovanými skutečnostmi jsou zejména utajované

- a/ písemnosti

- b/ objekty (pracoviště), popřípadě jejich části
- c/ skutečnosti při používání technických prostředků
- d/ ústně i jinak sdělované informace o skutečnostech uvedených pod písm. a/ až c/.

§ 5

Utajovanými písemnostmi se pro účely tohoto rozkazu rozumějí písemnosti (písemná podání, zprávy, telegrafická a dálkopisná sdělení, statistické výkazy, obrazové, zvukové a jiné záznamy) a jejich soubory (spisy)^{+/}, vzniklé ve všech oblastech činnosti SNV, jestliže obsahují údaje, jež musí zůstat utajeny před nepovolanou osobou.

§ 6

Utajovanými objekty (pracovišti) se pro účely tohoto rozkazu rozumějí objekty (pracoviště) popřípadě jejich části v nichž je soustředěno zejména značné množství utajovaných písemností, spojovacích a signálně zabezpečovacích prostředků^{++/} nebo jež pro svůj charakter musí zůstat utajeny před nepovolanou osobou.

§ 7

Utajovanými skutečnostmi při používání technických pros-

+/ § 2 písm. b/ a c/ RMS č. 13/1978 o spisovém pořádku ve SNV (Adm-3).

++/ RMS č. 8/1977, kterým se vydává provozní řád spojovacích a signálně zabezpečovacích prostředků ve SNV.

tředků se podle tohoto rozkazu rozumějí zaznamenané (přepravované) informace (např. na filmech, magnetofonových páskách, videorecorderové záznamy), pokud obsahují utajované údaje.

§ 8

S utajovanými skutečnostmi se mohou seznamovat pouze osoby, které jsou k tomu určeny příslušným služebním funkcionářem s kádrovou pravomocí (dále jen "určená osoba"), mohou se však seznamovat pouze s těmi utajovanými skutečnostmi, jež pro řádný výkon své funkce nebo plnění uložených úkolů musí nezbytně znát; jednotlivé utajované skutečnosti a stupeň jejich utajení jsou stanoveny v "Seznamu utajovaných skutečností v oboru působnosti ministerstev spravedlnosti ČSR a SSR" (příloha).

Oddíl druhý

Označování utajovaných skutečností stupni utajení

§ 9

Stupně utajení

(1) Utajované skutečnosti se označují podle závažnosti těmito stupni utajení:

- a/ přísně tajné zvláštní důležitosti ("PT - ZD"), jde-li o skutečnosti tvořící předmět státního tajemství zvláště důležitého,

- b/ přísně tajné ("PT"), jde-li o skutečnosti tvořící předmět státního tajemství,
- c/ tajné ("T"), jde-li o skutečnosti tvořící předmět hospodářského nebo služebního tajemství.

(2) Dokumenty obsahující skutečnosti mobilizačního charakteru se kromě příslušného stupně utajení označují písmenem "M". Manipulace s těmito dokumenty se řídí zvláštním předpisem^{+/}.

(3) Označit skutečnosti jako přísně tajné zvláštní důležitosti jsou oprávněni pouze ministr spravedlnosti ČSR, jeho náměstek a náčelník správy SNV; bez souhlasu některého z nich nemůže být tento stupeň snížen ani zrušen.

§ 10

Stanovení stupně utajení

(1) Při stanovení stupně utajení je nutné postupovat podle ustanovení zvláštních předpisů, jež obsahují seznam utajovaných skutečností platných pro všechna odvětví národního hospodářství a orgány státní správy ČSSR, ČSR a SSR a seznam utajovaných skutečností v oboru působnosti ministerstev spravedlnosti ČSR a SSR (příloha).

(2) Za stanovení správného stupně utajení utajované skutečnosti odpovídá příslušný služební funkcionář, který vyhotovení této skutečnosti schvaluje; stupeň utajení navrhuje příslušník, který s touto skutečností přichází do styku (zpracovává ji).

^{+/} MV-adm-I-4 administrativní pořádek ministerstva vnitra IV.díl.

Změna (zrušení) stupně utajení

§ 11

(1) Změnit nebo zrušit stupeň utajení může pouze ten, kdo jej původně schválil, nebo jeho nadřízený. Způsob provádění změny nebo zrušení stupně utajení u písemností je upraven zvláštním předpisem^{+/}.

(2) U dokumentů může změnit nebo zrušit stupeň utajení i příjemce bez předběžné dohody s odesílatelem za předpokladu, že se utajovaná skutečnost týká oboru jeho působnosti nebo odbornosti a může kvalifikovaně posoudit její význam; to neplatí, stanoví-li stupeň utajení nadřízený odborný orgán.

(3) U techniky a výzbroje se provádí změna nebo zrušení stupně utajení na základě příkazu funkcionářů, podle jejichž dispozic byly technika a výzbroj zavedeny ve SNV.

§ 12

(1) Ke změně nebo zrušení stupně utajení může dojít zejména:

a/ je-li stanovený stupeň utajení prokazatelně v rozporu se seznamy utajovaných skutečností (příloha); v tom případě se provede označení novým, odpovídajícím stupněm utajení,

+/ RMS č. 13/1978 o spisovém pořádku ve SNV (Adm.-3).

- b/ pominul-li obecný zájem na dalším utajení; to má význam i pro případy, kdy uplyne uschovací lhůta při skartačním řízení,
- c/ byl-li stupeň utajení stanoven na určitou dobu, uplynutím této doby.

(2) Při změně stupně utajení se původní stupeň škrtně tak, aby zůstal čitelný a vyznačí se nový stupeň. Změna stupně utajení se vyznačí v příslušném protokole, přičemž provedení změny musí být potvrzeno datem a podpisem odpovědného příslušníka, který změnu provedl.

O d d í l t ř e t í

O d p o v ě d n o s t z a o c h r a n u u t a j o v a n ý c h s k u t e č n o s t í

§ 13

Rozsah povinností, vyplývajících z odpovědnosti za ochranu utajovaných skutečností

(1) Za ochranu utajovaných skutečností a za vytváření vhodných podmínek pro její zabezpečení, jakož i za dodržování předpisů k tomu vydaných odpovídají a příslušné závěry a opatření z jejich porušení v rozsahu své pravomoci vyvozují

- a/ na správě SNV náčelník správy SNV,
- b/ v rámci odboru správy SNV náčelník odboru správy SNV (v rámci samostatného oddělení správy SNV náčelník tohoto oddělení),
- c/ v útvaru SNV náčelník útvaru SNV,

(2) Osoby uvedené v odstavci 1 zejména

- a/ dbají, aby se s utajovanými skutečnostmi seznamovaly jen určené osoby,
- b/ zabezpečují potřebná technická a organizační opatření k zabránění úniku nebo vyzrazení utajovaných skutečností,
- c/ hodnotí na základě rozboru stavu ochrany utajovaných skutečností její úroveň nejméně jednou ročně,
- d/ provádějí preventivně výchovnou organizační a kontrolní činnost směřující k zabránění úniku nebo vyzrazení utajovaných skutečností,
- e/ schvalují z hlediska ochrany utajovaných skutečností informace podávané prostřednictvím správy SNV hromadným sdělovacím prostředkům,
- f/ ukládají v rozsahu své kázeňské pravomoci kázeňské tresty podřízeným příslušníkům, kteří zavinili ohrožení nebo únik utajovaných skutečností, pokud se tím nedopustili trestného činu,
- g/ udělují souhlas za podmínek stanovených zvláštním předpisem^{+/} k cestám příslušníků do ciziny a k ostatnímu jejich styku s cizinou nebo cizinci,
- h/ na základě vlastního hodnocení a posuzování případů úniku nebo ohrožení utajovaných skutečností vypracovávají stanoviska, která jsou podkladem pro vypracování znaleckých posudků.

^{+/} RMS č. 21/1975 o zahraničních stycích SNV ČSR.

Oddíl čtvrtý

Úkoly jednotlivých odborů správy
SNV a oddělení útvarů SNV při ochra-
ně utajovaných skutečností

§ 14

Plnění úkolů ochrany utajovaných skutečností zajišťuje

- a/ na správě SNV vnitřní odbor v součinnosti se všemi odbory (popř. samostatnými odděleními) správy SNV,
- b/ v útvech SNV vnitřní oddělení (skupiny) útvarů SNV v součinnosti se všemi odděleními útvaru SNV.

§ 15

Vnitřní odbor

- a/ zpracovává návrhy norem k zajištění jednotného provádění ochrany utajovaných skutečností ve SNV,
- b/ provádí preventivně výchovnou, organizačnickou a kontrolní činnost směřující k zabránění úniku nebo vyzrazení utajovaných skutečností; zejména kontroluje, zda se s utajovanými skutečnostmi seznamují pouze určené osoby,
- c/ poskytuje odbornou a metodickou pomoc a navrhuje opatření k odstranění zjištěných nedostatků,
- d/ zajišťuje dodržování předpisů týkajících se evidence a ma-

nipulace s utajovanými písemnostmi^{+/} a to podle seznamu utajovaných skutečností,

- e/ vede evidenci všech případů, kdy ochrana utajovaných skutečností byla ohrožena, popřípadě utajované skutečnosti byly vyzrazeny, přičemž eviduje též opatření, která v souvislosti s tím byla učiněna,
- f/ podává výklad k seznamu utajovaných skutečností ve SNV a náčelníkovi správy SNV předkládá návrhy na ustavení komise pro zpracování znaleckého posudku, zda jde o utajované skutečnosti ve SNV,
- g/ kontroluje, zda jsou při předávání a přebírání funkcí ve SNV dodržovány předpisy o ochraně utajovaných skutečností; výjimkou jsou případy svěřené výlučně pod kontrolu odboru ochrany správy SNV nebo samostatného oddělení vnitřní ochrany správy SNV,
- h/ předkládá jednou ročně náčelníkovi správy SNV souhrnné zprávy o stavu na úseku ochrany utajovaných skutečností ve SNV, a to vždy do 31.12.; k tomu účelu je oprávněn si vyžadovat potřebné podklady od odborů správy i od útvarů SNV,
- ch/ zajišťuje a koordinuje tvorbu popř. novelizaci seznamu utajovaných skutečností ve SNV.

§ 16

Odbor ochrany správy SNV

- a/ vede přehled všech objektů SNV a kontroluje stav jejich

^{+/} RMS č. 13/1978, o spisovém pořádku ve Sboru nápravné výchovy ČSR.

zabezpečení zejména z hlediska ochrany a obrany,

- b/ kontroluje úroveň organizace a výkonu strážní a dozorčí služby v objektech SNV a režim vstupu do nich,
- c/ zajišťuje, aby ve spolupráci s orgány ministerstva vnitra byli prověřováni zaměstnanci jiných organizací vykonávající v objektech SNV práce na základě dohody uzavřené mezi organizací, jejímiž jsou zaměstnanci, a aby byl o nich veden stálý přehled,
- d/ vymezí objekty jakož i pracoviště odsouzených, kde není přípustné, aby jakékoliv práce vykonávaly civilní osoby bez náležitého dozoru,
- e/ kontroluje účelnost a účinnost opatření před pozorováním, fotografováním a filmováním objektu nepovolanými osobami; zjistí-li nedostatky, navrhuje příslušnému funkcionáři SNV opatření k nápravě,
- f/ kontroluje evidenci, manipulaci a dodržování dokumentace týkající se pohotovosti, mobilizační připravenosti a civilní obrany a na tomto úseku kontroluje též dodržování předpisů při předávání a přebírání funkcí náčelníky útvarů SNV.

§ 17

Kádrový odbor správy SNV

- a/ vede evidenci (§ 20 odst. 1) a zvláštní evidenci (§ 19 odst. 1) určených osob na správě SNV a zajišťuje, aby tato evidence byla vedena pracovníky kádrových skupin v útvarch SNV,
- b/ informuje a poučuje pracovníky o jejich právech a povinnostech při jejich cestách do zahraničí a záznamy o tom zakládá do kádrových spisů.

§ 18

(1) Ostatní odbory (samostatná oddělení) správy SNV, jež nejsou uvedeny v § 14 - 17, jsou povinny zajišťovat ochranu utajovaných skutečností na svěřeném úseku.

(2) Oddělení (skupiny) útvarů SNV plní úkoly vyplývající pro ně z tohoto rozkazu v rámci své působnosti jako výkonné orgány. Vztahují se na ně přiměřeně ustanovení § 14 - 17.

(3) Odbory (samostatná oddělení) správy SNV a útvary SNV předkládají souhrnné zprávy o stavu na úseku ochrany utajovaných skutečností ve SNV vnitřnímu odboru SNV jednou ročně, a to vždy do 30.11.

O d d í l p á t ý

U r č o v á n í p ř í s l u š n í k ů p r o s t y k
s u t a j o v a n ý m i s k u t e č n o s t m i

§ 19

(1) Pro styk se státním tajemstvím (stupně utajení "PT-ZD", "PT" a "M") musí být určené osoby výslovně jmenovány příslušným služebním funkcionářem s kádrovou pravomocí; o těchto osobách je vedena zvláštní evidence.

(2) Pro styk se služebním tajemstvím jsou určenými osobami všichni příslušníci; určení příslušníků počíná dnem složení (podpisem) služební přísahy (přijetím do pracovního poměru).

(3) Za prověrku, která musí být podle obecně platných předpisů při výběru určených osob prováděna, se v SNV považuje zvláštní prověrka, jež se provádí v souvislosti se vznikem služebního poměru každého příslušníka a výsledek prováděného komplexního (průběžného) hodnocení.

§ 20

(1) Určená osoba musí být s povinnostmi, jež pro ni vyplývají ze styku s utajovanými skutečnostmi seznámena; o tom se sepíše záznam, který se zakládá do kádrového spisu nejpozději do 3 dnů ode dne, kdy určená osoba byla s povinnostmi seznámena. Určená osoba je povinna tento záznam podepsat.

(2) Příslušný služební funkcionář odpovídá za to, že budou určené osobě při seznámení s jejími povinnostmi (odstavec 1) předány veškeré pomůcky potřebné k důslednému zajištění ochrany utajovaných skutečností (např. krabička na klíče, klíče, pečetidlo, autentizovaný sešit).

§ 21

Povinnosti určených osob
při ochraně utajovaných skutečností

(1) Určené osoby jsou při zabezpečování ochrany utajovaných skutečností povinny důsledně postupovat podle tohoto rozkazu, dodržovat ostatní předpisy týkající se ochrany utajovaných skutečností a řídit se též rozkazy a pokyny příslušných služebních funkcionářů.

(2) Při ochraně utajovaných skutečností je nutné zejména

a/ zachovávat mlčenlivost o těchto skutečnostech před nepovolanou osobou a dbát aby nedocházelo k jejich vyzrazení při telekomunikačním provozu^{+/} ani při dopravě,

^{+/} § 7, 8 RMS č. 8/1977 kterým se vydává provozní řád spojovacích a signálně zabezpečovacích prostředků ve SNV ČSR (Spoj-1).

- b/ vést přehled o všech přidělených a půjčených utajovaných písemnostech, ukládat je na místech k tomu určených, soustavně je kontrolovat a zabezpečovat proti ztrátě a předávat je pouze určeným osobám, které potvrdí jejich převzetí svým podpisem,
- c/ zpracovávat koncepty utajovaných písemností v pracovních autentizovaných sešitech,
- d/ předkládat oprávněným kontrolním orgánům utajované písemnosti ke kontrole úplnosti a případnou ztrátu neprodleně hlásit služebním postupem,
- e/ předat při změně funkčního (pracovního) zařazení všechny utajované spisy podle záznamů v evidenci k tomu určené osobě,
- f/ hlásit služebním postupem jakékoliv porušení ustanovení o ochraně utajovaných skutečností, o němž se dozvěděl.

HLAVA DRUHÁ

PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ K OCHRANĚ UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ

O d d í l p r v n í

P r e v e n t i v n í o c h r a n a u t a j o v a n ý c h s k u t e č n o s t í

§ 22

Účel prevence

(1) Cílem prevence při ochraně utajovaných skutečností je zabránit vyrazení těchto skutečností nepovolané osobě.

(2) K účelu naznačenému v odstavci 1 služební funkcionáři s kádrovou pravomocí

- a/ zabezpečují preventivně výchovnou, metodickou a kontrolní činnost a odborné školení,
- b/ organizují nebo provádějí šetření příčin úniků utajovaných skutečností a na základě výsledků šetření provádějí potřebná preventivní opatření.

(3) Služební funkcionáři, který uděluje souhlas k pořádání služebních aktivů, porad a podobných akcí, odpovídá za stanovení rozsahu projednávaných utajovaných skutečností i okruhu zúčastněných osob a stanoví opatření potřebná k zamezení úniku utajovaných skutečností.

§ 23

Ochrana písemností

Ochrana utajovaných písemností (§ 5), zejména při jejich tvorbě, rozmnožování, evidenci, manipulaci včetně přípravy, odesílání, ukládání a vyřazování, je upravena zvláštním předpisem.

§ 24

Vstup do objektu

(1) Pro vstup do utajovaných objektů popřípadě pracovišť (§ 6), se stanoví zvláštní režim ochrany objektu (pracoviště); stanoví jej příslušný služební funkcionář s kádrovou pravomocí.

(2) Podmínky pro vstup do ostatních objektů SNV stanoví

zvláštní předpis^{+/}.

§ 25

Fotografování a filmování

(1) Používání fotografických nebo filmových přístrojů v objektech SNV je zakázáno.

(2) Příslušný služební funkcionář s kádrovou pravomocí může povolit v odůvodněných případech výjimku z ustanovení odstavce 1, zejména pro služební účely činnosti zájmových kroužků "Rady klubu" a ZO SSM a pro resortní časopis.

(3) Příslušný služební funkcionář s kádrovou pravomocí rozhoduje také o tom, má-li být na některém objektu (pracovišti) SNV umístěna tabulka "zákaz fotografování" podle § 20 odst. 1 písm. d/ zákona č. 102/1971 Sb.

(4) Fotografování a filmování v nápravně výchovných ústavech a věznicích pro potřeby Československého státního filmu, Československé televize nebo jiných hromadných sdělovacích prostředků povoluje na základě jejich žádosti náčelník správy SNV nebo jím pověřený zástupce.

^{+/} RMS č. 15/1976 o strážní a eskortní službě ve SNV ČSR (Stráž-1).

Oddíl druhý

Preventivní ochrana příslušníků

Mlčenlivost

§ 26

(1) Každý příslušník je povinen zachovávat mlčenlivost o utajovaných skutečnostech (dále jen "povinnost mlčenlivosti") před nepovolanými osobami.

(2) Požádá-li státní orgán pro potřeby řízení jež má být před ním konáno, aby byl příslušník zproštěn povinnosti mlčenlivosti o skutečnostech týkajících se státního zájmu, rozhodne o této žádosti ministr spravedlnosti ČSR na základě stanoviska příslušného služebního funkcionáře s kádrovou pravomocí. Zproštění povinnosti mlčenlivosti může být odepřeno, jestliže by tím byla způsobena státu vážná škoda.

(3) Zproštění povinnosti mlčenlivosti se uděluje písemně; musí obsahovat rozsah skutečností, které je příslušník oprávněn sdělit, jakož i podmínky, za kterých tak může činit.

(4) Žádosti soukromé osoby o zproštění povinnosti mlčenlivosti pro příslušníka, nelze vyhovět.

(5) Požádá-li státní orgán pro potřeby řízení jež má být před ním konáno, aby byl příslušník zproštěn povinnosti mlčenlivosti o skutečnostech týkajících se hospodářského a služebního tajemství, rozhodne o této žádosti náčelník správy SNV.

§ 27

(1) Bez zproštění povinnosti mlčenlivosti je příslušník oprávněn vypovídat o utajovaných skutečnostech jen tehdy, je-li vyslýchán v trestním řízení jako obžalovaný nebo obviněný a slouží-li výpověď k jeho obhajobě; je však povinen upozornit orgán činný v trestním řízení, že bude vypovídat o utajovaných skutečnostech.

(2) Zproštění povinnosti mlčenlivosti není rovněž třeba, má-li příslušník vypovídat o skutečnostech utajovaných v jiném oboru, o nichž se dověděl při výkonu služby od osob zproštěných povinnosti mlčenlivosti; vyžádá si však zpravidla vždy stanovisko příslušného ústředního orgánu.

§ 28

Styk s cizinou a s cizinci

Postup při uskutečňování služebních styků správy SNV a útvarů SNV, jakož i při přímém a nepřímém služebním a soukromém styku příslušníků s cizinou a s cizinci upravuje zvláštní předpis^{+/}.

+/ RMS č. 21/1975 o zahraničních stycích SNV ČSR

HLAVA TŘETÍ

OPATŘENÍ PŘI ÚNIKU UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ

Postup při úniku utajovaných skutečností

§ 29

(1) Zjistí-li příslušník jakýkoliv únik utajované skutečnosti (např. ztráta, nález) nebo porušení zákazu, jímž má být zabráněno úniku utajované skutečnosti (např. zákazu fotografování, filmování, vstupu do objektu), je povinen neprodleně

- a/ učinit nezbytná opatření ke zjištění osoby, která zákaz porušila, popřípadě zajistit technické prostředky, jimiž se tak stalo (fotoaparát, kamera, filmy),
- b/ oznámit únik služebním postupem příslušnému služebnímu funkcionáři s kádrovou pravomocí, přičemž náčelníkovi správy musí být hlášení doručeno nejpozději do 24 hodin, jde-li o státní tajemství a do tří dnů, jde-li o služební (hospodářské) tajemství. Náčelník správy SNV předkládá zprávu o vzniklé situaci ministru spravedlnosti ČSR bez zbytečných průtahů.

(2) Dojde-li k úniku utajované skutečnosti v cizině, musí být tato skutečnost neprodleně oznámena vedoucímu pracovníku československého zastupitelského úřadu nebo jím pověřenému pracovníku. Po návratu je příslušník povinen zachovat postup podle odstavce 1.

(3) Při úniku utajované skutečnosti označené "M" se hlášení podává též odboru ochrany správy SNV a dojde-li k úniku utajované skutečnosti z úseku vnitřní ochrany, podá se hlášení též samostatnému oddělení vnitřní ochrany.

(4) Povinnost hlášení mimořádných událostí stanovená zvláštním předpisem^{+/} zůstává tímto rozkazem nedotčena.

§ 30

(1) Příslušný služební funkcionář s kádrovou pravomocí je povinen poskytnout prošetřujícímu orgánu požadované informace a účinnou pomoc při odhalování příčin a okolností úniku a objasnění stavu ochrany utajovaných skutečností. O výsledku šetření se sepíše zpráva.

(2) Vznikne-li při šetření příčin a okolností úniku utajované skutečnosti důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin, musí být opis zprávy o šetření (odst. 1) předložen též příslušným orgánům činným v trestním řízení.

HLAVA ČTVRTÁ

SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 31

Kontrolní činnost

(1) V zájmu dodržování právních předpisů a dalších opatření stanovených k ochraně utajovaných skutečností musí být prováděna kontrolní činnost.

^{+/} RNS č. 5/1972, o hlášení mimořádných událostí v SNV ČSR.

(2) Při provádění kontrolní činnosti se postupuje podle zvláštního předpisu^{+/}.

§ 32

Úniky utajovaných skutečností k nimž došlo před účinností tohoto rozkazu a které nebyly oznámeny podle dosavadních předpisů musí být oznámeny a přešetřeny podle tohoto rozkazu.

§ 33

Opatření provedená k ochraně utajovaných skutečností podle dosavadních předpisů se považují za provedená podle tohoto rozkazu, pokud s ním nejsou v rozporu.

§ 34

Záznamy o tom, že určené osoby se seznámily se svými právy a povinnostmi, se vypracují nejpozději do tří měsíců ode dne účinnosti tohoto rozkazu.

§ 35

Předpisy k provedení tohoto rozkazu je zmocněn vydat náčelník správy SNV.

RNS č. 1/1976 o řízení ve SNV ČSR ve znění RNS č. 24/1978, kterým se mění a doplňuje RNS č. 1/1976.

- 23 -

§ 36

Zrušují se:

RMS č. 16/1970 o opatřeních ke zvýšení ochrany státního, hospo-
dářského a služebního tajemství ve SNV ČSR, *revidováno*

RNS č. 25/1970 o ochraně utajovaných skutečností ve SNV ČSR, *revidováno*

RNS č. 36/1970 o prozatímní úpravě zajišťování ochrany utajo-
vaných skutečností ve SNV ČSR.

revidováno 19 5 81

§ 37

Tento rozkaz nabývá účinnosti dnem 1. d u b n a 1981.

V Praze dne 17.3.1981

Čj.: SSNV-0515/409-81

Ministr spravedlnosti ČSR:

Křiváček

SEZNAM UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ
v oboru působnosti ministerstev spravedlnosti ČSR a SSR

OBSAH UTAJOVANÝCH SKUTEČNOSTÍ	Stupeň utajení	
	ústř. organ	podř. organ.
I. Skutečnosti utajované v zájmu politickém nebo jiném důležitém zájmu		
1. Spisy nebo části spisů týkající se řízení, pokud v průběhu tohoto řízení vyšly najevo skutečnosti, které jsou předmětem		
- státního tajemství	PT	PT
- hospodářského anebo služebního tajemství	T	T
anebo pokud tyto skutečnosti obsahují		
2. Obsah přípravných prací spojených s hromadným propuštěním odsouzených osob na svobodu (amnestie)	PT	PT
II. Skutečnosti týkající se Sboru nápravné výchovy		
A. ORGANIZACE, SYSTEMIZACE A POČTY		
1. Organizace a celková dislokace Sboru nápravné výchovy	T	T
2. Souhrnné plánované a skutečné počty a funkční místo příslušníků Sboru nápravné výchovy	PT	T
3. Souhrnné údaje o stavu a rozmístění vězňených osob na území ČSSR (ČSR, SSR)	T	T

B. EVIDENCE PŘÍSLUŠNÍKŮ SBORU NÁPRAVNÉ VÝCHOVY

1. Kádrová a osobní evidence příslušníků Sboru nápravné výchovy	T	T
2. Souhrnné údaje o celkové kádrové situaci, jakož i o celkových kádrových opatřeních a jejich rozbořech	T	T
3. Kádrové rozkazy ministra spravedlnosti, náčelníka správy Sboru nápravné výchovy a náčelníků útvarů Sboru nápravné výchovy, pokud obsahují skutečnosti v tomto seznamu uvedené	T	T
4. Písemnosti týkající se tr.činnosti příslušníků SNV spáchané v přímé souvislosti s výkonem služby	T	T

C. BOJESCHOPNOST, BOJOVÁ POHOTOVOST, BOJOVÁ PŘÍPRAVA

1. Plán bojové pohotovosti, směrnice a pokyny pro rozpracování plánu bojové pohotovosti	PT	PT
2. Souhrnné údaje a rozboř o stavu bojeschopnosti, bojové pohotovosti, bojové přípravy	PT	T

D. PŘÍPRAVY PO DOBU BRANNÉ POHOTOVOSTI STÁTU

1. Dokumentace a písemné materiály týkající se příprav Sboru nápravné výchovy pro dobu branné pohotovosti státu	PT	PT
2. Mobilizační operační plány Sboru nápravné výchovy	PT	PT
3. Plán obměny materiálů nedotknutelných zásob a mobilizačních záloh	PT	T
4. Plán vyrozumění při vyhlášení mimořádných opatření nebo mobilizace	PT	T
5. Příprava vyhodnocení kontrolní mobilizace a mobilizačních cvičení, pokud odpovídají nácviku činnosti plánované v mobilizačních plánech	PT	T

E. FINANČNÍ A MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

1. Údaje rozpočtu, mzdových fondech, plánu MTZ, plánu pracovních sil a jejich plnění	PT	T
2. Statistické a osobní údaje příslušníků Sboru nápravné výchovy (výplatní listiny příslušníků, kmenové listy příslušníků +)	T	T
3. Souhrnné výhledové a roční plány investic Sboru nápravné výchovy	T	T
4. Souhrnné údaje o rozsahu a druhu výzbroje, výstroje, ostatních druhů materiálně technického zabezpečení, o spotřebě munice a výbušnin ve Sboru nápravné výchovy	PT	T
5. Evidence materiálů a vojenské techniky používané ve Sboru nápravné výchovy	T	T
6. Souhrnné plány požadavků na zbrojní výrobu ve Sboru nápravné výchovy		
- perspektivní	PT	T
- roční	T	T
7. Souhrnné počty motorových dopravních prostředků, celkové zásoby pohonných hmot a jejich dislokace ve Sboru nápravné výchovy	T	T

F. SKUTEČNOSTI TÝKAJÍCÍ SE SPOJENÍ

1. Součinnostní spojení Sboru nápravné výchovy	PT	T
2. Hlášení o stavu a využití jednotlivých druhů spojovacích pojítek Sboru nápravné výchovy, evidenční změny	T	T
3. Jednotlivé důležité telefonní a dálkopisné vedení Sboru nápravné výchovy (určených telefonních a dálkopisných vedení) v jednotlivých směrech	T	T

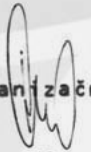
+) jednotlivé listiny a údaje se neutajují

4. Komplexní projekty spojovacích plánů Sboru nápravné výchovy	PT	T
5. Takticko-technické požadavky, popisy speciálního spojovacího zařízení Sboru nápravné výchovy (vojenské techniky)	PT	T

G. JINÉ SKUTEČNOSTI

1. Organizace ochrany, dokumentace a způsob střežení ve Sboru nápravné výchovy	T	T
2. Rozpis strážních stanovišť v nápravně výchovných ústavech, věznicích a na pracovištích odsouzených, popř. obviněných	T	T
3. Plány obrany a ochrany objektů, operativního pátrání, prověrek a kontrol stavu bojové pohotovosti, skupinových cvičení apod.	T-PT	T-PT
4. Směrnice pro výkon služby velitele směny a ostatních funkcionářů ochrany Sboru nápravné výchovy	T	T
5. Organizace a dokumentace k výkonu trestu smrti	PT	PT
6. Souhrnné zprávy a hlášení o situaci v útvarch Sboru nápravné výchovy	T	T
7. Vyhodnocení plnění hlavních úkolů složky jako celku a v jednotlivých útvarch Sboru nápravné výchovy	T	T
8. Hlášení, rozborů a přehledy o stavu a výsledcích činnosti orgánů Sboru nápravné výchovy směřující k objasnění trestných činů s odhalováním jejich pachatelů a o výsledcích na úseku vyhledávání	T	T
9. Celkové seznamy cizích státních příslušníků ve vazbě a výkonu trestu odnětí svobody	T	T

Příloha č. 3: Nařízení, kterým se vydává seznam skutečností tvořících předmět státního tajemství - Ministerstvo vnitra 1989 - návrh

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK		5
<small>Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák. č. 412/2005 Sb.</small>		
OPERATIVNÍ PORADA MINISTRA VNITRA ČSSR		
Č. j.: OV - 080/ZO - 89	V Praze dne 9. března 1989	
TAJNÉ		
Výtisk číslo: 2		Počet listů: 42
<hr/>		
K bodu:	Návrh nařízení ministra vnitra ČSSR, kterým se vydává seznam skutečností tvořících předmět státního a služebního tajemství v oboru působnosti ministerstev vnitra	
Důvody předložení:	Obsah:	
Rozhodnutí ministra vnitra ČSSR.	I. Návrh usnesení	
	II. Důvodová zpráva	
	III. Návrh nařízení	
Předkládá:		
Náčelník vnitřní a organizační správy FMV	plk. JUDr. Milouš KRÁSA, CSc.	
<hr/>		
Materiál nesmí být rozmnožován a po projednání jej vraťte do 7 dnů sekretariátu FMV		
OV-034-3/A-OP-89		

N á v r h u s n e s e n í

operativní porady ministra vnitra ČSSR konané dne

K bodu: **Návrh nařízení ministra vnitra ČSSR, kterým se vydává seznam skutečností tvořících předmět státního a služebního tajemství v oboru působnosti ministerstev vnitra**

Ministr vnitra ČSSR na doporučení operativní porady

I. b e r e n a v ě d o m í

návrh nařízení ministra vnitra ČSSR, kterým se vydává seznam skutečností tvořících předmět státního a služebního tajemství v oboru působnosti ministerstev vnitra

II. u k l á d á

náčelníkovi VOS FMV plk. JUDr. Milouši KRÁSOVI, CSc.

- zpracovat schválené připomínky vzešlé z jednání operativní porady

do 31. března 1989

- zabezpečit úkoly související s meziresortním připomínkovým řízením

do 31. července 1989

D ů v o d o v á z p r á v a

k návrhu seznamu skutečností tvořících předmět státního
a služebního tajemství v oboru působnosti ministerstev vnitra

V souladu s usnesením 66. schůze předsednictva ÚV KSČ ze dne 15. 4. 1988, rozhodnutím ministra vnitra ČSSR čj.: E-0643/5-88 ze dne 16. 6. 1988 byl zpracován návrh seznamu skutečností tvořících předmět státního a služebního tajemství v oboru působnosti ministerstev vnitra.

Cílem aktualizace stávajícího seznamu utajovaných skutečností obsaženého v NMV ČSSR č. 34/1977 je především snížit počet položek utajovaných skutečností o skutečnosti již vývojem překonané, nadhodnocené, popř. je doplnit ustanoveními aktuálními, odpovídajícími současné organizaci bezpečnostních složek a potřebám ochrany utajovaných skutečností ministerstev vnitra a SNB.

Připomínkové řízení k návrhu nového seznamu skutečností tvořících předmět státního a služebního tajemství započalo v roce 1988, proběhlo ve dvou kolech za účasti útvarů FMV, útvarů podřízených FMV, krajských správ SNB, jakož i MVŽP ČSR a MVŽP SSR. K projednání návrhu bylo využito i celostátní porady příslušníků pověřených výkonem ochrany utajovaných skutečností na úrovni správ, jakož i připomínek a podnětů sekretariátu komise pro ochranu státního tajemství.

Přibližně jedna třetina útvarů se ztotožnila s původním zněním a rozsahem utajovaných skutečností podle stávajícího seznamu s tím, že jej není třeba měnit. Třetina útvarů uplatnila připomínky, které však nevedou ke snížení předmětu utajení a poslední třetina útvarů navrhovala jen dílčí snížení počtu utajovaných skutečností. Všechny zaslané náměty byly vyhodnoceny a konstruktivní připomínky byly do nového návrhu seznamu utajovaných skutečností zapracovány. Nejvíce připomínek bylo k ustanovení čl. 3,4,5 upravujících organizaci, dislokaci a systemizaci ministerstev vnitra. Dále pak k oblasti spojení, zpravodajské a nástrahové techniky a vědeckotechnických záležitostí.

V prvním oddílu obecné části /čl. 1 - 2/ seznamu utajovaných skutečností nebyly provedeny výrazné obsahové změny oproti původnímu znění. Byla ponechána koncepce opírající se o dikci § 3 zákona č.102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství s tím, že působnost byla vymezena negativně. Stanovení stupně utajení i nadále odpovídá obsahu posuzované skutečnosti, významu chráněného zájmu spolu s přihlédnutím k příslušným ustanovením zvláštní části seznamu. Byly respektovány i stupně utajení stanovené obecně závaznými právními předpisy, a to "Přísně tajné zvláštní důležitosti" pro skutečnosti tvořící předmět státního tajemství zvlášť důležitého. "Přísně tajné" pro skutečnosti tvořící předmět státního tajemství a "Tajné" pro skutečnosti tvořící předmět služebního tajemství".

Stupně utajení jsou v seznamu stanoveny pro údaje souhrnné, pro dílčí údaje se stanoví stupeň utajení odpovídající obsahu a významu utajované skutečnosti. To má

především význam při praktickém posuzování úniku utajované skutečnosti, zejména v případech, kdy je ve smyslu ustanovení § 105 trestního řádu zpracováváno znalecké posouzení pro orgány činné v trestním řízení.

Nejvýraznějších změn ve směru snížení se dostalo druhému oddílu-zvláštní části seznamu a to v pasážích o organizaci, dislokaci a systemizaci ministerstev vnitra čl. 3- 5, dále v početních přehledech a evidencích příslušníků SNB, PS a vojáků z povolání vojsk MV čl. 6, dále např. o služební přípravě, čl. 9, přípravy pro dobu branné pohotovosti státu čl. 10 a další. Zcela vypuštěna byla problematika požární ochrany, vědeckotechnických záležitostí a o polovinu byl zkrácen čl. 18 výzkum a automatizace. Obsahově nedotčeny zůstaly ustanovení v oblasti Státní a Veřejné bezpečnosti, preciznější formulaci jsou však zvýrazněny základní a stěžejní aspekty činnosti, formy a metody práce uvedených složek.

Sloučením příbuzných či vypuštěním vícekrát se opakujících skutečností, odstraněním relativně neurčitých ustanovení a rozpětí /vidlice od "T - PTZD"/, zjednodušením pojmosloví a zejména pak respektováním připomínek pracovníků komise pro ochranu státního tajemství se dosáhlo více jak 38 % snížení počtu utajovaných skutečností oproti seznamu z roku 1977, tj. u PTZD = 50 % , PT = 40 % , T = 25 % .

Celou řadou věcných a stylistických úprav získal nový seznam na větší přehlednosti a srozumitelnosti.

Přes zohlednění požadavku maximálního snížení počtu utajovaných skutečností, byly v resortním seznamu zachovány důležité základní postuláty a aspekty umožňující a zajišťu-

- 4 -

jící potřebnou ochranu utajovaných skutečností při výkonu bezpečnostní služby.

archiv
bezpečnostních
složek

**Příloha č. 4: Opatření na úseku ochrany utajovaných skutečností - Sbor nápravné výchovy
ČSR 1984**

SSNV-2560/406-83

9. ledna 1984

Všem

náčelníkům odborů správy SNV ČSR
a náčelníkům útvarů SNV ČSR

Opatření na úseku ochrany utajovaných skutečností
Příloha: 1/1

Z provedeného rozboru stavu ochrany utajovaných skutečností v minulém roce vyplynulo, že v roce 1983 došlo ke zvýšenému počtu ztrát utajovaných interních norem oproti roku 1982. V několika případech došlo ze strany příslušníků SNV ČSR dokonce ke spáchání trestného činu ohrožení služebního tajemství podle § 173 tr.zákona.

Ze zpráv náčelníků útvarů SNV ČSR za rok 1983 a při kontrolní činnosti bylo zjištěno, že došlo ke ztrátě 25 ks služebních předpisů Stráž-1 označených stupněm utajení "Tajné", a to v útvarech SNV ČSR: č.1 Praha - 9 ks, Ml.Boleslav - 7 ks, č.2 Praha - 5 ks, Ostrov nad Ohří - 1 ks, Bělušice - 1 ks, Litoměřice - 1 ks, Stráž pod Ralskem - 1 ks.

Dále v útvaru SNV ČSR v Ostrově nad Ohří došlo ke ztrátě dalšího utajovaného předpisu (RNS č. 14/1977).

Kromě uvedených ztrát interních norem označených stupněm utajení "Tajné" došlo ve jmenovaných útvarech SNV ČSR a dále v útvarech SNV ČSR Vlnařice, Opava, Hradec Králové, Rýnovice a č.1 Liberec ke ztrátám interních norem neoznačených stupněm utajení a ke ztrátám přidělených pečetítek. Dále došlo ke ztrátě 17 služebních průkazů příslušníků SNV ČSR, a to v útvarech SNV ČSR č.1 Praha, Litoměřice, Olomouc, Ostrava, č.2 Praha, Plzeň, Bělušice, Rýnovice, Heřmanice, Vlnařice, Nové Sedlo, Mírov a Mladá Boleslav.

Protože výše uvedené skutečnosti jsou v příkrém rozporu s řádným plněním povinností na úseku ochrany utajovaných skutečností, uložených náčelníkům útvarů SNV ČSR a náčelníkům odborů správy SNV ČSR

jednak RMS č. 3/1981 a dále konkretizovaných v plánech práce:

- 1/ vyslovuji nespokojenost jmenovaným náčelníkům útvarů SNV ČSR, kde došlo k úniku utajovaných skutečností;
- 2/ ukládám všem náčelníkům odborů správy SNV ČSR a náčelníkům útvarů SNV ČSR:
 - a/ věnovat pravidelnou a zvýšenou pozornost ochraně utajovaných skutečností a zabránit úniku utajovaných skutečností;
 - b/ každý případ úniku utajovaných skutečností odpovědně prošetřit, vyhodnotit a proti viníkům vyvodit odpovídající závěry;
 - c/ nejméně 1x ročně zajistit provedení fyzické inventury interních norem, razítek, pečetidel a písemností, označených stupněm utajení "T", evidovaných v jednacích protokolech;
 - d/ protokol o výsledku fyzické inventury (pouze zjištěné rozdíly) zaslat vždy do 30.11. náčelníku vnitřního odboru správy SNV ČSR současně se zprávou o rozboru ochrany utajovaných skutečností;
 - e/ zprávu o stavu ochrany utajovaných skutečností napříště zpracovávat podle "Osnovy", kterou v příloze připojuji;
 - f/ o výsledku přijatých opatření a jejich účinku podat hlášení ve zprávě podle bodu e/.

Příloha č.1 k čj. SSNV-1913/401-81 předaná náčelníkům vnitřních oddělení (vedoucím skupin) útvarů SNV ČSR dne 5.11.1981 se zrušuje.

plk. Křížový
6.1.84

Náčelník správy SNV ČSR:
plk. Jaroslav Konečný
(plk. RSDr. Jaroslav KONEČNÝ)

O s n o v a

pro zpracování zprávy o stavu ochrany utajovaných skutečností

1. Kdy byl projednán stav ochrany utajovaných skutečností a jaká byla přijata opatření.
2. Jak je zabezpečeno provádění kontrol stavu ochrany utajovaných skutečností a odstraňování zjištěných záporných poznatků.
3. Kolik osob zahrnuje úplný seznam nositelů státního tajemství; počet provedených změn ve sledovaném období (jmenovitý seznam zaslat v příloze).
4. Způsob zabezpečování výchovy a prevence k ochraně utajovaných skutečností.
5. Způsob předávání utajovaných písemností při změně funkčního zařazení příslušníka SNV ČSR.
6. Případy zaznamenaných ztrát utajovaných písemností s členěním na T, PT, PTZD a M; uvést počet ztracených výtisků a název.
Protokol o výsledku fyzické inventury (pouze rozdíly) interních norem, razítek, pečetidel a písemností označených stupněm utajení "T", evidovaných v jednacích protokolech, zaslat v příloze.
7. Případy hlášených ztrát služebních průkazů; z toho počet následně nalezených.
8. Zda došlo k porušení povinnosti mlčenlivosti o skutečnostech tvořících předmět hospodářského, služebního nebo státního tajemství.

9. Příčiny a způsob vyřešení případů ztrát a porušení povinnosti mlčenlivosti, uvedených v předchozích bodech. Organizační, kádrová a preventivně-výchovná opatření přijatá k zamezení dalšího vzniku mimořádných událostí tohoto druhu.
Případné následky ztrát utajovaných písemností nebo porušení povinnosti mlčenlivosti o skutečnostech tvořících předmět hospodářského, služebního nebo státního tajemství (pokusy nebo případy zneužití).
10. Počet uskutečněných emigrací za hodnocené období; z toho počet příslušníků SNV ČSR určených pro styk se státním tajemstvím. Opatření přijatá v souvislosti s případnou emigrací.
11. Případy uskutečnění služebního styku příslušníků SNV s úřady, orgány a cizinci (§ 4 RMS č. 21/1975).
Uskutečněné služební cesty příslušníků SNV ČSR do ciziny (§ 5 RMS č. 21/1975).
12. Počet povolených soukromých cest a soukromých styků příslušníků SNV s cizinou a s cizinci (§§ 6-13 RMS č. 21/1975).
Z toho počet příslušníků SNV ČSR, určených pro styk se státním tajemstvím.
13. Trestní řízení proti příslušníkům SNV ČSR v souvislosti s únikem utajovaných skutečností, z toho počet příslušníků SNV ČSR určených pro styk se státním tajemstvím.

Příloha č. 5: Zpráva o stavu ochrany utajovaných skutečností - Sbor nápravné výchovy ČSR 1984

MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI ČSR
správa Sboru nápravné výchovy
odbor vnitřní ochrany

V Praze dne 30. listopadu 1984

Náčelník vnitřního odboru
správy SNV ČSR

z d e

Zpráva o stavu ochrany utajovaných skutečností - předložení
Příloha: 1/1

- ad 1 - stav ochrany utajovaných skutečností je projednáván 1 x ročně u příležitosti konání celostátní porady. V roce 1983 nebyla přijata žádná opatření. V roce 1984 bude stav projednán dne 13. prosince.
- ad 2 - při kontrolní činnosti v útvech nebyly zjištěny žádné nedostatky. Nedostatky nebyly zjišťovány ani v průběhu roku 1984 na odboru vnitřní ochrany.
- ad 3 - viz příloha
- ad 4 - na všech odborně účelových zaměstnáních je pravidelně zařazována přednáška na téma "Základní zásady konspirace".
- ad 5 - při předání funkce zabezpečuje předání utajovaných písemností komise ve složení: zástupce náčelníka odboru a starší referent.
- ad 6 - nebyly zaznamenány žádné ztráty utajovaných písemností, ani norem, razítek, pečetidel apod. Není ovšem uzavřen případ neodevzdané učebnice VŠ SNB "Základy vnitřní ochrany ZNV", která byla vydána pod ev.č. 571 k užívání mjr. ANTALOVÍ.
- ad 7 - nebyla zaznamenána žádná ztráta služebního průkazu u pracovníků odboru vnitřní ochrany.
- ad 8 - nebyl zjištěn žádný případ porušení zásad mlčenlivosti o utajovaných skutečnostech.

ad 9 - jak je uvedeno pod bodem ad 6, mjr. ANTAL neodevzdal při odchodu ze správy učebnici VŠ SNB "Základy vnitřní ochrany ZNV", která je evidována na odboru vnitřní ochrany pod ev. č. 571 a je označena utajením "PT". S. Antal k tomuto podal vysvětlení, že byl veden jako konzultant pro zpracování tří diplomových prací z oblasti vnitřní ochrany. Učebnici prý zapůjčil k samostudiu pro npor. Grulika (zástupce náč. útvaru ZNV SSR Dubnica). Uvedl, že zabezpečí, aby byla učební pomůcka vrácena na odbor vnitřní ochrany. Do 30. listopadu učební pomůcka vrácena nebyla. Proto byl s mjr. Antalem znovu proveden pohovor a se situací byl seznámen i mjr. Bulta z ÚSNV č. 2 Praha.

Opatření: Mjr. Antal zpracuje podrobný písemný záznam o zapůjčení pomůcky. Pokud nebude učební pomůcka vrácena do konce r. 1964, bude zavedeno řízení jako při ztrátě PT předpisu.
Vzhledem k tomu, že tato učební pomůcka nemá praktický význam pro činnost vnitřní ochrany, byl vydán pokyn všem náčelníkům útvarů k jejímu odevzdání a všechny výtisky budou vráceny VŠ SNB. Pro studijní účely bude ponechán na odboru vnitřní ochrany pouze 1 výtisk.

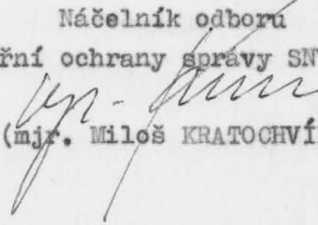
ad 10 - nebyla zaznamenána žádná emigrace.

ad 11 - nebyl uskutečněn žádný styk s cizinci, ani nebyla vykonána služební cesta do ciziny.

ad 12 - nebyly povoleny žádné soukromé cesty do ciziny ani soukromé styky příslušníků s cizinci.

ad 13 - nebylo zahájeno žádné tr. řízení.

Náčelník odboru
vnitřní ochrany správy SNV ČSR:

(mjr. Miloš KRATOCHVÍL)

Příloha č. 6: Přílohy k nařízení vlády, kterým se stanoví seznam UI

Seznam utajovaných informací - obecná část

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Informace z oblasti krizového řízení, civilního nouzového plánování a plánování obrany státu	V - T
2.	Informace a dokumenty operační přípravy státního území a mobilizace ozbrojených sil České republiky	V - T
3.	Způsob zajištění bezpečnosti objektů orgánu státu a dalších důležitých objektů	V - T
4.	Mezinárodní jednání, smlouvy, jakož i další dohody uzavřené na jejich základě, protokoly, zápisy a jiné informace v oblasti mezinárodní spolupráce, pokud se tak smluvní strany dohodnou	V - PT
5.	Informace, které poskytla cizí moc a které v souladu s právem pro ni platným jako utajované označila	V - PT
6.	Informace, které jsou utajovány v rámci Organizace Severoatlantické smlouvy a Evropské unie nebo podle mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána	V - PT
7.	Závažné politické, bezpečnostní a ekonomické informace z oblasti mezinárodních vztahů	V - T
8.	Informace o přípravě, použití a výsledku použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků	V - D
9.	Informace o přípravě odposlechu a záznamu zpráv	V - D
10.	Metody a postupy při použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků	V - D
11.	Informace o technických prostředcích a zařízeních zajišťujících použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků, o jejich výzkumu, vývoji a výrobě, včetně technické dokumentace, informací o přípravě k jejich používání a finančním zabezpečení jejich pořízení a provozu	V - D
12.	Způsob a metody zjišťování, zda nedochází k nedovolenému použití technických prostředků určených k získávání informací	V - PT
13.	Informace o provádění kurýrní služby	V - D
14.	Výsledky použití operativně pátracích prostředků a podpůrných operativně pátracích prostředků	V - D

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva dopravy

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Strategické záměry hospodářského rozvoje dopravy, pokud obsahují údaje, které se týkají obrany a bezpečnosti státu nebo významných ekonomických zájmů státu	V
2.	Seznamy a související dokumentace dopravních staveb (objektů) důležitých pro obranu a bezpečnost státu	V
3.	Průběh a parametry železniční a silniční sítě důležité pro obranu a bezpečnost státu, včetně plánů jejich technické ochrany a obnovy, a interní předpisy s tím související	V
4.	Údaje k zajištění speciálních přeprav a interní předpisy s tím související	V - D
5.	Dokumentace ke krycím dokladům	V
6.	Způsob zabezpečení řidičských průkazů, osvědčení o registraci vozidla a tabulek s registračními značkami proti padělání a pozměňování	V
Oblast civilního letectví		
7.	Hodnoty nastavení detekčních schopností zařízení na detekci výbušnin, kovových předmětů a radioaktivních látek	V - D
8.	Výsledky akceptačních testů a zkoušek zařízení na detekci výbušnin, kovových předmětů a radioaktivních látek	V - D

9.	Podrobné údaje o výjimkách z technických parametrů a akceptačních testů zařízení podle bodů 7 a 8	V - D
----	---	-------

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva financí

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Informace o prostředcích, pomůckách a provádění zkoumání pravosti dokumentů a bankovkových materiálů	V - D
2.	Přehledy o stavech účtů za vojenský materiál	V - D
3.	Výkazy o stavech vládních dlouhodobých úvěrů - vojenský materiál	V - D
4.	Vládní úvěry	
	a) měsíční specifikace vládních úvěrů za vojenský materiál podle zemí	V - D
	b) čtvrtletní specifikace o vládních úvěrech za vojenský materiál podle zemí a úvěrových dohod	V - D
5.	Činnost celních orgánů při odhalování trestných činů a jejich pachatelů, postupy a výsledky	V - D
6.	Opatření celních orgánů po dohodě s celními orgány cizích států ke sledování nezákonně dováženého, vyváženého nebo prováženého zboží, které může ohrozit finanční zájmy Evropské unie, Evropského společenství pro atomovou energii nebo jejich členského státu, nebo zboží, které je předmětem zákazů nebo omezení, vedoucí ke zjištění totožnosti osob zapojených do nezákonného obchodu	V - D
7.	Informace o technických zařízeních a materiálech sloužících k provádění rozborů a expertiz, o jejich výzkumu, vývoji a výrobě, včetně technické dokumentace a informací o přípravě celníků k jejich používání a o finančním zabezpečení jejich pořízování a provozu	V - D
8.	Údaje o pověřených celních orgánech, vystupujících v postavení policejního orgánu	V - D
9.	Identifikační údaje o dopravních prostředcích a registračních značkách dopravních prostředků pověřených celních orgánů	V - D
10.	Opatření v oblasti odhalování celních a daňových podvodů	V
11.	Souhrnné údaje o vyzbrojení příslušníků Celní správy České republiky, počtu zbraní a střeliva	V
12.	Pohledávky a přehledy pohledávek České republiky v oblasti vládních úvěrů za vojenský materiál, postupy a způsoby jejich likvidace v členění podle jednotlivých dlužnických zemí a materiály vztahující se k jejich řešení	V - T
13.	Informace o financování zpravodajských služeb	V - T
14.	Speciální zajišťovací prvky uplatňované v technologii bankovek, dokladů a cenin	V - D
15.	Technické specifikace materiálů a polotovarů pro výrobu bankovek, dokladů a cenin, které obsahují ochranné prvky	V
16.	Dokumentace systému komplexního zabezpečení objektu, včetně mechanických zábran a kamerových systémů, ve kterém se vyrábějí bankovky, doklady nebo ceniny	V
17.	Systém evidence a ochrany při výrobě bankovek, dokladů nebo cenin	V
18.	Plány rozmístění trezorů pro úschovu ochraňovaných materiálů a výrobků	V
19.	Informace o zabezpečení přesunů vadných tisků peněz a cenin mimo objekt tiskárny	V
20.	Informace o organizaci a zabezpečení přesunů prvotních originálů a tiskových podkladů k výrobě bankovek, dokladů a cenin	V
21.	Podmínky pro transport materiálů a polotovarů pro výrobu bankovek a dokladů	V
22.	Činnost zvláštních útvarů Ministerstva financí při odhalování trestných činů a jejich pachatelů, jejich postupy a výsledky	V - D
23.	Rozpracované případy závažné hospodářské trestné činnosti	V - T

24.	Spolupráce s orgány činnými v trestním řízení při odhalování závažné hospodářské trestné činnosti	V - T
25.	Vybraná část bezpečnostní dokumentace a dokumentace týkající se údajů o provozu, výzkumu a vývoji informačních systémů, ve kterých se zpracovávají individuální, integrovaná, analytická či kumulovaná účetní, finanční a rozpočtová data státu, včetně dat daňových subjektů	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva kultury

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Projektová dokumentace elektrické zabezpečovací signalizace, uzavřeného televizního systému, tísňového systému nebo systému pro kontrolu vstupů sloužící ochraně objektů, v nichž jsou uchovávány kulturní statky, proti krádežím, loupežím a poškozování cizí věci	V
2.	Souhrnná informace o stavu realizace zabezpečení kulturních statků proti krádežím, loupežím a poškozování cizí věci	V

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva obrany

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Zvláštní programové a technické vybavení	V - D
2.	Využití kmitočtových pásem vyhrazených Armádě České republiky a jmenovité kmitočty	V - T
3.	Telefonní seznam systémů utajovaného spojení	V - D
4.	Projektová dokumentace utajované výstavby vojenského objektu	V - T
5.	Finanční zabezpečení a hospodaření v Armádě České republiky pro první období stavu ohrožení státu a válečného stavu	V
6.	Plánování kontrolní činnosti a souhrnné informace o výsledcích kontrolní činnosti Inspekce ministra obrany	V - T
7.	Souhrnné údaje o materiálním a technickém zabezpečení mobilizace Armády České republiky a stavu ohrožení státu a válečného stavu	V - T
8.	Kapacita, plány rozmístění objektů muničních skladů a skladů zbraní	V - D
9.	Směrnice a podklady pro zabezpečení mobilizačních příprav výrobních organizací a jiných fyzických a právnických osob u vojenských správních úřadů	V - D
10.	Údaje z oblasti obranného a technického výzkumu a vývoje	V - T
11.	Operační a bojové dokumenty k obraně České republiky proti vnějšímu ohrožení	V - T
2.	Plán rozvoje a činnosti Ministerstva obrany	V - D
13.	Vlastní informace a dokumenty o území cizích států, které obsahují údaje o vojenských objektech	V - T
14.	Organizace a hodnocení bojové pohotovosti	V - D
15.	Mobilizace ozbrojených sil České republiky a další opatření za stavu ohrožení státu a válečného stavu	V - T
16.	Dokumenty k zabezpečení bojové a mobilizační pohotovosti, obranných příprav a plán rozvinutí ozbrojených sil České republiky	V - PT
17.	Doplňování ozbrojených sil České republiky	V - T
18.	Evidence zálohy a věcných prostředků pro zabezpečení ozbrojených sil České republiky	V - D
19.	Mobilizační příprava vojsk a vojenských správních úřadů	V - D
20.	Organizační struktura Ministerstva obrany a ozbrojených sil České republiky zahrnující identifikační znaky tabulek počtů osob a tabulkové počty osob	V - T

21.	Předurčení a schopnosti vojenských útvarů, vojenských zařízení, vojenských záchranných útvarů za války, a soubor jejich tabulkových počtů osob a majetku	V - D
22.	Tabulky počtů vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů	V
23.	Soubor tabulek počtů vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů podle identifikačních znaků tabulek počtů	V
24.	Skutečný charakter vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů a jejich dislokace, krytý legendovým názvem	V - T
25.	Přehled o otevřených názvech válečných vojenských útvarů, vojenských zařízení a vojenských záchranných útvarů ve spojitosti s dislokací	V - T
26.	Strategické koncepce a plány výstavby Ministerstva obrany	V - D
27.	Stav a prognóza vojenské strategické situace	V
28.	Dlouhodobé plánování rozvoje zbraňových systémů, výzbroje, raket a munice, ostatní vojenské techniky, nemovitého majetku a operačních schopností	V
29.	Plán zahraniční obranné spolupráce a průmyslové spolupráce v oblasti vyzbrojování	V
30.	Obranné plánování a hodnocení připravenosti ozbrojených sil České republiky	V - D
31.	Plán přijetí a zavedení iniciativy obranných schopností	V - T
32.	Rozhodující dokumenty pro řízení a rozvoj geografického zabezpečení a geografické služby ozbrojených sil České republiky	V - D
33.	Speciální mapy, vojenskogeografické a další podklady určené pro potřeby obrany státu	V - T
34.	Souřadnice bodů (skupiny bodů) na objektech (v prostorech) se zvláštním režimem ochrany v jakémkoliv geodetickém systému a zobrazení	V - T
35.	Zdravotní stav vojsk při stavu ohrožení státu a válečném stavu	V
36.	Obranná standardizace	V
37.	Dokumentace, která obsahuje zvláštní poznatky zjednání s vojenskými a leteckými přidělenci akreditovanými v České republice	V - D
38.	Systém a organizace ochrany určených vojenských objektů a dokumentace popisující rizika, technická a bezpečnostní opatření k jejich eliminaci	V - T
39.	Dopravně správní evidence	V
40.	Vojenský materiál	V - PT
41.	Umístění, účel, režim ochrany, projektová dokumentace a výstavba nebo plánované a skutečné využití zvláště určených zařízení nebo pracovišť Ministerstva obrany	V - T
42.	Centrální evidence osob, které jsou držiteli osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajovaným informacím u Ministerstva obrany	V
43.	Činnost orgánů Vojenské policie při odhalování trestných činů a jejich pachatelů, jejich postupy a výsledky	V - T
44.	Dokumentace k přípravě a nasazení ozbrojených sil České republiky v operacích mimo území České republiky	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Souhrnné informace o výzkumu, vývoji a výrobě výbušnin a o subjektech působících v tomto oboru	V
2.	Pololetní výkaz o zbrojní technice a vybraných zbrojních výrobcích Zbroj (MPO) 1-02, pokud obsahuje údaje o vybraných zbrojních výrobcích	V
3.	Výzkum a vývoj vybraných řešení a výrobků zbrojního průmyslu	V
4.	Údaje o ochraně a technickém zabezpečení ochrany důležitých energetických zařízení pro výrobu, přenos a distribuci elektřiny	V
5.	Plány úplných komunikačních a počítačových sítí energetiky	V

6.	Informace dávající celkový přehled o rozmístění a kapacitách produktovodních tras pro dopravu pohonných hmot a ropy	V
7.	Zásadní obchodně politické koncepční a strategické záměry České republiky	V
8.	Materiály a informace z jednání o spolupráci v zahraničním obchodě v oblasti vojenského materiálu a jiných druhů citlivého zboží	V - D
9.	Přehledy vydaných individuálních licencí a souhrnné statistické nebo jiné údaje o vývozech a dovozech vojenského materiálu, pokud je z nich zřejmá identifikace výrobků, jejich množství, hodnota a odběratelské nebo dodavatelské země, jde-li o	
	a) významný vojenský materiál	V - D
	b) ostatní vojenský materiál	V
10.	Údaje o ochraně a technickém zabezpečení ochrany důležitých plynárenských zařízení	V
11.	Údaje o velmi vysokotlakých plynovodech a důležitých plynárenských zařízeních v uceleném souřadnicovém systému objektů	V
12.	Plány a údaje rozhodujících přenosů dat řídicího a informačního plynárenského systému	V
13.	Konkrétní údaje o využití sítí elektronické komunikace, zařízení a poštovních objektů pro potřeby obrany a bezpečnosti státu, včetně údajů o zabezpečení	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva spravedlnosti

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Informace o přípravě rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii	V - D
2.	Rozhodnutí o záměně zásilky podle trestního řádu	V - D
3.	Rozhodnutí o povolení vstupu do věznice za účelem použití zpravodajské techniky a operativně pátracích prostředků	V - D
4.	Příprava, použití a výsledky použití podpůrných operativně pátracích prostředků ve věznicích včetně řízení o souhlasu k jejich použití	V - D
5.	Totožnost a podoba utajovaného svědka, způsob zajištění jeho ochrany a informace vztahující se k zajištění zvláštní ochrany a pomoci poskytované svědkovi a dalším osobám v souvislosti s trestním řízením	V - D
6.	Spisy nebo části spisů týkající se trestního řízení, pokud v jeho průběhu vznikly nebo vyšly najevo utajované informace, včetně informací a zpráv k tomu zpracovávaných	V - PT
7.	Informace o součinnosti s policejními orgány a zpravodajskými službami České republiky při odhalování závažné trestné činnosti včetně mezinárodní spolupráce	V - D
8.	Způsob zajištění důležitých dokumentů a razítek proti padělání a pozměňování	V - D

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva vnitra

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Bezpečnostní opatření směřující k ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky	V - PT
2.	Bezpečnostní opatření směřující k ochraně bezpečnosti jednotlivce	V - D
3.	Výsledky činnosti bezpečnostních orgánů státu, získané operativními prostředky do 31. prosince 1992 a týkající se boje proti terorizmu nebo vztahující se k cizí moci	V - D
4.	Systém organizace a řízení, vymezené metody a formy ochrany státních hranic	V - D
5.	Speciální technická zařízení, přístroje, předměty a látky sloužící k provádění kriminalistických expertiz a rozborů	V - D
6.	Vývoj, výzkum a výroba utajovaných technických prostředků, zaváděných postupů v oblasti kriminalistické expertizní činnosti, jakož i oponentní posudky funkčních vzorů	V - D
7.	Spolupráce se zahraničními bezpečnostními sbory	V - D

8.	Ochrana objektů	
	a) systém a organizace ochrany objektů	V - D
	b) systém a organizace pohotovostní ochrany jaderných zařízení	V - D
	c) systém a organizace ochrany konspirativních prostor	V - D
	d) dislokace, kapacita a systém bezpečnostní ochrany muničních skladů, skladů zbraní, výbušnin nebo jiných nebezpečných látek	V
	e) dislokace a systém bezpečnostní ochrany chráněných a záložních pracovišť	V
9.	Ochrana osob	
	a) systém ochrany ústavních činitelů a osob, kterým je poskytována osobní ochrana podle mezinárodních dohod	V - D
	b) informace vztahující se k zajištění zvláštní ochrany a pomoci poskytované svědkovi a dalším osobám v souvislosti s trestním řízením	V - D
	c) systém ochrany jiných osob	V - D
10.	Souhrnné informace důležité k zajištění speciálních přeprav osob a věcí	V - D
11.	Souhrnné informace k zajištění ochrany předmětů, které z důvodu zájmu České republiky vyžadují zvláštní režim ochrany	V - D
12.	Utajované bezpečnostní systémy, zařízení a technika, jejich výzkum, vývoj, výroba a použití, včetně výsledků grantových projektů a poskytovaných služeb	V - D
13.	Organizační řád, organizační struktura a systemizace pracovních míst určeného útvaru Policie České republiky, u kterého jsou zařazeni příslušníci Policie České republiky vybraní v zájmu plnění závažných úkolů Policie České republiky ministrem vnitra ve smyslu § 141 odst. 1 zákona (dále jen „určený útvar“)	V
14.	Dislokace organizačních článků určeného útvaru Policie České republiky	V
15.	Příslušnost vybraného policisty k určenému útvaru Policie České republiky nebo k Policii České republiky	V - D
16.	Způsoby zabezpečení občanských průkazů, cestovních dokladů a víz, listinných dokladů rodných čísel, (dokumentace ke krycím dokladům a bezpečnostním prvkům služebních průkazů, určených razítek a jiných důležitých dokumentů proti padělání a pozměňování	V - D
17.	Bezpečnostní operace k zajištění veřejného pořádku, bezpečnosti a plynulosti silničního provozu	V
18.	Určená část dokumentace týkající se údajů o provozu, výzkumu a vývoji informačních systémů	V - T
19.	Komplexní provozní údaje o neveřejné radiotelefonní síti	V
20.	Dokumentace sítí elektronických komunikací pro období krizových situací. Údaje o účastnických vedeních pronajatých a zřízených pro potřeby obrany a bezpečnosti státu, pokud je z nich patrný účel, podrobný průběh a přesné místo ukončení vedení a umístění orgánů státní správy	V - T
21.	Souhrnné údaje o centrálně uplatněných a vyřizených požadavcích oprávněných orgánů na poskytnutí údajů z databází operátorů a zajištění podmínek k provádění odposlechů a záznamů zpráv	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva zahraničních věcí

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Informace o obsahu diplomatické a kurýrní zásilky	V - T
2.	Informace o zabezpečení ochrany objektů cizích zastupitelských úřadů v České republice	V - D
3.	Návrhy na jmenování velvyslanců a vojenských a leteckých přidělců do udělených agrément	V
4.	Spolupráce útvarů Ministerstva zahraničních věcí se zpravodajskými službami České republiky, včetně její evidence	V - PT

5.	Informace o udělování víz ve zvláštním zájmu	V - T
6.	Plány činnosti zastupitelských úřadů České republiky	V - T
7.	Informace obsahující hodnocení stykových akcí ústavních činitelů České republiky s představiteli jiného státu nebo mezinárodní vládní organizace v zahraničí	V - T
8.	Informace o připravovaných obchodních jednáních a kontraktech, jejichž vyzrazení by zvýhodnilo zahraničního konkurenta na úkor českého dodavatele	V - D
9.	Informace a dokumenty v oblasti bezpečnostní politiky České republiky	V - PT
10.	Návrhy na udělení řádů a vyznamenání cizím státním příslušníkům	V
11.	Příprava a stanoviska České republiky projednání před mezinárodními a rozhodčími institucemi	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Ministerstva zemědělství

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Údaje o strategických zásobách zemědělských komodit a potravin	V - D
2.	Dokumentace o strategických zdrojích podzemních vod	V - D

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti České národní banky

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Příprava provádění zásadních měnových opatření a zásadních opatření v oblasti finančního trhu	V - T
2.	Speciální charakteristiky a receptury materiálů používaných při výrobě bankovek	V - D
3.	Souhrnný plán přesunů zásob peněz	V
4.	Technicko-bezpečnostní systémy, kontrolní a řídicí systém technologických celků zajišťujících chod peněžních a výpočetních provozů, včetně jejich systémů napájení elektrickou energií a projektová dokumentace těchto systémů	V - D
5.	Souhrnné výkazy a systematika účtů pro vybrané klienty	V
6.	Výkazy a rozborů, v nichž jsou uvedeny údaje o čerpání a splácení vládních úvěrů na dodávky vojenské techniky za jednotlivé dlužnické země a o vládních pohledávkách z těchto dodávek	V
7.	Vybrané informace související s výkonem dohledu nad finančním trhem	V - D

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Českého telekomunikačního úřadu

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Rádiové kmitočty určené pro obranu a bezpečnost státu a jejich seznamy	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Kanceláře prezidenta republiky

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Komplexní systém zabezpečení Českých korunovačních klenotů	V - D
2.	Komplexní plány systému kolektorů a štol Pražského hradu	V - D
3.	Komplexní systém fyzické, technické a režimové ochrany Pražského hradu, Státního zámku Lány a dalších objektů určených pro potřeby prezidenta republiky	V - D
4.	Informace o přípravě rozhodnutí prezidenta republiky	V
5.	Informace o přípravě rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii	V - D

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Národního bezpečnostního úřadu

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Způsob zajištění fyzické bezpečnosti objektů, zabezpečených oblastí a jednacích oblastí, ve kterých jsou ukládány, zpracovávány nebo pravidelně projednávány utajované informace	V - T
2.	Analýzy, informační zprávy, výsledky šetření, výpovědi a vyhodnocení vzniklé v souvislosti s bezpečnostním řízením	V - PT
3.	Koncepce a plány rozvoje v oblasti kryptografické ochrany, kryptografické analýzy a vývoje kryptografických prostředků určených k ochraně utajovaných informací	V - PT
4.	Souhrnné údaje o výzkumných a vývojových úkolech v oblasti kryptografické ochrany, kryptografické analýzy a technického rozvoje kryptografických prostředků určených k ochraně utajovaných informací	V - PT
5.	Návrhy a realizace kryptografických algoritmů včetně struktury kryptografických klíčů určených k ochraně utajovaných informací	V - PT
6.	Kryptologické rozborů kryptografických algoritmů a kryptologicko-technické rozborů kryptografických prostředků určených k ochraně utajovaných informací, včetně technických zpráv	V - PT
7.	Vstupní a výstupní informace při provádění kryptografické analýzy v oblasti ochrany utajovaných informací	V - PT
8.	Souhrnné podklady k provedení certifikace kryptografických prostředků určených k ochraně utajovaných informací, její metody, postupy a dílčí výsledky	V - PT
9.	Evidence pracovníků kryptografické ochrany, ze které je zřejmá jejich činnost v informačním nebo komunikačním systému	V - D
10.	Evidence kryptografické ho materiálu určeného k ochraně utajovaných informací, ze které je zřejmý jeho obsah nebo účel	V - D
11.	Metody a způsoby organizace, řízení a provádění kryptografické ochrany utajovaných informací	V - T
12.	Normy, metody, postupy nebo výsledky měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování	V - PT
13.	Kryptografický materiál určený k ochraně utajovaných informací	V - PT
14.	Souhrnná technická a výrobní dokumentace kryptografických prostředků určených k ochraně utajovaných informací	V - D
15.	Výroba a zkoušení kryptografických prostředků a kryptografických klíčů určených k ochraně utajovaných informací	V - PT
16.	Průvodní list kryptografické zásilky	V
17.	Záznam o poškození kryptografické zásilky	V - T
18.	Informace týkající se kompromitace kryptografických materiálů nebo podezření na tuto kompromitaci, včetně výsledků šetření a přijatých opatření	V - PT
19.	Technické zprávy o hodnocení informačních nebo komunikačních systémů nakládajících s utajovanými informacemi	V - PT
20.	Způsob zajištění bezpečnosti informačního nebo komunikačního systému nakládajícího s utajovanými informacemi	V - PT
21.	Způsob a metody zjišťování, zda v jednacích oblastech nedochází k nedovolenému použití technických prostředků určených k získávání informací	V - T

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Správy státních hmotných rezerv

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Souhrnná skladba položek hmotných rezerv a jejich minimální limity a orientační cílové stavy	V
2.	Souhrnné plány nákupu, prodeje a obměn materiálů hmotných rezerv	V

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Státního úřadu pro jadernou bezpečnost

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
<u>Fyzická ochrana jaderných materiálů a jaderných zařízení zařazených do I. Kategorie</u>		
1.	Návrh způsobu a způsob zajištění fyzické ochrany	V - T
2.	Analýza potřeb a možností zajištění fyzické ochrany, změny v zajištění fyzické ochrany a průkazy zajištění fyzické ochrany	V - T
3.	Technický systém fyzické ochrany; projektová dokumentace, takticko-technická data, aplikační programové vybavení, hesla, kódy, výsledky a rozborů hodnocení účinnosti	V - T
4.	Plány provedení součinnostních cvičení Policie České republiky s držitelem povolení, výsledky a rozborů cvičení	V - D
5.	Komplexní periodické hodnotící zprávy o zajištění fyzické ochrany jaderného zařízení, zpracovávané držitelem povolení	V - D
6.	Součinnostní dohody držitele povolení a Policie České republiky	V - D
<u>Fyzická ochrana jaderných materiálů a jaderných zařízení zařazených do II. a III. Kategorie</u>		
7.	Návrh způsobu a způsob zajištění fyzické ochrany	V - D
8.	Analýza potřeb a možností zajištění fyzické ochrany, změny v zajištění fyzické ochrany a průkazy zajištění fyzické ochrany	V - D
9.	Systém zabezpečovací techniky pro fyzickou ochranu; projektová dokumentace, takticko-technická data, hesla, kódy, výsledky a rozborů hodnocení účinnosti	V - D
10.	Plány provedení součinnostních cvičení Policie České republiky s držitelem povolení, jejich výsledky a rozborů	V - D
11.	Součinnostní dohody držitele povolení s Policií České republiky k provedení služebního zákroku k odvrácení útoku vedenému proti jadernému zařízení	V - D
<u>Fyzická ochrana přeprav jaderných materiálů zařazených do I. a II. Kategorie</u>		
12.	Způsob zajištění fyzické ochrany přepravy	V - T
13.	Souhrnné údaje obsahující termíny, harmonogramy, grafikony a trasy přeprav jaderných materiálů, organizaci spojení a systém hlášení	V - T
14.	Způsob zajištění fyzické ochrany přeprav jaderných materiálů ve střeženém prostoru jaderného zařízení	V
<u>Fyzická ochrana přeprav jaderných materiálů zařazených do III. Kategorie</u>		
15.	Způsob zajištění fyzické ochrany přepravy	V - D
16.	Souhrnné údaje obsahující termíny, harmonogramy, grafikony a trasy přeprav jaderných materiálů a způsob zabezpečení dispečerského sledování dopravy	V - D
<u>Kontrola zákazu chemických zbraní</u>		
17.	Údaje Úřadu pro kontrolu zákazu chemických zbraní, vyměňované v rámci Organizace pro zákaz chemických zbraní, označené jejím vnitřním stupněm utajení Highly Protected	V
<u>Dodržování zákazu bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní</u>		
18.	Údaje o obranných výzkumných a vývojových programech, obsahující zakázanou informaci (informaci přímo umožňující vývoj nebo výrobu bakteriologických (biologických) nebo toxinových zbraní, vysoce rizikových agens nebo toxinů	V

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti Úřadu vlády České republiky

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Komplexní plánovací, přípravná a realizační opatření a dokumenty v oblasti zajišťování bezpečnosti České republiky	V - PT
2.	Komplexní dokumenty týkající se bezpečnostního systému České republiky	V - T

3.	Analýzy rizik a hrozeb týkající se bezpečnosti České republiky	V - PT
4.	Zprávy o stavu zajištění bezpečnosti České republiky	V - PT
5.	Zapojení České republiky při plnění spojeneckých závazků v zahraničí	V - T
6.	Dokumentace související s jednáním vlády České republiky a Bezpečnostní rady státu	V - PT
7.	Vládní koordinace činnosti zpravodajských služeb	V - PT
8.	Dokumentace související s jednáním Výboru pro zpravodajskou činnost	V - PT

Seznam utajovaných informací v oblasti působnosti zpravodajských služeb České republiky

Pořadové číslo	Informace	Stupeň utajení
1.	Formy, metody, zásady a směrnice pro zpravodajskou činnost	V - PT
2.	Administrativní pomůcky k evidenci utajovaných informací	V - T
3.	Plány zpravodajské činnosti	V - PT
4.	Vyhodnocení a výstupy zpravodajské činnosti	V - PT
5.	Bezpečnostní rozborů a bezpečnostní opatření k ochraně důležitých zájmů České republiky	V - PT
6.	Finanční zabezpečení, evidence a doklady, rozborů hospodaření	V - T
7.	Organizační struktura	V - T
8.	Stanovené údaje o formách, metodách, prostředcích a výsledcích činnosti, včetně příslušné dokumentace, vzniklé do 31.12.1992 z činnosti zpravodajských služeb, popř. jiných bezpečnostních orgánů státu	V - D
9.	Dislokace a ochrana stanovených organizačních částí zpravodajské služby	V - PT
10.	Plány přípravy a příprava příslušníků zpravodajské služby a osob tvořících zpravodajské struktury	V - T
11.	Zpravodajské a specifické prostředky, včetně jejich ochrany	V - PT
12.	Údaje o stanovených informačních zdrojích	V - PT
13.	Plány realizace, průběh a výsledky stanovených zpravodajských činností	V - PT
14.	Organizace spojení, informační systémy	V - PT
15.	Evidence vedené za účelem plnění úkolů v působnosti zpravodajské služby	V - PT
16.	Spolupráce se zpravodajskými službami cizí moci	V - PT
17.	Příslušnost stanovených osob ke zpravodajské službě	V - PT
18.	Personální a bezpečnostní evidence zpravodajské služby	V - PT
19.	Materiálně technické zabezpečení, evidence a doklady, výzkum a vývoj	V - T

Příloha č. 7: Dotazník

1. Jakými předpisy se u vás řídí nakládání s dokumenty obsahujícími utajované informace?
2. Kdo je původcem dokumentu s utajovanou informací?
3. Pokud máte dokument s utajovanou informací, který vám byl doručen jinou organizací, vracíte dokument této organizaci zpět, aby ho odtajnila?
4. Jak dokumentu s utajovanou informací přidělujete skartační režim? (skartační znak + lhůtu)
5. Jak probíhá zrušení stupně utajení v praxi?
 - u dokumentů s utajovanou informací se skartačním znakem "A"?
 - u dokumentů s utajovanou informací se skartačním znakem "V"?
 - u dokumentů s utajovanou informací se skartačním znakem "S"?
6. Zařazujete do skartačního řízení celé spisy nebo jen dokumenty s utajovanými informacemi?
7. Zařazujete do skartačního řízení dokumenty s utajovanou informací se skartačním znakem "S" bez odtajnění?
8. Jestliže máte spis, který obsahuje dokumenty obsahující utajovanou informaci se skartačním znakem "S" i "A", jaký má skartační znak celý spis?
9. Jestliže máte spis, kterému uplynula skartační lhůta a který obsahuje dokumenty obsahující utajovanou informaci se skartačním znakem "S" i "A", vyjímáte ze spisu dokumenty se skartačním znakem "A"?
10. Jestliže máte spis, kterému uplynula skartační lhůta a který obsahuje dokumenty obsahující utajovanou informaci se skartačním znakem "S" a doposud nebyl odtajněn, předložíte spis do skartačního řízení?
11. Jestliže máte spis, kterému uplynula skartační lhůta a který obsahuje dokumenty obsahující utajovanou informaci se skartačním znakem "A" a doposud nebyl odtajněn, předložíte spis do skartačního řízení?
12. Pokud byste našli dokument s utajovanou informací z roku 1991, jak byste s ním nakládali?

13. Dokumenty s utajovanou informací vám jsou pouze doručovány nebo u vás také vznikají? (např. jako odpověď nebo z vlastní iniciativy)
14. Jaký systém používáte pro evidenci běžných (neutajovaných) dokumentů?
15. Dokumenty s utajovanou informací evidujete v elektronickém systému spisové služby? Pokud ano, je elektronický systém spisové služby v souladu s Národním standardem?
16. Dokumenty s utajovanou informací evidujete v podacím deníku (dříve jednacím protokol)?
17. Jak nakládáte s dokumenty obsahující utajovanou informaci ve chvíli, kdy je dokument odtajněn, ale ještě mu neuplynula skartační lhůta?
18. Evidujete dokumenty s utajovanou informací v digitální podobě?
19. Kolik řádově (na desítky ročně) evidujete dokumentů s utajovanou informací?
20. Jste zřizovatelem bezpečnostního archivu?
21. Vyhovuje vám současná legislativa upravující nakládání s dokumenty obsahující utajované informace?

8 RESUMÉ

Der erste Teil „Legislative Entwicklung“ ist charakterisiert als historische Entwicklung der Legislative, die die Problematik der verheimlichten Informationen betrifft. Seine Aufzählung reicht bis zur Wende des 19. und 20. Jahrhunderts, bzw. zur Entstehung der Tschechoslowakischen Republik, wann der Begriff Verschlussachen wesentlich vielfältig und undefiniert war. Er wurde mit der gegenwärtigen geltenden Legislative beendet, für die die Bemühung um genaue Bestimmung der Merkmale für die aus Sicherheitsgründen notwendig verheimlichten Dokumente typisch ist. Die eindeutige Bestimmung der Problematik von verheimlichten Dokumenten, Manipulation mit diesen Dokumenten, ihrer Aufbewahrung und folgende Aussonderung wurde schon in den 70er Jahren des 20. Jahrhunderts, wann das erste spezialisierte Gesetz erlassen wurde und dadurch diese Problematik aus den allgemeinverbindlichen Vorschriften ausgegliedert wurde, sehr fachlich.

„Analytischer Teil“ beschäftigt sich mit der Problematik der Aussonderung von Dokumenten sowohl auf allgemeiner Ebene, als auch mit den ausschließlich für die Dokumente mit der verheimlichten Informationen bezeichnenden Angelegenheiten. Vor allem richtet er sich auf Frage der Aufhebung der Geheimhaltungsstufe, besonders auf Zuständigkeit zu dieser Handlung.

Wie sich die einzelnen Subjekten mit diesen Zügen abfinden, deutet „Praktischer Teil“ an, der aus Sicht der Einhaltung von Rechtsvorschriften nicht bewertend ist und nur festgestellte Fakten quantifiziert und Uneinheitlichkeit des Prozesses bei einigen ausgewählten Subjekten belegt.

Über Ursachen und Folgen der Veränderlichkeit während der Aussonderung von verheimlichten Dokumenten behandelt das Kapitel „Komparativer Teil“. Hier wurden die Begriffe „Verursacher“ und „Dokument“ als meist strittig definiert, weil die Unfähigkeit, diese Begriffe eindeutig zu definieren, eine Reihe von Unklarheiten im Bereich der Aussonderung von Dokumenten mit der verheimlichten Information auslöst, und zwar vor allem, was die Aufhebung oder Änderung der Geheimhaltungsstufe betrifft. Der Benutzer ist vor Problem gestellt, wann er nur etwas vermuten und beurteilen muss. Aus einer Sicht kann die Akten- und Skartierungsordnung die Frage beantworten, welche Dokumente mit der verheimlichten Information zur Aussonderung vorzuschlagen. Die strenge Eintreibung der in der Akten- und Skartierungsordnung bestimmten Prinzipien garantiert ausreichend, dass nur die Dokumente ohne Geheimhaltungsstufe zur Aussonderung vorgelegt werden.

Die legislative Regelung stellt eine andere Lösung dar, aber nur unter der Voraussetzung, dass die Vorschriften so präzise formuliert werden, dass im Falle ihrer Verletzung es möglich ist, ihre Einhaltung zu erzwingen. Gegenwärtige legislative Stellung des Begriffs „Verursacher“ entspricht nicht den Anforderungen und deshalb ist es nötig, einen neuen Begriff mindestens für ein Gesetz so zu suchen, um die entsprechenden unterschiedlichen Begriffe, die auf die Bedürfnisse beider Vorschriften reagieren werden, für unterschiedliche und völlig asynchrone Tätigkeiten zu definieren.